

การส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหารที่สนับสนุน
การอนุรักษ์ บูรณาการและต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม

Creative economy that comes from a management culture that
preserves, integrates and inherits artistic wisdom.

ทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล

ได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน

ประจำปีงบประมาณ 2565

ลิขสิทธิ์สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

การส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหาร
ที่สนับสนุนการอนุรักษ์ ภูมิปัญญาและต่อ ยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม

ทวิวัฒน์ จิตติเวชกุล

2565

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสำคัญของการอนุรักษ์ สืบสานและการจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม 2) บูรณาการความร่วมมือการจัดการศึกษาศิลปกรรมกับเครือข่ายด้านศิลปวัฒนธรรมและ 3) นำเสนอวัฒนธรรมการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ทำให้เกิดนวัตกรรม การอนุรักษ์ การสืบทอดและส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้บริหารและคณาจารย์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาศิลปกรรม โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย สรุปข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร วิเคราะห์ สังเคราะห์และตีความสร้างบทสรุปขึ้นต้นโดยผู้วิจัย นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน เพื่อรับรองผลและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผลวิจัยพบว่า 1) ภูมิปัญญาทางด้านศิลปกรรมมีความสำคัญควรค่าแก่การอนุรักษ์ แต่การสืบสานและรักษา ยังไม่สามารถดำเนินการให้คุ้มค่าในเชิงธุรกิจ ต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ 2) การบูรณาการเครือข่ายด้านศิลปกรรมมีความร่วมมือประสานเครือข่ายด้านทุนมนุษย์ ทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมกับหน่วยงานและกลุ่มวิชาชีพด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์และทัศนศิลป์อย่างต่อเนื่องในการบริหารจัดการและ 3) แนวทางการบริหารจัดการศิลปกรรมเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ คือ การบูรณาการอย่างสมดุลระหว่าง การส่งเสริมเชิงวิชาชีพ การสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการและการประยุกต์ภูมิปัญญาเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าทางวัฒนธรรม ข้อค้นพบในวิจัยนี้ คือ แนวทางการบริหารจัดการแบบสามเอ หรือ Triple A Methods (Artist career - Academic – Add value) เป็นแนวทางส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์โดยการบริหารจัดการเพื่อสร้างความเป็นมืออาชีพด้านศิลปกรรม ร่วมกับการพัฒนาความก้าวหน้าตามหลักวิชาการและสร้างสำนึกในเพิ่มคุณภาพ คุณค่าและมูลค่าสำหรับผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม

คำสำคัญ: เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์, มรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม, วัฒนธรรมการจัดการ.

ABSTRACT

The Objectives of this research article were to 1) study the importance of conservation. Continuing and managing education in arts and culture 2) integrate arts education management cooperation with arts and cultural networks; and 3) present a culture of intangible cultural heritage management that leads to innovation, preservation, inheritance, and promotion of the creative economy. This research article aims to 1) study the importance of conservation. Continuing and managing education in arts and culture 2) integrate arts education management cooperation with arts and cultural networks; and 3) present a culture of intangible cultural heritage management that leads to innovation, preservation, inheritance, and promotion of the creative economy. It is a qualitative research project. Collecting field data from administrators and faculty involved in the management of fine arts education. By selecting a specific sample to be consistent with the research objectives. Summarize preliminary information from documents, analyze, synthesize, and interpret it to create a preliminary conclusion by the researcher. Presented 12 experts to certify the results and give additional suggestions. The results showed that: 1) artistic wisdom is important and worth preserving. But the continuation and preservation still cannot be done in a worthwhile business way and must receive budget support from the government sector. 2) Integration of art networks There is cooperation in coordinating human capital networks. Social capital and cultural capital with professional dance organizations and groups, continuous music, and visual arts in management and 3) A balanced integration of professional promotion and arts management is used to promote the creative economy. Building academic knowledge and applying wisdom to add value to cultural products The Triple A management approach or Triple A Methods (Artist career - Academic - Add value) as a way to promote the creative economy by managing to create artistic professionalism in conjunction with the development of academic progress and creating awareness of increasing quality value and value for cultural products are the findings of this research.

Keywords: Creative Economy, Heritage of Artistic Wisdom, Management Culture.

กิตติกรรมประกาศ

สัมฤทธิ์ผลของงานวิจัยนี้ เกิดขึ้นจากทุนสนับสนุนงานพื้นฐาน (Fundamental Fund) ด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) และความเมตตาของผู้บริหารสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินงานทุกด้าน

ขอขอบคุณคณะผู้บริหารวิทยาลัยช่างศิลป์ ที่ได้มอบโอกาสและให้เวลาในการปฏิบัติการวิจัย ซึ่งนับเป็นการส่งเสริมศักยภาพและสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณท่านอาจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ สินธุโคตร จากวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ อาจารย์ ดร.ชยพล เพียรชนะ วิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ดและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษร เอ็มโอด วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์ ทองนิ่ม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ธวัช เต็มบุญ รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา สายทองคำ รองศาสตราจารย์ ดร.วาสนา บุญญาพิทักษ์ รองศาสตราจารย์สมภพ เขียวมณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติชัย รัตนพันธุ์ อาจารย์ขวัญใจ พิมพิมล อาจารย์ ดร.จำเริญ แก้วเพ็งกรอ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติ อรรถผล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนะชัย กอผจญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญพาด ชังคะมะโน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ราชวงศ์ นวลอินทร์และผู้บริหารคณาจารย์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาที่ให้ความกรุณาตรวจสอบประเมินผลและรับรองผลการวิจัย รวมทั้งยังได้ให้ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงพัฒนางานวิจัยนี้ ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอบคุณคณะผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมทุกท่าน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบการศึกษาในครั้งนี้ รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่สละเวลาและอุทิศกำลังร่างกายแรงใจช่วยเหลือให้งานวิจัยนี้ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ขอบคุณวิกฤตการณ์การแพร่ระบาด COVID-19 ที่ทำให้ผู้วิจัยได้แนวคิดปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน ให้มีรูปแบบที่เปลี่ยนไปจากเดิม แบบ New normal ซึ่งนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้แบบใหม่ ๆ และปรับรูปแบบการบริหารจัดการการวิจัยอย่างสอดคล้องลงตัว นอกจากนี้ ยังได้สร้างภูมิคุ้มกันแห่งยุคสมัย เพื่อรับมือกับวิกฤตการณ์ที่อาจกำเนิดขึ้นใหม่ในอนาคตอีกทางหนึ่งด้วย

ทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	(ก)
ABSTRACT.....	(ข)
กิตติกรรมประกาศ	(ค)
สารบัญ.....	(ง)
สารบัญตาราง	(ฉ)
สารบัญภาพ	(ฅ)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.5 นิยามศัพท์.....	4
1.6 สมมุติฐานของการวิจัย	4
1.7 กรอบความคิดในการวิจัย.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม.....	6
2.2 แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์.....	10
2.3 แนวคิดการจัดการทางวัฒนธรรม.....	16
2.4 แนวคิดการบริหารจัดการ.....	23
2.5 แนวคิดการจัดการภาครัฐสมัยใหม่.....	29
2.6 แนวคิดการจัดการศึกษา.....	36
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา.....	49
3.1 ระเบียบวิธีวิจัยและพื้นที่ในการศึกษา.....	50
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	52
3.3 การหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย.....	53

หน้า

3.4 การปฏิบัติการด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์.....	54
3.5 ข้อคำนึงด้านการคัดลอกผลงานวิจัย.....	54
3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
3.8 การรับรองและการนำเสนอผลการวิจัย.....	56
3.9 แผนปฏิบัติการวิจัย.....	57
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
4.1 ความสำคัญของการอนุรักษ์ สืบสานและการจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม.....	58
4.2 บูรณาการความร่วมมือทางการศึกษาศิลปกรรมกับเครือข่ายด้านศิลปวัฒนธรรม.....	60
4.3 วัฒนธรรมการจัดการที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์.....	61
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	64
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	64
5.2 อภิปรายผล.....	69
5.3 ข้อค้นพบในงานวิจัย.....	72
5.4 ข้อเสนอแนะ.....	73
บรรณานุกรม.....	75
ภาคผนวก.....	85
ภาคผนวก ก หนังสือราชการ.....	86
ภาคผนวก ข รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง.....	106
ภาคผนวก ค การเผยแพร่บทความวิจัยในวารสารทางวิชาการ.....	110
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	129

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 3.1 แผนปฏิบัติการวิจัย.....	57

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
ภาพที่ 1.1 ภาพกรอบความคิดในการวิจัย.....	5
ภาพที่ 4.1 (ร่าง) แนวทางการจัดการศึกษาทางศิลปกรรมแบบTriple A Methods.....	63
ภาพที่ 5.1 แนวทางการจัดการศึกษาทางศิลปกรรมแบบTriple A Methods.....	68

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันให้ความสำคัญกับการพัฒนา กลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคตที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มในภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจบริการและการท่องเที่ยว สรรหาแนวคิดการยกระดับมูลค่าของผลิตภัณฑ์และบริการให้เพิ่มสูงขึ้น โดยมีกรอบแนวทางที่สำคัญได้แก่ การส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ผ่านการสร้างและพัฒนาสินค้าและบริการด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ความคิดสร้างสรรค์และทุนทางวัฒนธรรม พร้อมทั้งสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว การตลาดและการบริหารจัดการสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตและวัฒนธรรม เพื่อให้การท่องเที่ยวไทยมีเรื่องราวที่เป็นเอกลักษณ์มีการคุ้มครองและปกป้องด้านทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อการป้องกันการลอกเลียนแบบ ซึ่งรวมถึงการผลักดันให้เมืองประวัติศาสตร์วัฒนธรรม และศิลปะ ได้รับการขึ้นทะเบียนด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมให้ก้าวสู่เมืองที่ได้รับการยอมรับในเวทีสากล อันนำไปสู่การสร้างภาพลักษณ์ และการจัดทำแผนพัฒนาเมืองและแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นและแผนปฏิรูปประเทศ ด้านเศรษฐกิจ มีวัตถุประสงค์ เพื่อยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ กระจายความเจริญและความเข้มแข็งของภาคสังคม ปรับบทบาท โครงสร้าง และกลไกสถาบัน บริหารจัดการเศรษฐกิจของประเทศตามหลัก PDCA และที่มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อน ประเด็นการปฏิรูป ด้านความสามารถในการแข่งขัน โดยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว คือ การเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และการบริการ ส่งเสริม การรวมกลุ่มในภูมิภาค (Regional-Integration) และ การพัฒนาธุรกิจชุมชน เพื่อก่อให้เกิดการยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิต โดยสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ใน ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคมและยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ ส่งผลให้โครงสร้างและนโยบายทางเศรษฐกิจของโลกมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมเป็นอุตสาหกรรมการผลิตจำนวนมาก (Mass production) มาเป็นระบบเศรษฐกิจใหม่ (New Economy) ที่มีพื้นฐานเชื่อมโยงกับการสร้างมูลค่าจากความคิดสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและระบบดิจิทัลเทคโนโลยี ทำให้ระบบเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์เป็นส่วนสำคัญของระบบเศรษฐกิจใหม่ เพราะเป็นการนำความคิดและแรงบันดาลใจ รวมถึงพื้นฐานทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจและสังคมที่เชื่อมโยงกับภาคการผลิต

จริง (Real Sector) ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์มาอย่างต่อเนื่อง โดยบรรจุเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนและสร้างความเติบโตให้แก่ประเทศ (กระทรวงวัฒนธรรม, 2559) ประกอบกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่มีแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทั้งในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม ภาคธุรกิจบริการและการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมผลิตภาพภายในประเทศให้สูงขึ้น โดยมีกรอบแนวทางที่สำคัญคือการส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผ่านกระบวนการสร้างและพัฒนาสินค้าและบริการด้วยความคิดสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาและทุนทางวัฒนธรรม พร้อมทั้งสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริหารจัดการสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตและวัฒนธรรม สร้างอัตลักษณ์ใหม่ ผลักดันให้ศิลปวัฒนธรรมได้รับการขึ้นทะเบียน เพื่อยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจ กระจายความเจริญและความเข้มแข็งของสังคม ปรับโครงสร้างและกลไกสถาบันทางเศรษฐกิจของประเทศตามหลัก PDCA เพิ่มผลิตภาพ (Productivity) โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนเพื่อสนับสนุนเป้าหมายการเพิ่มรายได้ เพิ่มศักยภาพฐานการผลิตจากเดิมเป็นฐานการผลิตและฐานรายได้ใหม่ที่มีนวัตกรรมและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (ประกาศเรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580) สอดรับกับทิศทางการพัฒนาด้านวัฒนธรรม ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์การส่งเสริมอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ สนับสนุนการนำทุนและทรัพยากรทางวัฒนธรรมมาต่อยอดเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยมอบหมายสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งเป็นหน่วยงานการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมให้กำหนดพันธกิจและจุดมุ่งหมายสู่ความสำเร็จไว้ในแผนแม่บทการพัฒนาทางการศึกษาที่มุ่งหมายเป็นสถาบันต้นแบบด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ คีตกศิลป์ ช่างศิลป์และทัศนศิลป์ ที่มีความเป็นเลิศด้านวิชาการ วิชาชีพ ในระดับชาติและนานาชาติ โดยเน้นจัดการศึกษาต่อยอดให้เกิดคุณค่าต่อสังคม ส่งเสริมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทยให้ได้รับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสานและเผยแพร่ด้วยการใช้เครื่องมือที่มีอยู่ คือ การจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม (สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, 2564)

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสำคัญของอนุรักษ์ สืบสาน และจัดการศิลปวัฒนธรรมและศึกษาความจำเป็นด้านการสร้างเครือข่ายวิชาชีพศิลปกรรมรวมถึงความสำคัญของการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรมเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ที่ดำเนินการอยู่ของหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ซึ่งประกอบด้วย การจัดการศึกษา

ด้านนาฏศิลป์ทั้งไทยและสากล ดุริยางค์ไทย ดุริยางสากล การจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ เครื่องเคลือบดินเผา ศิลปะไทย ลายรดน้ำ เป็นต้น ในประเด็นเกี่ยวข้องกับ การสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจอย่างสร้างสรรค์ เพื่อนำมาสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้เกิดขึ้นและ นำเสนอวัฒนธรรมการจัดการมรดกภูมิปัญญา ที่ทำให้เกิดนวัตกรรม การอนุรักษ์ การสืบทอดและ ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาความสำคัญของการอนุรักษ์ สืบสานและการจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม
- 2) เพื่อบูรณาการความร่วมมือการจัดการศึกษาศิลปกรรมกับเครือข่ายด้านศิลปวัฒนธรรม
- 3) เพื่อนำเสนอวัฒนธรรมการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ทำให้เกิดนวัตกรรม การอนุรักษ์ การสืบทอดและส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ได้ทราบความสำคัญของการอนุรักษ์ สืบสานและการจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม
- 2) ได้แนวทางการบูรณาการการใช้ทรัพยากรทางการศึกษากับการสร้างเครือข่ายทางด้านศิลปวัฒนธรรม
- 3) ได้แนวทางการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหารที่สนับสนุนการอนุรักษ์ บูรณาการและต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรมในครั้งนี้ ศึกษาเพื่ออธิบายความสำคัญ ความจำเป็นและแนวทางการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม โดยมีขอบเขตการศึกษาด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหาในงานวิจัยนี้ ครอบคลุมสาระสำคัญเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม วัฒนธรรมการบริหารและแนวทางการบริหารจัดการด้านศิลปวัฒนธรรม

2) ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร คณาจารย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารและการจัดการศึกษาในหน่วยงานที่จัดการศึกษาด้านศิลปกรรม

3) ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยนี้ คือ ดำเนินการในระหว่างเดือนตุลาคม 2564 ถึงเดือนกันยายน 2565

4) ขอบเขตด้านพื้นที่

ขอบเขตด้านพื้นที่ในการศึกษาวิจัยนี้ ดำเนินการศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัด นครปฐม

1.5 นิยามศัพท์

1) เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ในงานวิจัยนี้หมายถึง เศรษฐกิจพื้นฐานที่มีการส่งเสริมให้ใช้ความคิดสร้างสรรค์มีต่อยอดให้เกิดมูลค่าและคุณภาพเพิ่ม บนฐานการศึกษาเรียนรู้ที่มีการประยุกต์ใช้ ภูมิปัญญาทางศิลปกรรม เพื่อสืบสาน รักษาและต่อยอดองค์ความรู้เดิม รวมทั้งมรดกทางภูมิปัญญาที่มีอยู่มาเชื่อมโยงกับศิลปวัฒนธรรม เทคโนโลยีและนวัตกรรมและสามารถนำไปใช้สร้างคุณค่าในงานอาชีพ ให้มีความก้าวหน้ารวมทั้งเพิ่มคุณค่าผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม

2) วัฒนธรรมการบริหาร ในงานวิจัยนี้หมายถึง การส่งผ่าน การเล่าเรื่อง การสื่อสารองค์ความรู้ที่สำคัญของหน่วยงานเพื่อการสร้างการรับรู้ องค์ความรู้ ภูมิปัญญา วิถีคิด วิถีปฏิบัติ แนวปฏิบัติที่ดี รวมทั้งชุดความรู้ในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในการบริหารงานและวัฒนธรรมของหน่วยงานจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมจากรุ่นสู่รุ่น ผ่านระบบการส่งต่อที่ทำให้เกิดพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง

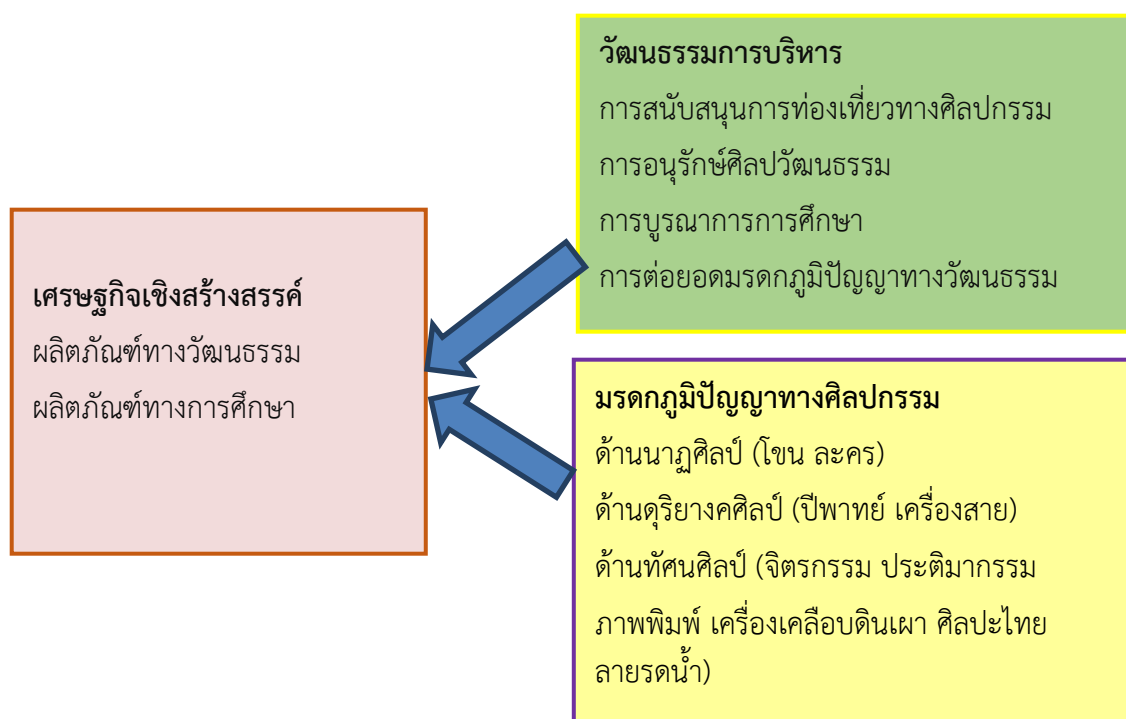
3) มรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม ในงานวิจัยนี้หมายถึง องค์ความรู้อันเป็นสาธารณะสมบัติจากอดีตที่หน่วยงานการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมนำมาจัดการถ่ายทอดเพื่อสืบทอดและส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์ในด้านการเป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการแสดงออกทางภูมิปัญญา ความรู้ความเข้าใจด้านศิลปกรรม ซึ่งประกอบด้วยด้านดนตรี นาฏศิลป์และทัศนศิลป์ ไปสู่สาธารณะอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างและส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

1.6 สมมุติฐานของการวิจัย

กระบวนการค้นหาความรู้ ความจริงเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยในครั้งนี้ คือ แนวทางการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยเลือกใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและไม่ได้ตั้งสมมุติฐานการวิจัย แต่มุ่งเฉพาะศึกษาส่วนเกี่ยวข้อง โดยไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการทดสอบสมมุติฐานและนัยสำคัญทางสถิติ

1.7 กรอบความคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้ประโยชน์จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและพบว่าวัฒนธรรมการบริหารมีความสำคัญการสร้างเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ จึงได้เลือกวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นวิธีการศึกษาโดยมีกรอบความคิดการวิจัยเป็นแนวทางสำหรับการศึกษาเพียงกว้างๆ เท่านั้น ดังนี้

ภาพที่ 1.1 ภาพกรอบความคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง การส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหารที่สนับสนุนการอนุรักษ์ บูรณาการ และต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความสำคัญของการอนุรักษ์ สืบสาน และการจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม 2) เพื่อบูรณาการความร่วมมือการจัดการศึกษาศิลปกรรมกับเครือข่ายด้านศิลปวัฒนธรรมและ 3) เพื่อนำเสนอวัฒนธรรมการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ทำให้เกิดนวัตกรรม การอนุรักษ์ การสืบทอด และส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ผลจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้อธิบาย อ้างอิงและประกอบงานวิจัยนี้ มีรายละเอียดที่จะนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
- 2.2 แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์
- 2.3 แนวคิดการจัดการทางวัฒนธรรม
- 2.4 แนวคิดการบริหารจัดการ
- 2.5 แนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่
- 2.6 แนวคิดการจัดการศึกษา
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

2.1.1 ความหมายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ความหมายของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ได้มีนักวิชาการที่ศึกษาและให้คำอธิบายไว้ในแง่มุมที่แตกต่างกัน ดังนี้

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม (2553) นิยามความหมายของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมว่า เป็นการแสดงออกซึ่งความรู้และทักษะ รวมทั้งเป็นเครื่องมือ วัตถุ สิ่งประดิษฐ์และพื้นที่ทางวัฒนธรรม ที่เกี่ยวเนื่องกับสิ่งเหล่านั้น ซึ่งชุมชนยอมรับเป็นส่วนหนึ่งของตน มีการถ่ายทอดจากคนรุ่นสู่รุ่นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อม เป็นปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อธรรมชาติและต่อประวัติศาสตร์ทำให้เกิดความภูมิใจในตัวตนและเกิดความรู้สึกสืบเนื่องในการให้ความเคารพต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม (2559) สำหรับความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น มีคำอธิบายไว้ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2559 ว่า เป็น

การประเพณีปฏิบัติหรือทักษะ ทางวัฒนธรรมที่แสดงออกผ่านบุคคล เครื่องมือ หรือวัตถุ ซึ่งบุคคล กลุ่มบุคคล หรือชุมชนยอมรับและรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันและมีการสืบทอดกันมาจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งและเป็นสิ่งซึ่งชุมชนและกลุ่มชนสร้างขึ้นใหม่อย่างสม่ำเสมอเพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมของตน โดยอาจมีการปรับเปลี่ยนเพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมของตน เป็นปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อธรรมชาติและประวัติศาสตร์ ทำให้เกิดความรู้สึกมีอัตลักษณ์และความต่อเนื่อง ก่อให้เกิดความเคารพต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์

ชาคริต สิทธิฤทธิ์ (2542) นำเสนอว่า มรดกทางวัฒนธรรม คือ ผลิตผลของวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างหรือคิดค้นขึ้นมาตั้งแต่อดีตและสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น มรดกทางวัฒนธรรมมีลักษณะพิเศษที่เพิ่มขึ้นจากวัฒนธรรม คือ มีเรื่องของระยะเวลาในการดำรงอยู่และการตกทอดเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เนื่องจากเป็นสิ่งที่ทรงคุณค่า แสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์หรืออัตลักษณ์ของสังคมโดยนำมาซึ่งความภาคภูมิใจของคนในสังคมและพร้อมที่จะธำรงไว้ให้สืบทอดแก่คนรุ่นหลังต่อไป มีองค์ประกอบสำคัญ คือ ให้คุณค่าทางประวัติศาสตร์ วิชาการ หรือศิลปะและหาได้ยากยิ่ง แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาการของวิถีชีวิตของกลุ่มชนในสมัยนั้น ๆ มีรูปแบบดั้งเดิมสามารถสืบค้นถึงที่มาในอดีตได้ มีลักษณะบ่งบอกถึงชุมชนท้องถิ่นและหากไม่มีการอนุรักษ์ไว้จะสูญหายไปในที่สุด

ธนิช เลิศชาญฤทธิ์ (2550) ให้ความหมายของมรดกทางวัฒนธรรมว่า เป็นคำศัพท์ที่มาจากประเทศอังกฤษ หมายถึง สิ่งของที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษของแต่ละตระกูล หรือกลุ่มบุคคล หรือสังคม อาจเป็นสมบัติส่วนตัวและมีนัยยะว่า ไม่ควรดัดแปลงตกแต่งเพิ่มเติม หรือไม่ควรมานำมาใช้ประโยชน์ ซึ่งปัจจุบัน มรดกทางวัฒนธรรม มีความหมายกว้างมากในแง่การนำไปใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง ไม่จำกัดแค่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

ประเวศ วะสี (2547) ให้ความหมายว่า วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตร่วมกันของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมหนึ่ง การมีความเชื่อร่วมกัน มีระบบคุณค่าร่วมกัน และมีวิถีชีวิตร่วมกัน มีบูรณาการองค์ประกอบที่จำเป็นต่อวิถีชีวิตเข้ามาทั้งหมด อันได้แก่ อาชีพหรือเศรษฐกิจ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การดูแลความปลอดภัยความเป็นสังคม หรือความร่วมมือด้านศิลปะสุขภาพและการเรียนรู้

วนิดา อินทรอำนวย (2560) กล่าวถึง “มรดกทางวัฒนธรรม” ว่าเป็นรูปแบบของวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์และมีคุณค่าซึ่งเกิดขึ้นในอดีตและได้รับการสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง มรดกทางวัฒนธรรมบางอย่างกลายเป็นแบบแผนทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญและเป็นความภาคภูมิใจของคนในสังคมสืบเนื่องมาจนกระทั่งปัจจุบัน

วิมล จิโรจน์พันธุ์และคณะ (2551) อธิบายความหมายของวัฒนธรรมและมรดกทางวัฒนธรรมว่า เป็นวิธีการดำเนินชีวิตของคนส่วนใหญ่ในสังคมแต่ละท้องถิ่น เป็นแนวประเพณีปฏิบัติที่ร่วมกันมายาวนาน อาทิ วัฒนธรรมพื้นบ้านภาคต่างๆ ส่วนมรดกทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์ในอดีตและสืบทอดมาถึงปัจจุบัน ส่วนที่เป็นรูปธรรมที่เห็นได้อย่างชัดเจน ได้แก่ งานศิลปกรรม งานฝีมือ เครื่องมือ เครื่องใช้ โบราณสถาน และหลักฐานจารึกต่าง ๆ ส่วนมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรม คือ ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ภาษา ประเพณี ที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ส่วนในด้าน

ประโยชน์ของมรดกทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย ให้เป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดความสามัคคี ให้ความบันเทิง สะท้อนวิถีชีวิตในท้องถิ่น ใช้เป็นเครื่องมือด้านการศึกษาและเป็นเครื่องพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม นอกจากนั้นยังใช้เป็นเครื่องมือควบคุมทางสังคมด้วย

สุชีพ ปุญญานุภาพ (2500) อธิบายว่า วัฒนธรรมมาจากรากศัพท์เดิมมาจากภาษาละติน คือ Culture หมายถึง การเพาะปลูกหรือการปลูกฝัง ส่วนในทางสังคมวิทยาคำว่า วัฒนธรรม (Culture) คือ มรดกทางสังคม (Social Heritage) เพราะวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เรียนรู้ถ่ายทอดกันได้ โดยรับส่งผ่านกันมา ในฐานะส่วนหนึ่งของสังคม แตกต่างจากมรดกพันธุกรรมที่ถ่ายทอดทางสายโลหิต

สุดแดน วิสุทธิลักษณ์ (2560) นำเสนอว่า มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เป็นมรดกที่มีชีวิต เป็นแหล่งนวัตกรรมที่สำคัญสำหรับการพัฒนาชุมชน กลุ่มคนคิดค้นนวัตกรรมเพื่อใช้เผชิญความท้าทายอย่างต่อเนื่อง เป็นกลวิธีที่ทำให้เกิดการพัฒนาเชิงเปลี่ยนแปลงในระดับชุมชนและระดับสากล

Feilden and Jokileht (1998) อธิบายว่า มรดกทางวัฒนธรรมมีหลายประเภท มิใช่เพียงโบราณสถาน อาคาร พื้นที่ประวัติศาสตร์และสวนเท่านั้น แต่หมายรวมถึงสิ่งแวดล้อมที่ถูกสร้างขึ้นทั้งหมดรวมทั้งระบบนิเวศ เป็นเครื่องหมายแสดงกิจกรรมและความสำเร็จของมนุษย์ในอดีตและเป็นหนึ่งในทรัพยากรที่ไม่สามารถสร้างขึ้นใหม่ได้ที่สำคัญของโลก

โดยสรุป มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม คือ ความรู้ในการแสดงออก เป็นแนวการประพฤติปฏิบัติ หรือทักษะทางวัฒนธรรมที่แสดงออกผ่านบุคคล เครื่องมือ หรือวัตถุและยอมรับรวมทั้งมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน มีการสืบทอดกันมาจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง โดยปรับเปลี่ยนขึ้นใหม่อย่างสม่ำเสมอเพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ของกลุ่มตนเอง

2.1.2 ความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรม

ธนิช เลิศชาญฤทธิ (2550) อธิบายว่า เนื่องจาก มรดกวัฒนธรรมเป็นการยกระดับความหมาย ขยับจากปัจเจกและชุมชนขึ้นเป็นระดับสากลครอบคลุมกว้างขวางยิ่งขึ้น และเป็นผลผลิตของมนุษยชาติเมื่อมรดกวัฒนธรรมคุณค่าอันกว้างใหญ่กว่าเดิม การใช้ประโยชน์มรดกวัฒนธรรมจึงเป็นไปไม่ได้อย่างกว้างขวาง ไม่จำกัดกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะการสืบทอดส่งผ่านและใช้งาน มรดกวัฒนธรรมจึงเชื่อมโยงกับระยะเวลาที่มรดกนั้นผ่านมาเข้ากับคนรุ่นปัจจุบัน

ศรีศักร วัลลิโภดมและคณะ (2547) อธิบายว่า มรดกทางวัฒนธรรมคือแบบแผนเนื้อหาของวัฒนธรรมในลักษณะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอดีต เช่น การทำมาหากิน การตั้งแหล่งอาศัย การพักผ่อน หย่อนใจ รักษาโรคภัยไข้เจ็บ ความเชื่อ เครื่องนุ่งห่ม การคมนาคม การศึกษาและการปกครอง แบบแผนเหล่านี้บางอย่างก็หมดหน้าที่ความสำคัญไป แต่บางอย่างยังมีความสำคัญอยู่ เพราะสังคมนั้นยังคงยึดถือปฏิบัติสืบต่อมา

สถาบันแห่งชาติว่าด้วยภูมิปัญญาและการศึกษาไทย สำนักนายกรัฐมนตรี (2542) อธิบายว่า มรดกทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แสดงถึงเอกลักษณ์หรืออัตลักษณ์ของสังคม สร้างความภูมิใจของคนในสังคมและพร้อมจะรักษาไว้ให้สืบทอดแก่ชนรุ่นหลัง

สรุปความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรม คือ เป็นสิ่งบ่งชี้ความต้องการของคนในสังคม เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างหรือคิดค้นขึ้นเองจากการเรียนรู้และถ่ายทอด เป็นสิ่งที่คนในสังคมประพฤติปฏิบัติร่วมกันหรือประพฤติปฏิบัติตามกันมา เป็นสิ่งที่สามารถปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และเป็นสิ่งที่ทรงคุณค่าและดำรงอยู่และตกทอดหรือสืบทอดมาสู่คนรุ่นหลังในปัจจุบัน

2.1.3 ประเภทมรดกทางวัฒนธรรม

ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (2562) อธิบายว่า มรดกทางวัฒนธรรมตามเนื้อหาในกฎบัตรประเทศไทยว่าด้วยการบริหารจัดการแหล่งมรดกวัฒนธรรม พ.ศ. 2554 หมายถึง ผลงานสร้างสรรค์ของชนในชาติที่เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันมีคุณค่า ที่ตกทอดมาจากรุ่นก่อน เป็นประจักษ์พยานของพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ รวมถึงสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นและระบบนิเวศ ที่มีคุณค่าไม่สามารถหาทดแทนได้ เป็นเครื่องหมายที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของผู้คนในอดีต แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ มีการสืบทอดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและควรค่าแก่การสืบสานต่อไป แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible Cultural Heritage) ทั้งที่เป็นวัตถุเคลื่อนที่ไม่ได้ เช่น โบราณสถาน อนุสาวรีย์ สถาปัตยกรรม ย่านชุมชน แหล่งเมืองเก่า แหล่งภูมิทัศน์ทางประวัติศาสตร์ และที่เป็นวัตถุเคลื่อนที่ได้ เช่น ข้าวของเครื่องใช้ เครื่องแต่งกาย ภาพจิตรกรรม ประติมากรรม ศิลปหัตถกรรมเป็น ส่วนมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage) เป็นสิ่งที่เป็นามธรรม ไม่สามารถจับต้องหรือแสดงออกทางกายภาพได้ เช่น ความเชื่อ ภูมิปัญญา ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ขนบธรรมเนียม ประเพณี จารีตที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต เป็นต้น

ศูนย์แห่งความเป็นเลิศด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (2562) กล่าวถึง มรดกทางวัฒนธรรมที่ได้รับการส่งเสริมและรักษาของประเทศไทยที่จับต้องไม่ได้ แบ่งออกเป็น 7 ประเภท คือ ศิลปะการแสดง งานช่างฝีมือดั้งเดิม วรรณกรรมพื้นบ้าน กีฬาภูมิปัญญาไทย แนวปฏิบัติทางสังคม ความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาลและภาษา เครื่องมือที่ใช้สื่อสารในวิถีชีวิต

2.1.4 คุณค่าและความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรม

วชิรญา ตติยนันท์กุล (2557) อธิบายความสำคัญของมรดกวัฒนธรรม โดยอ้างอิงข้อมูลจาก NSW Sydney Barbour Foreshore Authority ว่า มีคุณค่าความสำคัญ 8 ด้าน ประกอบด้วย คุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ คุณค่าทางด้านความสัมพันธ์ คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์หรือความงาม คุณค่าทางสังคม คุณค่าทางการศึกษาวิเคราะห์ คุณค่าทางโบราณคดี คุณค่าความหายากและคุณค่าด้านการเป็นตัวแทน

Australia ICOMOS (2013) อธิบายว่าในกฎบัตร Burra Charter 1999 นำเสนอคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมไว้ 4 ด้าน คือ คุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ (Historical significance) คุณค่า

ทางสุนทรียศาสตร์หรือความงาม (Aesthetic Significance) คุณค่าทางสังคม (Social Significance) คุณค่าทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Significance)

กล่าวโดยสรุป วัฒนธรรม เกิดจากวิถีการดำรงชีวิตประจำวันของคนในชุมชนหรือท้องถิ่นในแต่ละที่โดยคนในท้องถิ่นเองได้ร่วมมือกัน ในการกำหนดแนวทางประพฤติปฏิบัติที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมนั้น และได้มีการถ่ายทอดแนวทางประพฤติปฏิบัตินี้จากรุ่นสู่รุ่นมานับเป็นเวลาช้านาน จนเกิดเป็นมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรม ที่สะท้อนให้เห็นความเป็นตัวตนของท้องถิ่นนั้น ในภาพรวมมรดกทางวัฒนธรรมมีการแบ่งโดยใช้ลักษณะทางกายภาพของมรดกวัฒนธรรมเป็นหลัก ซึ่งแบ่งมรดกวัฒนธรรมออกเป็น มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ และมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ คุณค่าและความสำคัญของมรดกวัฒนธรรมนั้น ไม่ได้อยู่ที่ลักษณะทางกายภาพเท่านั้น แต่อยู่ที่ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรมนั้นด้วย โดยเฉพาะความสัมพันธ์กับชุมชน สังคม ในแง่ของจิตใจ และจิตวิญญาณซึ่งอาจสรุปลักษณะความสำคัญของสิ่งที่สมควรได้รับการยกย่องว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมได้ มรดกทางวัฒนธรรมมีคุณค่าในแง่ของแนวทางวิชาการและศิลปะ แสดงถึงอดีต เป็นตัวสะท้อนเอกลักษณ์ของกลุ่มคนพัฒนาการและความเจริญของสังคม อันควรค่าแก่การรักษาและดำรงอยู่ต่อไปโดยมรดกทางวัฒนธรรม

2.2 แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

2.2.1 ความหมายของเศรษฐกิจสร้างสรรค์

จากการศึกษาผู้รู้และนักวิชาการที่ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ไว้ในหลากหลายแง่มุมความเห็น ดังนี้

คุณากร วาณิชวิรุฬห์ (2552) อธิบายว่า เศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป็นความสร้างสรรค์และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมถึงจินตนาการสร้างสรรค์ทุกรูปแบบ

พิริยะ ผลพิรุฬห์ (2556) นำเสนอว่า กระบวนการหรือกิจกรรม โดยเกิดจาก 2 ส่วนปัจจัยหลักด้วยกันคือ 1) ทูทางปัญญา หรือองค์ความรู้และ 2) ทักษะการประยุกต์นำความคิดสร้างสรรค์นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในเชิงพาณิชย์

อภิสิทธิ์ ไส้ตรูไกล (2552) อธิบายความหมายของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ว่า เกิดจากคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ที่มีจุดหมายที่ชัดเจนว่าต้องการผลิตสินค้าหรือบริการประเภทใด เพื่อใคร โดยอาศัยความรู้ที่หลากหลายสาขาที่บุคคลนั้นสะสมมาจนเกิดเป็นความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ซึ่งครอบคลุมงานศิลปะ วัฒนธรรม ดนตรี การออกแบบและนวัตกรรมการประดิษฐ์ต่าง ๆ เมื่อเกิดความคิดสร้างสรรค์ของคนหลายคน ต่างก็ผลิตสินค้าและบริการให้มีมากยิ่งขึ้น จนก่อตัวเป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการจ้างงาน การปรับกระบวนการผลิต ตลาดของผู้บริโภคและตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ของประเทศที่จะเพิ่มสูงขึ้นต่อไป

อาคม เติมพิทยาไพสิฐ (2553) ได้ให้ความหมายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ว่า เป็นแนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ การสร้างสรรค์งานและการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคม และเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่

Hawkins (2001) ให้ความหมายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ว่า เป็นการสร้างมูลค่าที่เกิดจากความคิดของมนุษย์ โดยสาขาการผลิตที่พัฒนาไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ เรียกว่า อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (CI) หมายถึง กลุ่มกิจกรรมการผลิตที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์เป็นวัตถุดิบสำคัญ ส่งผลให้หน่วยงานต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เป็นลำดับ

2.2.2 ประเภทของเศรษฐกิจสร้างสรรค์

คุณากร วาณิชวิรุฬห์ (2552) แบ่งประเภทเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ตามประเภทของทรัพย์สินทางปัญญา ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ลิขสิทธิ์และสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้าและแบบผลิตภัณฑ์

ชูวิทย์ มิตรชอบ (2553) อธิบายประเภทของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ว่า มีความครอบคลุมถึงอุตสาหกรรมสร้างสรรค์กลุ่มต่าง ๆ ที่ได้รับการจัดกลุ่มและแยกประเภท บนพื้นฐานของแนวคิดหลัก คือ กลุ่มที่แยกตามชนิดสินค้าหรือบริการและกลุ่มที่แยกตามกิจกรรมการผลิตและห่วงโซ่การผลิต โดยมีตัวอย่างการแบ่งประเภทที่เป็นที่รู้จักในปัจจุบัน 5 รูปแบบ ดังนี้

1) การจัดประเภทเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศอังกฤษ (UK DCMS Model) โดยจัดประเภทของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ออกเป็น 13 กลุ่ม แยกตามสินค้าและบริการ ได้แก่ โฆษณา สถาปัตยกรรม งานศิลปะและวัตถุโบราณ งานฝีมือ แฟชั่น งานออกแบบ ภาพยนตร์และวิดีโอ ดนตรี ศิลปะการแสดง สื่อสิ่งพิมพ์ ซอฟต์แวร์ โทรศัพท์และวิทยุ วิดีโอและคอมพิวเตอร์เกมส์

2) การจัดประเภทเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยใช้ศิลปะเป็นหลัก (Concentric Circle Model) แบ่งออกเป็น 14 กลุ่ม ได้แก่ วรรณกรรม ดนตรี ศิลปะการแสดง งานศิลปะ ภาพยนตร์ พิพิธภัณฑสถานและห้องสมุด การดูแลศิลปวัตถุ/โบราณสถาน สื่อสิ่งพิมพ์ การบันทึกเสียง วิดีโอและคอมพิวเตอร์เกมส์ โฆษณา สถาปัตยกรรม งานออกแบบ แฟชั่น

3) การจัดประเภทเศรษฐกิจสร้างสรรค์ขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO Copyright Model) ได้แบ่งประเภทอุตสาหกรรมสร้างสรรค์โดยใช้ประเด็นด้านลิขสิทธิ์เป็นตัวกำหนด แบ่งเป็น 19 กลุ่ม ได้แก่ โฆษณา งานสะสม ภาพยนตร์และวิดีโอ ดนตรี ศิลปะการแสดง สื่อสิ่งพิมพ์ โทรศัพท์และวิทยุ งานศิลปะและกราฟิก สื่อบันทึก เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องดนตรี กระจาดาช เครื่องถ่ายภาพเอกสารและอุปกรณ์ถ่ายภาพ สถาปัตยกรรม เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า งานออกแบบ แฟชั่น สินค้าตกแต่งบ้าน ของเล่น

4) การจัดประเภทอุตสาหกรรมสร้างสรรค์โดยองค์การความร่วมมือเพื่อการค้าและการพัฒนา (UNCTAD) ได้แบ่งประเภทอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ออกเป็น 4 กลุ่มหลัก ได้แก่ มรดกทาง

วัฒนธรรม (Heritage or Cultural Heritage) ศิลปะ (Arts) สื่อ (Media) งานสร้างสรรค์ตามลักษณะงาน (Functional Creation)

5) การจัดประเภทอุตสาหกรรมสร้างสรรค์โดยองค์การยูเนสโก (UNESCO) ได้แบ่งประเภทอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่เน้นเฉพาะด้านวัฒนธรรม ออกเป็น 5 กลุ่มหลัก ได้แก่ มรดกทางวัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติ การแสดง ทัศนศิลป์ งานฝีมือ และการออกแบบ หนังสือและสิ่งพิมพ์ และ โซตทัศน์และสื่อดิจิทัล

เสาวรภย์ กุสุมา ณ อยุธยา (2553) อธิบายว่า การจัดประเภทอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ในประเทศไทยโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดขอบเขตตามกรอบโดยกว้าง เพื่อวัดขนาดทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์และสะท้อนถึงความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทย โดยยึดรูปแบบของ UNCTAD เป็นกรอบและปรับเพิ่มเติมตามกรอบโดยแบ่งเป็น 4 กลุ่มหลักและ 15 สาขาย่อย ประกอบด้วย

1) มรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ แบ่งเป็น 4 กลุ่มคือ งานฝีมือและหัตถกรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม/ความหลากหลายทางชีวภาพ การแพทย์แผนไทย และอาหารไทย

2) ศิลปะ (Arts) แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ ศิลปะการแสดง และทัศนศิลป์

3) สื่อ (Media) แบ่งเป็น 4 กลุ่มคือ ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ การพิมพ์ การกระจายเสียงและดนตรี

4) งานสร้างสรรค์และออกแบบ (Functional Creation) แบ่งเป็น 5 กลุ่ม คือ การออกแบบแฟชั่น สถาปัตยกรรม การโฆษณา และซอฟต์แวร์

2.2.3 แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2554) นำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ระบุถึงการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ไว้ 5 ประการ คือ สนับสนุนการพัฒนาธุรกิจสร้างสรรค์ตามแนวทางเครือข่ายวิสาหกิจ ที่มีการเชื่อมโยงและทำงานร่วมกันอย่างมีทิศทางที่ชัดเจน ส่งเสริมการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์โดยการพัฒนาปัจจัยแวดล้อมด้านต่าง ๆ เสริมสร้างศักยภาพผู้ประกอบการด้านการใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้า พัฒนาระบบการเงินเพื่อสนับสนุนการลงทุนและการพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์และส่งเสริมการจดทะเบียนและการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อเป็นปัจจัยขับเคลื่อนการเติบโตของธุรกิจสร้างสรรค์

2.2.4 สภาพเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทย

ชูวิทย์ มิตรชอบและเสาวรภย์ กุสุมา ณ อยุธยา (2553) นำเสนอว่า การขยายตัวของความต้องการสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมของเอเชีย โดยเฉพาะในกลุ่มผู้มีรายได้สูงเป็นโอกาสในการ

พัฒนาตลาดภายในประเทศให้มากขึ้นและในด้านการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งในการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทย สามารถสรุปได้ว่า ด้านจุดแข็ง อาทิ มีประวัติศาสตร์และมรดกทางวัฒนธรรมที่สามารถสืบทอดจนเป็นมรดกโลกที่สำคัญ มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม มีความประณีตละเอียดในการสร้างสรรค์ผลงาน มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความหลากหลาย มีต้นทุนและค่าครองชีพที่ต่ำ มีการดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาและหน่วยงานรัฐให้ความรู้ด้านการตลาดและสนับสนุนการเข้าตลาดใหม่สำหรับอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ เป็นต้น ส่วนในด้านจุดอ่อนของการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ อาทิ ระบบข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูลทางสถิติยังไม่มี ความชัดเจน ขาดการบูรณาการและความต่อเนื่องของนโยบายการพัฒนา การสนับสนุนทางการเงินยังคงอยู่ในวงจำกัด มีปัญหาด้านการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ขาดประสิทธิภาพด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญา ยังต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบมาตรฐานอีกมาก นอกจากนี้ยังขาดแคลนบุคลากรที่มีความคิดสร้างสรรค์รวมทั้งขาดกลไกบูรณาการและการเชื่อมโยงการทำงาน ขาดการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตรายสาขาและสภาพแวดล้อมโดยรวมไม่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์

พวงแก้ว พรพิพัฒน์ (2553) อธิบายว่า ประเทศไทยมุ่งให้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป็นพลังขับเคลื่อนใหม่ของเศรษฐกิจ โดยส่งเสริมศักยภาพ ด้านมูลค่า ด้านศักยภาพ ด้านปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์และด้านการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์

2.2.5 แนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทย

ซูวิทย์ มิตรชอบ (2553) อธิบายแนวทางทางในการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ว่า แม้ว่าประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีความได้เปรียบจากการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ไปแล้วในระดับหนึ่ง ซึ่งเป็นการยากสำหรับประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทยในการแข่งขันเพื่อเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาด อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีความได้เปรียบด้านทรัพยากรทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ จึงเป็นโอกาสสำคัญในการต่อยอดการพัฒนาและสร้างมูลค่าในเชิงพาณิชย์ ทั้งนี้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะภาครัฐซึ่งมีบทบาทหลักในการวางนโยบายต้องมีความเข้าใจในห่วงโซ่มูลค่า (value chain) ของการผลิตและช่องทางการจัดจำหน่าย รวมทั้งความเชื่อมโยงของเครือข่ายการผลิตส่วนต่าง ๆ เพื่อกำหนดนโยบายสนับสนุนหรือแทรกแซงให้เหมาะสม

นิสวันต์ พิษณุดำรง (2553) เสนอว่า การรักษาชุมทรัพย์ของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้มั่นคงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์บนฐานทุนวัฒนธรรมอย่าง ขับเคลื่อนทุนวัฒนธรรมสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างมียุทธศาสตร์และให้ความสำคัญกับการพัฒนามนุษย์ทั้งด้านการศึกษาและการเชื่อมโยงทุนทางวัฒนธรรมเข้ากับระบบเศรษฐกิจและการบริหารจัดการยุคใหม่ โดยปลูกฝังความตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมไทยตั้งแต่เด็กและอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมไทย

พวงแก้ว พรพิพัฒน์ (2553) อธิบายว่า การกำหนดนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ควรพิจารณาถึงแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจไทยให้เข้มแข็งบนฐานการผลิตที่แข็งแกร่งและมีภูมิคุ้มกันต่อ

การเปลี่ยนแปลง โดยนำความรู้มาสร้างความได้เปรียบด้านอัตลักษณ์และคุณค่าของทุนวัฒนธรรมที่สะสมมาเพื่อให้เกิดสังคมสร้างสรรค์และสงบสุข สร้างเศรษฐกิจสังคมสีเขียว

พิริยะ ผลพิรุฬห์ (2556) ได้วิเคราะห์บทบาทและความสำคัญของเศรษฐกิจสร้างสรรค์และนำเสนอกรอบการวิเคราะห์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในมิติต่าง ๆ ประกอบด้วย

1) จุดมุ่งหมายของการพัฒนาประเทศในบริบทเศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งในด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ การจ้างงาน การกระจายรายได้และผลกระทบต่อการพัฒนาสังคม เชื่อมโยงแนวคิดและรูปแบบการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคม รวมถึงความเข้มแข็งของชุมชนไทยในระดับจุลภาค

2) การขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ซึ่งเกิดขึ้นได้จาก 2 ทาง คือ การขับเคลื่อนทางด้านอุปทาน การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์และการขับเคลื่อนทางด้านอุปสงค์อุตสาหกรรมสร้างสรรค์

3) การสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ คือ ด้านการจัดการนวัตกรรมและทรัพย์สินทางปัญญาและด้านการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

4) การสร้างความรักและพลังในสังคมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์จากเดิมที่เน้นพัฒนาจากระบบเศรษฐกิจอุตสาหกรรม มาเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศ

เสาวรภย์ กุสุมา ณ อยุธยา (2553) นำเสนอว่า ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ ได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของไทยอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมภายในประเทศ เพื่อให้เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ บูรณาการร่วมกับหน่วยงานการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์และการศึกษาวิจัยและพัฒนาเชิงลึกในสาขาเศรษฐกิจสร้างสรรค์และทุนวัฒนธรรม การสร้างความตระหนักและสร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการ

2.2.7 การศึกษาเปรียบเทียบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทยและต่างประเทศ

เสาวรภย์ กุสุมา ณ อยุธยา (2553) ได้นำเสนอตัวอย่างกรณีการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของต่างประเทศ ได้แก่

สหราชอาณาจักร เป็นต้นแบบที่มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบตั้งแต่การจัดตั้งทีมงานเพื่อทำการศึกษาและจำแนกประเภทอุตสาหกรรม การจัดเก็บข้อมูลและสถิติและการวางแผนงานในระดับต่าง ๆ คือ นโยบายระดับชาติ(National Policies) นโยบายรายอุตสาหกรรม (Sectorial Policies) และนโยบายเฉพาะเรื่อง (Emerging Policies) นอกจากนี้ยังได้มีการจัดตั้งหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนนโยบายทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาคน การสนับสนุนทางการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนที่ให้กับธุรกิจขนาดย่อม และการสนับสนุนทางการวิจัยและพัฒนาผ่านสิทธิทางภาษีและโครงการต่าง ๆ นอกจากหน่วยงานภาครัฐแล้วภาคเอกชนและภาคการศึกษาก็มีส่วนสำคัญในการผลักดันเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของสหราชอาณาจักร

อาณาจักร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการป้อนบุคลากรสู่อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ตลอดจนการพัฒนา
นวัตกรรมและเทคโนโลยี

กรณีของฮ่องกง ภาครัฐมีกลยุทธ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยเน้นทางด้านบริการ
ซึ่งรวมถึงการจัดการทางการเงิน การตลาด และโลจิสติกส์โดยเน้นการจัดทำโครงการขนาดใหญ่เพื่อ
สร้างให้อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ฮ่องกงเป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติ

ประเทศออสเตรเลีย ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544
โดยรัฐควีนส์แลนด์ได้กำหนดนโยบาย Creative Queensland มุ่งส่งเสริมวัฒนธรรม และศิลปะของ
รัฐควีนส์แลนด์ นอกจากนี้รัฐบาลยังได้ดำเนินมาตรการทางด้านภาษี เช่น นโยบายสิทธิภาษี สำหรับ
การผลิตภาพยนตร์และโทรทัศน์ส่งเสริมให้ภาคเอกชนบริจาคสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมหรือผลงาน
ศิลปะ เช่น รูปวาด หนังสือ รูปปั้น เอกสารส่วนตัว อัญมณีเซรามิก และวัตถุทางประวัติศาสตร์หรือ
ทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ให้แก่องค์กรสาธารณะ และเปิดโอกาสให้องค์กรที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมขึ้น
ทะเบียนผู้บริจาคให้แก่องค์กร เพื่อได้รับสิทธิการลดหย่อนภาษี เป็นต้น

ประเทศญี่ปุ่นมีการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ทั้งภาครัฐและเอกชนโดยภาครัฐเองมี
นโยบายในการสนับสนุนเรื่องต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญา การส่งเสริมการลงทุน
สำหรับผู้ประกอบการด้านความคิดสร้างสรรค์ตลอดจนการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มอุตสาหกรรม
(Creative Cluster) และเมืองแห่งความคิดสร้างสรรค์ (Creative City) การมีเอกลักษณ์ทาง
วัฒนธรรมเป็นจุดแข็งที่สำคัญในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของญี่ปุ่นจึงเน้นไปที่อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง
กับเนื้อหา (Content Industry) ซึ่งรวมถึงแอนิเมชัน ภาพยนตร์ดนตรีและซอฟต์แวร์เกมส์ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป ความหมายของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ คือ การพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานของ
การสร้างและการเพิ่มคุณค่าของสินค้าและบริการ โดยใช้องค์ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และ
ทรัพย์สินทางปัญญามาผนวกกับจุดแข็งในด้านความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม
และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ทำให้เกิดเป็นสินค้าและบริการที่มีความโดดเด่น เชื่อมโยงกับพื้นฐานทาง
วัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคม เทคโนโลยีและนวัตกรรม และเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มทาง
เศรษฐกิจ นำไปสู่การพัฒนาทางพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์
เป็นแนวทางหนึ่งของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการผลิตให้สมดุลและยั่งยืนยิ่งขึ้น
และเป็นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ จากการพึ่งพิงปัจจัยการผลิตที่มีราคาถูกและ
ใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง ไปเป็นการเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างนวัตกรรม โดยให้
ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างจริงจัง ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญประการหนึ่งในการ
ยกระดับความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของการสร้าง
สังคม ให้ใช้ศักยภาพของตนเองผ่านการประยุกต์ใช้ทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรมและทุนทาง
ปัญญาในการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของประเทศ

2.3 แนวคิดการจัดการทางวัฒนธรรม

แนวคิดการจัดการทางวัฒนธรรม จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาสรุปเพื่ออธิบายและอ้างอิงเพื่อให้งานวิจัยเกิดความชัดเจนได้ ดังนี้

2.3.1 ความหมายของวัฒนธรรม

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม (2559) ให้ความหมายว่า วัฒนธรรมเป็นการรวมคำ 2 คือ คำว่า “วัฒน” หมายถึง ความเจริญงอกงาม ความรุ่งเรือง และ “ธรรม” หมายถึง การกระทำหรือข้อปฏิบัติ วัฒนธรรม จึงหมายถึง ข้อปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเจริญงอกงาม วัฒนธรรม วิถีชีวิตและภูมิปัญญา

งามพิศ สัตย์สงวน (2543) “วัฒนธรรม” (Culture) มาจากศัพท์ภาษาละติน 2 คำ คือ คำว่า Colere แปลว่า ปลูกฝังหรือสั่งสอน และคำว่า Cultus แปลว่า การปลูกฝังหรือ การอบรม เมื่อรวมกันได้คำว่า Culture ในภาษาอังกฤษ

พระยาอนุนานราชชน (2515) อธิบายว่า มนุษย์เกิดในวัฒนธรรม ที่จะเกิดอยู่นอกวัฒนธรรม นั้นไม่ได้ คนจะเป็นคนขึ้นมาได้ก็ด้วยมีวัฒนธรรม ถ้าไม่มีวัฒนธรรมก็ไม่ใช่คน แต่เป็นสัตว์ชนิดหนึ่ง ซึ่งมีชีวิตอย่างธรรมชาติเท่านั้น วัฒนธรรมเป็นส่วนสำคัญของสัตว์ชนิดหนึ่งซึ่งมีชีวิตอย่างธรรมชาติ เท่านั้น วัฒนธรรมเป็นส่วนสำคัญของคนเพราะเข้าไปซึมซับและประกอบเป็นรูปร่างชีวิตของคนตั้งแต่เกิดมาโดยไม่ใครรู้สึกตัว และวัฒนธรรมเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นนิสัย ซึ่งมนุษย์เองเป็นผู้สร้างและปรับปรุงจากธรรมชาติ และเรียนรู้จากกันและกัน เพราะวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่สังคมสร้างและที่สังคมเรียนรู้ควบคู่กันไปด้วย

พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2553 อธิบายว่า วัฒนธรรม คือ วิธีการดำเนินชีวิต ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม จารีตประเพณี พิธีกรรม และภูมิปัญญาซึ่งกลุ่มชนและสังคมได้ร่วมสร้างสรรค์ สังสม ปลูกฝัง สืบทอด เรียนรู้ ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดความเจริญงอกงาม ทั้งด้านจิตใจและวัตถุอย่างสันติสุขและยั่งยืน

อมรา พงศาพิชญ์ (2547) นิยามความหมายคำว่า “วัฒนธรรม” ว่า คือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น กำหนดขึ้น มีใช้สิ่งที่มนุษย์ทำตามสัจชาตญาณ อาจเป็นการประดิษฐ์วัตถุสิ่งของขึ้นมาใช้ หรือกำหนดแบบแผนพฤติกรรมหรือความคิด ตลอดจนวิธีการหรือระบบการทำงาน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า วัฒนธรรมเป็นระบบในสังคมที่มนุษย์สร้างขึ้น มีใช้ระบบที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติตามสัจชาตญาณของมนุษย์

2.3.2 ประเภทของวัฒนธรรม

งามพิศ สัตย์สงวน (2543) อธิบายว่า การแบ่งประเภทวัฒนธรรมมีความละเอียดในการจัดหมวดหมู่มาก แต่สามารถวิเคราะห์และแบ่งประเภทออกเป็นนามธรรมหรือวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุหรือ

วัฒนธรรมทางจิตใจ โดยแบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ สถาบันสังคม วัฒนธรรมควบคุมทางสังคม เช่น ศาสนา ความเชื่อทางสังคม ค่านิยม ประเพณี กฎหมาย ศิลปะ ภาษาและพิธีกรรม

ประดิษฐ์ มัชฌิมา (2522) นำเสนอว่า วัฒนธรรมแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ วัฒนธรรมทางความคิด หรือความเชื่อ หมายถึง วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับความคิดเห็น ความเชื่อ หรือความรู้สึกนึกคิดของสังคม ซึ่งอาจจะถูกหรือผิดก็ได้ เช่น ความจริงทางวิทยาศาสตร์ ความเชื่อทางศาสนา นิยายโบราณ วรรณคดี ความเชื่อโชคลาง ภาษิต เป็นต้น วัฒนธรรมทางระเบียบประเพณี คือ ระเบียบแบบแผนหรือประเพณีที่บุคคลในสังคมยึดถือและปฏิบัติร่วมกัน เช่น ระเบียบประเพณี จารีต กฎหมาย และสุดท้ายคือ) วัฒนธรรมทางวัตถุ หมายถึง สิ่งของหรือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่มนุษย์คิดประดิษฐ์ มีหรือครอบครองเพื่อประโยชน์ของสังคม

อมรา พงศาพิชญ์ (2547) ได้นำเสนอแนวคิดการแบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1) ลักษณะชนบทรณนิยมประเพณีและความเชื่อ เป็นข้อตกลงอย่างไม่เป็นทางการร่วมกันของสมาชิกในสังคม ซึ่งยอมรับโดยทั่วไปเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ ในระดับบุคคลและระดับสังคม ซึ่งคนรุ่นหลังเรียนรู้และสืบทอดมาจากคนรุ่นก่อน เช่น การยกมือไหว้ การถอดรองเท้าก่อนเข้าบ้าน ความเชื่อทางศาสนา เชื่ออำนาจเหนือมนุษย์ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ภูตผีปีศาจ เป็นต้น ซึ่งสำคัญต่อวัฒนธรรม เพราะเป็นสิ่งที่กำหนดชนบทรณนิยมประเพณีและพฤติกรรมของสมาชิกในสังคม

2) วัฒนธรรมลักษณะของสิ่งประดิษฐ์และสถาปัตยกรรม ทั้งวัฒนธรรมที่ค้นพบสมัยก่อนประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุต่าง ๆ

โดยสรุปการแบ่งประเภทของวัฒนธรรมสามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1) วัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible Cultural Heritage) เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นทางกายภาพ โดยครอบคลุมวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุและเคลื่อนที่ได้ และเคลื่อนที่ไม่ได้ เช่น โบราณสถานโบราณวัตถุ อนุสาวรีย์ เครื่องแต่งกาย ภาพจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม รวมถึงวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งได้รับการยอมรับว่ามีคุณค่าในทางวัฒนธรรมและสมควรได้รับการสงวนรักษา และ

2) วัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage) ชนบทรณนิยมประเพณี แนวทางการปฏิบัติ การสื่อสาร การแสดงออก ความรู้ ทักษะ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น การนวดแผนไทย ซึ่งบางอย่างได้หมดหน้าที่ความสำคัญไป แต่บางอย่างมีความสำคัญสืบเนื่องอยู่และชุมชนยังคงยึดถือปฏิบัติต่อมา

Schaefer (2004) จำแนกประเภทและลักษณะของวัฒนธรรมตามบริบทต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจและจัดหมวดหมู่เพื่อการศึกษาได้อย่างลึกซึ้งและเป็นระบบมากขึ้น ซึ่งจำแนกวัฒนธรรมในสังคมโดยใช้ประสาทสัมผัสเป็นตัวชี้วัด ได้ 2 ประเภท ได้แก่

1) วัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ (Material Culture) หมายถึง สิ่งที่เกิดจากความคิดของมนุษย์ เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่มนุษย์ผลิตหรือสร้างขึ้น เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น อาหาร บ้านเรือน โรงงาน ตลอดจนวัตถุสิ่งของต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์

2) วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ (Non-material Culture) หมายถึง วัฒนธรรมที่เป็นสัญลักษณ์และจับต้องไม่ได้ เช่น ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ ปรัชญา การเมืองปกครอง ภาษาพูด และกิริยามารยาท เป็นต้นโดยให้ข้อสังเกตว่าวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุนั้น ถึงแม้ว่าจะจับต้องไม่ได้แต่เปลี่ยนแปลงได้ยากกว่าวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ อาจเพราะมีการหยั่งรากฝังลึกลงไปในชีวิตด้วยระบบฐานความคิด ความเชื่อ ที่สั่งสม ปลุกฝังต่อ ๆ กันมากก็เป็นได้

2.3.3 ลักษณะของวัฒนธรรม

พระยาอนุมานราชธน (2515) นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของวัฒนธรรมว่า แบ่งเป็น 4 ประการ คือ 1) จะต้องมีการสะสมเพิ่มเติมจากทุนเดิมอยู่ก่อนแล้วให้เพิ่มขึ้น 2) ต้องมีการปรับปรุงดัดแปลงส่วนที่บกพร่องให้เหมาะสมและถูกต้อง 3) ต้องมีการถ่ายทอดเพื่อให้วัฒนธรรมแพร่หลายในวงกว้างและ 4) มีการอบรมสั่งสอนให้ผู้อื่น หรือชนรุ่นหลังได้สืบทอดต่อไป

อานนท์ อาภาภิรม (2516) กล่าวถึงลักษณะที่สำคัญของวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมเป็นแนวทางแห่งพฤติกรรม อันเกิดจากการเรียนรู้ กล่าวคือ วัฒนธรรมสามารถเรียนรู้กันได้ (Learned Way of Behavior) มิใช่เกิดขึ้นเองโดยปราศจากการเรียนรู้มาก่อน เพราะมนุษย์มีสมองอันทรงคุณภาพ จึงทำให้สามารถรู้จักคิด ถ่ายทอด และเรียนรู้ ขบวนการดังกล่าว เกิดขึ้นจากการที่บุคคลมีการติดต่อกับบุคคลอื่น ในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม วัฒนธรรม มีลักษณะเป็นมรดกแห่งสังคมเป็นผลของการถ่ายทอดการเรียนรู้ และเป็นเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการดังกล่าว คือ การสื่อสารโดยใช้สัญลักษณ์ (Symbolic Communication) ได้แก่ การที่มนุษย์มีการใช้ภาษา เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรม จากรุ่นก่อนมายังคนรุ่นหลัง มีลักษณะเป็นวิถีชีวิต (Way of Life) หรือเป็นแบบแผนการดำเนินชีวิต (Design for Living) เป็นสิ่งที่ไม่คงที่ สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์

Geertz (1966) อธิบายว่า การเรียนรู้และทำความเข้าใจในวัฒนธรรมและก่อนที่จะเริ่มทำการจัดการ จะต้องเข้าใจในลักษณะของวัฒนธรรมในเบื้องต้นก่อน โดยเสนอลักษณะพื้นฐานทางวัฒนธรรมไว้ว่า

1) เป็นความคิดรวม หมายถึง สมาชิกแทบทุกคนในสังคมนั้นเข้าใจความหมายร่วมกันและใช้ร่วมกัน สมาชิกของสังคมเดียวกันสามารถสื่อความหมายในสิ่งที่กระทำต่อกันได้ มีสัญลักษณ์ใช้ร่วมกัน สมาชิกทุกคนถูกคาดหวังให้ปฏิบัติตามบรรทัดฐานเดียวกัน

2) เป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องเรียนรู้ร่วมกัน ไม่ได้เกิดจากสัญชาตญาณทารกที่เกิดมา ทุกคนต้องเรียนรู้วัฒนธรรม เพราะไม่ได้เข้าใจลักษณะของความเป็นมนุษย์จากท้องแม่โดยกำเนิด

3) มีพื้นฐานมาจากการใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน การที่มนุษย์สามารถเรียนรู้และถ่ายทอดวัฒนธรรมได้ต้องอาศัยสัญลักษณ์เป็นสื่อกลาง เช่น ภาษา การแสดงท่าทางต่าง ๆ ที่สมาชิกรับรู้ร่วมกัน (เช่น ยกนิ้วหัวแม่มือโป้งให้แสดงว่ายอเยียม เป็นต้น)

4) เป็นองค์รวมของความรู้และภูมิปัญญา วัฒนธรรมเป็นการสะสมความรู้ของสังคมมนุษย์ วัฒนธรรมในสังคมปัจจุบันไม่ได้เกิดขึ้นในยุคนี้เท่านั้น แต่เป็นการสั่งสมและถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ แม้จะมีการเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเรื่อย ๆ ก็ต้องอาศัยองค์ความรู้เดิมเป็นรากฐานทั้งสิ้น

5) เป็นกระบวนการที่มนุษย์กำหนดนิยามความหมายให้กับชีวิตและสิ่งต่าง ๆ วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์คิดขึ้นเพื่อให้เราสามารถสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ทำให้เรามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งจะต้องอาศัยการทำงานร่วมกัน ในการทำงานร่วมกันจำเป็นที่จะต้องมีการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจ เพราะฉะนั้น การกำหนดหรือนิยามความหมายให้กับชีวิตและสิ่งของรอบตัวจึงเป็นสิ่งจำเป็นเบื้องต้นของการอยู่ร่วมกันในสังคม

6) เป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง เปลี่ยนแปลงเสมอ เพราะมนุษย์สามารถปรับปรุงแก้ไขสิ่งต่าง ๆ ให้เหมาะกับตนเองตลอดเวลา วัฒนธรรมไม่ใช่สิ่งที่หยุดนิ่ง แต่ต้องมีการเปลี่ยนแปลง ช้าหรือเร็ว มากหรือน้อย ขึ้นกับปัจจัยสิ่งแวดล้อมของแต่ละสังคม และการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมอาจทำให้สังคมเจริญขึ้นหรือไม่ก็ได้

2.3.4 การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม

พระยาอนุมานราชธน (2515) กล่าวว่า วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง การเปลี่ยนแปลงย่อมมีเป็นธรรมดา การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นในแง่ใดลักษณะใด จะเป็นไปอย่างเชื่องช้าหรือรวดเร็ว ก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยการสังสรรค์วัฒนธรรม (Acculturation) คือ การที่วัฒนธรรมต่างสังคมมากระทบกัน ว่าจะมีมากหรือน้อย และมีความรุนแรงเพียงใด

สุริชัย หวันแก้ว (2547) นำเสนอการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ ที่มนุษย์ประดิษฐ์และสร้างขึ้น โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านค่านิยมบรรทัดฐานและระบบสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในสังคมนั้น ๆ ซึ่ง ได้แบ่งการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

1) การเปลี่ยนแปลงจากภายใน (Endogenous Change) เช่น จากการประดิษฐ์คิดค้นวิธีการผลิตใหม่ขึ้นในสังคมนั้น ๆ เอง จากการต่อสู้ขัดแย้งระหว่างกลุ่มและกระบวนการในสังคม หรือจากการริเริ่มการเปลี่ยนแปลงจากชนชั้นนำ เป็นต้น

2) การเปลี่ยนแปลงจากภายนอก (Exogenous Change) เช่น การรับเอาเทคโนโลยีหรือสิ่งประดิษฐ์มาจากภายนอก การล่าอาณานิคม ซึ่งบางกรณีการเปลี่ยนแปลงที่มาจากภายนอกอาจเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจ ของผู้คนในสังคม หรือบางครั้งอาจโดยการใช้กำลังบีบบังคับ

2.3.5 วัฒนธรรมชุมชน

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2540) อธิบายว่า วัฒนธรรมชุมชนมีความหมายในการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนท้องถิ่น โดยอาศัยความรู้และภูมิปัญญาที่สั่งสมกันมาเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมถึงการปฏิเสธรูปแบบอำนาจของรัฐและเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่จะเข้ามา

กรอบทางความคิด ภูมิปัญญา และวิถีชีวิตของชุมชน แนวคิดวัฒนธรรมชุมชนมีความชัดเจนในการมองเห็นคุณค่าของชุมชน ปรากฏในแนวทางพัฒนาวัฒนธรรมชุมชนในสังคมไทย 6 ข้อ ดังนี้

- 1) เน้นการพัฒนาแบบกลุ่มซึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรมชุมชนดั้งเดิมของคนไทยซึ่งไม่คำนึงถึงการแข่งขันระหว่างปัจเจกชน
- 2) ปลุกจิตสำนึกแบบชุมชนในด้านความรัก ความสามัคคี ความภาคภูมิใจในท้องถิ่น
- 3) มีกระบวนการผลิตซ้ำจิตสำนึกชุมชนโดยผ่านปัญญาชนของท้องถิ่น นักวิชาการในเมือง นักพัฒนาและผู้อาวุโสในชุมชน เพื่อสืบทอดจิตสำนึกของชุมชนต่อไป
- 4) มีกลุ่มชาวบ้านในรูปของการจัดองค์กร เช่น สหกรณ์ สมาพันธ์ เพื่อให้มีอำนาจต่อรองกับองค์กรภายนอก
- 5) มีการประสานวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มต่าง ๆ เพื่อสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
- 6) มีความสัมพันธ์และใกล้ชิดกับธรรมชาติ โดยช่วยกันอนุรักษ์ปกป้องธรรมชาติเพื่อคงความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2540) ให้อธิบายแนวคิดวัฒนธรรมของชุมชนว่า ชุมชนหรือหมู่บ้านเป็นองค์กรที่มีพลังและยึดเหนี่ยวกันไว้ แม้จะถูกแรงกระแทกจากภายนอก ซึ่งเป็นผลมาจาก 1) ระบบเศรษฐกิจแบบยังชีพ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจระหว่างสมาชิกในชุมชนทำให้เกิดระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติที่ต้องพึ่งพากัน 2) ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและ 3) ลักษณะพิเศษของรัฐศักดินา การที่ไม่เข้าใจและได้เข้าไปจัดการกระบวนการผลิตในระดับหมู่บ้าน โดยการบริหารการปกครองในอดีต ให้ความสำคัญต่อหน้าที่ในการส่งส่วยให้ตามที่ต้องการเท่านั้น ทำให้ระบบกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินดำรงอยู่ ระบบร่วมในทรัพย์สิน คือ เป็นหัวใจของชุมชน

ประเภทของมรดกและวัฒนธรรมชุมชน ประกอบไปด้วย วรรณกรรมพื้นบ้าน นิทานพื้นบ้าน ตำนานพื้นบ้าน บทสวดหรือบทกล่าวนิพิตกรรม บทร้องพื้นบ้าน สำนวน ภาษิต ปริศนาคำทาย ตำรา กีฬาและการละเล่นภูมิปัญญาไทย การเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว ภาษา ภาษาไทย ภาษาไทยถิ่น ภาษากลุ่มชาติพันธุ์ ภาษาสัญลักษณ์ เป็นต้น

2.3.6 การจัดการวัฒนธรรม

ธนิช เลิศชาญฤทธ์ (2550) อธิบายว่า การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมเป็นศาสตร์ที่เน้นการอยู่ร่วมกันของสังคมโดยมี 3 องค์ประกอบ คือ 1) การประเมินความสำคัญที่เน้นการวิเคราะห์ วิจัย และสร้างคุณค่าให้กับทรัพยากรนั้น เพื่อให้หลายภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการแยกย่อยให้เห็นบริบทต่าง ๆ 2) การวางแผนจัดการ คัดการแผนงานเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ต่อการจัดการทรัพยากรโดยเน้นที่กระบวนการมีส่วนร่วมและ 3) การกำหนดรายการจัดการ เน้นค้นหาแนวทางที่เหมาะสมต่อเงื่อนไขและบริบทของทรัพยากรนั้น ๆ อย่างเป็นกระบวนการ อาจดำเนินการได้หลายรูปแบบ อาทิ การเสริมความมั่นคง การบูรณะ การอนุรักษ์ การเคลื่อนย้าย การสงวนรักษา การดูแลรักษา เป็นต้น

สายนต์ ไพรัชญจิตร (2547) นำเสนอว่า การจัดการวัฒนธรรมเป็นการกระทำที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในอดีต เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ รวมทั้งภูมิปัญญาและวัฒนธรรมในมิติต่าง ๆ โดยมีความมุ่งหมายเชิงระดับ ตั้งแต่ระดับการสร้างพลังปัญญา การสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนให้สามารถต่อสู้ มีอำนาจต่อรอง สามารถจัดการตนเองได้ มี 7 ประการ คือ

- 1) การศึกษาวิจัยสร้างองค์ความรู้เพื่อให้เกิดชุดความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมทั้งในเชิงกายภาพ ประวัติศาสตร์ โบราณคดีและคุณค่าที่มีต่อชุมชนปัจจุบัน
- 2) การประเมินคุณค่าและศักยภาพของวัฒนธรรมเพื่อให้ทราบคุณค่าและคุณสมบัติที่เหมาะสมต่อการตัดสินใจดำเนินการ
- 3) การสงวนและการอนุรักษ์ คงไว้ซึ่งสภาพทางเชิงกายภาพและคุณค่าของทรัพยากรวัฒนธรรม เพื่อประโยชน์ในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน
- 4) การดำเนินธุรกิจชุมชนที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางวัฒนธรรมเป็นการจัดการตามกระแสทุนนิยมในเรื่องกำไร ขาดทุน
- 5) การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ สื่อสารกับคนในชุมชนเพื่อเชื่อมโยงกับธุรกิจโดยสิ่งพิมพ์หรือสื่อเพื่อเชื่อมโยงกับการจัดการธุรกิจชุมชน
- 6) การฟื้นฟู ผลิตซ้ำและการสร้างใหม่ เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับแก้ไขปัญหา ฟื้นฟูประเพณี พิธีกรรมบางอย่างที่เคยปฏิบัติกัน
- 7) การใช้กฎหมาย ข้อบัญญัติ ข้อบังคับ เพื่อพัฒนาทิศทางที่เหมาะสมให้เป็นคุณค่าต่อชุมชน และประโยชน์ต่อตัวทรัพยากรวัฒนธรรม

โดยสรุปแนวทางทั้ง 7 ข้อนี้ สามารถนำมาปรับใช้ในกระบวนการจัดการวัฒนธรรมของชุมชนได้ โดยสามารถเลือกใช้ในแต่ละหัวข้อที่สอดคล้องกับบริบทของทรัพยากรวัฒนธรรมนั้น ๆ ซึ่งชุมชนจะเป็นผู้ประเมินความสำคัญก่อนในลำดับแรก

2.3.7 การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม

พิสิฐ เจริญวงศ์ (2542) เสนอว่า ทรัพยากรวัฒนธรรม คือ ผลผลิตของวัฒนธรรมที่มีค่าหรือเป็นตัวแทนสื่อถึงวัฒนธรรมต่างๆ ครอบคลุมถึงสิ่งที่จับต้องได้และสิ่งที่จับต้องไม่ได้ เช่น ความเชื่อ ภาษา เป็นต้น เป็นสิ่งของสำคัญที่จะจัดการให้ถูกต้อง

สายนต์ ไพรัชญจิตร (2550) กล่าวว่า ทรัพยากรวัฒนธรรม เป็นส่วนประกอบของระบบวัฒนธรรมทั้งหมดในสังคมมนุษย์ ทั้งที่เป็นวัฒนธรรมทางวัตถุ สิ่งก่อสร้างที่จับต้องมองเห็นได้และที่เป็นความหมาย ความรู้ ภูมิปัญญา ความเชื่อ กฎ ระเบียบ แบบแผนเพื่อการปฏิบัติ จินตนาภาพ ความรู้สึกนึกคิด ศิลปะการแสดงออก ที่ไม่สามารถจับต้องหรือสัมผัสทางกายภาพ ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถจัดการให้เกิดประโยชน์แก่การดำรงชีวิตของมนุษย์ในแต่ละชุมชน แต่ละสังคม แต่ละยุคสมัยได้และทรัพยากรวัฒนธรรมในปัจจุบันประกอบด้วย มรดกตกทอดมาจากอดีตและสิ่งที่สร้างสรรค์ดัดแปลงขึ้นมาใหม่ เพื่อใช้สอยให้สมประโยชน์ในการแก้ปัญหาของสังคม โดยในชุมชนทั่วไปมีทรัพยากร

วัฒนธรรมประเภทหลักที่เป็นมรดกและทรัพยากรวัฒนธรรมร่วมสมัย สามารถพบเห็นและศึกษาได้ในปัจจุบัน 3 กลุ่ม คือ ทรัพยากรทางโบราณคดี ภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปวัฒนธรรม หรือทรัพยากรวัฒนธรรมที่แสดงออก ได้แก่ ศิลปะ วรรณกรรม ปรัชมคติ นิทาน ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อและพิธีกรรมความเชื่อ

ธนิก เลิศชาญฤทธิ (2550) ให้คำนิยามของทรัพยากรวัฒนธรรมว่าแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ทรัพยากรวัฒนธรรมที่จับต้องได้และทรัพยากรวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

ธนิก เลิศชาญฤทธิ (2552) นำเสนอว่า เป้าหมายของการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม คือ การค้นหา การรักษา การใช้คุณค่า และความหมายของ ทรัพยากรวัฒนธรรม ให้ตอบสนองความต้องการของสังคม ชุมชน และความเป็นมนุษย์ โดยเป้าหมายของการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมคือ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรวัฒนธรรม เพื่อปกป้องทรัพยากรวัฒนธรรมและทำให้เกิดประโยชน์ตามความเหมาะสม เพื่อให้ประชาชนหรือสาธารณชน สามารถเข้าถึงแหล่งทรัพยากรวัฒนธรรมได้อย่างเท่าเทียม เพื่อใช้ทรัพยากรวัฒนธรรมในการศึกษาอดีตเพื่อตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรม ส่วนการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม มีองค์ประกอบ 3 กระบวนการ คือ การประเมินความสำคัญ (Assessing Significance) การวางแผนการจัดการ (Planning for Management) และการกำหนดรายการการจัดการ (Management Program)

สุภัทรดิศ ดิศกุล (2539) อธิบายว่า มรดกทางวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์และมีคุณค่าเป็นเครื่องแสดงออกถึงความเป็นมาของบ้านเมือง ประวัติศาสตร์ความเป็นชาติ โดยสามารถสัมผัสได้ทางโบราณสถาน โบราณวัตถุ มรดกทางวัฒนธรรมเป็นเครื่องแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของชาติที่มีมาแต่อดีต ควรค่าแก่การรักษาอนุรักษ์ให้คงทนถาวรไว้ ให้เป็นสมบัติส่วนรวมของเพราะมีคุณค่าและความสำคัญที่ประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ คือ ช่วยสอบสวนเรื่องราวทางด้านประวัติศาสตร์ให้แน่นอยิ่งขึ้น ช่วยให้ประชาชนเกิดความรักชาติและศิลปวัฒนธรรมแสดงออกถึงด้านสุนทรีย์ ศิลปวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของความเป็นชาติ ในฐานะเป็นเครื่องแสดงเอกลักษณ์ที่เป็นแผนเฉพาะของตนเอง ไม่เหมือนกับชาติอื่นบางเรื่องอาจได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมของชาติอื่น ก็สามารถนำมาดัดแปลงปรับปรุงให้เข้ากับลักษณะโดยเฉพาะของตนเองได้

สาวิตรี พิสนุพงศ์ (2543) อธิบายว่า การจัดการมรดกทางวัฒนธรรมมีเป้าหมายในการใช้มรดกทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ มาอนุรักษ์และพัฒนาให้เกิดประโยชน์เพื่อการศึกษาและประโยชน์ต่อสังคม เศรษฐกิจของท้องถิ่นและประเทศ มี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นการดำเนินการให้มรดกทางวัฒนธรรมคงอยู่โดยการสำรวจ ศึกษาวิจัยและการอนุรักษ์และการดำเนินการทางธุรกิจด้านวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดประโยชน์ด้านการศึกษา ทางสังคม การเมือง ด้านความมั่นคงของชาติ ทางด้านการท่องเที่ยว และการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น

Feilden and Jokilehto (1993) กล่าวถึง คุณค่าของทรัพยากรวัฒนธรรมไว้ว่าคุณค่าของมรดกวัฒนธรรมนั้น มีคุณค่าเกี่ยวข้องกับ มนุษย์ ในระดับต่าง ๆ โดยกว้าง รวมไปถึงคุณค่าใหญ่ ๆ คือ ทางวัฒนธรรม และคุณค่าทางสังคม และเศรษฐกิจ แบ่งออกเป็น คุณค่าด้านการแสดงอัตลักษณ์

คุณค่าที่เกี่ยวกับการออกแบบและเทคนิค คุณค่าด้านการหายาก คุณค่าด้านการศึกษา คุณค่าทางเศรษฐกิจ คุณค่าทางการเมือง การปกครอง คุณค่าเชิงจิต

กล่าวโดยสรุป วัฒนธรรมคือ ทุกสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เป็นแบบแผนพฤติกรรมทั้งหมดของสังคมและอาจเป็นได้ทั้งแนวคิด ทศนคติ มโนคติ ความรู้ ค่านิยม ประเพณี ความเชื่อ ตลอดจนถึงการกระทำต่าง ๆ ที่เกิดจากทั้งการเรียนรู้ของมนุษย์และการถ่ายทอดต่อ ๆ กันมาของสังคม วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตหรือแบบแผนในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคมนอกจากนี้ยังหมายรวมถึง ทรัพยากรวัฒนธรรม ซึ่งครอบคลุมไปยังสิ่งที่เป็นรูปธรรมสามารถจับต้องได้ และสิ่งที่เป็นนามธรรมจับต้องไม่ได้ ซึ่งมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ไม่แตกต่างจากทรัพยากรธรรมชาติ และมีประโยชน์หลายประการต่อสังคมนั้น ๆ และมีอัตลักษณ์แตกต่างกันไป วัฒนธรรมมีลักษณะเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นหรือคิดค้นขึ้นเองจากการเรียนรู้และถ่ายทอด มิใช่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และเป็นสิ่งที่สังคมประพฤติปฏิบัติร่วมกันหรือประพฤติปฏิบัติตามกันมา ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงให้เกิดความเหมาะสมตามยุคสมัย สังคมมนุษย์อาจมีการรับวัฒนธรรมบางส่วนมาจากสังคมข้างเคียงได้ การรับเอาวัฒนธรรมของสังคมอื่นมาในระยะแรก เรียกว่า เป็นการยืมวัฒนธรรม แต่เมื่อเวลาผ่านไป การยืมก็อาจกลายเป็นการรับ การยืมวัฒนธรรมและการรับวัฒนธรรมนั่นเอง เป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ซึ่งในการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม การบริหารจัดการจำเป็นต้องอาศัยหลักการหรือแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อให้มรดกวัฒนธรรมอันล้ำค่าเหล่านั้นได้รับการรักษาไว้ซึ่งคุณค่าและความสำคัญไว้สืบต่อไป มรดกทางวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์และมีคุณค่าเป็นเครื่องแสดงออกถึงความเป็นมาของสังคมและความเป็นชาติ

2.4 แนวคิดการบริหารจัดการ

แนวคิดการบริหารจัดการ มีนักวิชาการได้ทำการศึกษาและนำเสนอไว้ในมิติต่างๆ ดังนี้

2.4.1 ความหมายของการบริหารจัดการ

โชติ บดีรัฐ (2558) อธิบายว่า การบริหารเป็นกระบวนการของกิจกรรมที่ต่อเนื่องและประสานงานกัน โดยทุกฝ่ายเข้ามาช่วยเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การ

ราชบัณฑิตยสถาน (2554) ให้ความหมายคำว่า บริหารจัดการ ดังนี้ คำว่าบริหาร เป็นคำกริยา หมายถึง ออกคำสั่ง ปกครอง ดำเนินการ จัดการ ส่วนคำว่า จัดการ เป็นคำกริยาเช่นกัน หมายถึง สั่งงาน ควบคุมงาน ดำเนินการ สำหรับในภาษาอังกฤษ บริหาร มาจากคำว่า administrative หมายถึง สิ่งที่มีสัมพันธ์กับการจัดการและงานซึ่งจำเป็นต้องมีการควบคุมการบริหารงานให้เป็นไปตามแผนหรือการจัดการอย่างเป็นระบบ เช่น การบริหารงาน การบริหารปัญหา เป็นต้น ส่วนคำว่า การจัดการ มาจากคำว่า management หมายถึง การควบคุมหรือการจัดการบางสิ่งอย่างเป็นระบบ

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2559) อธิบายว่า การบริหาร (administration) มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า administratiae หมายถึง ช่วยเหลือ (assist) หรือ อำนาจการ (direct) การบริหารมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “minister” หมายถึง การรับใช้ หรือผู้รับใช้ หรือผู้รับใช้รัฐ คือ รัฐมนตรี สำหรับความหมายดั้งเดิม administer หมายถึง การติดตามดูแลสิ่งต่าง ๆ ส่วนคำว่า การจัดการ (management) นิยมใช้ในภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อมุ่งแสวงหากำไร (profits) หรือกำไรสูงสุด (maximum profits)

ศจี อนันต์นพคุณ (2542) สรุปไว้ว่า การบริหารเป็นศิลปะการทำงานให้บรรลุเป้าหมายโดยอาศัยบุคคลอื่น มาจากคำว่า administration ใช้เกี่ยวกับเรื่องนโยบายและใช้ในการบริหารราชการ ส่วน management ใช้เมื่อกล่าวถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติและใช้ในการบริหารธุรกิจภาคเอกชน

2.4.2 ความหมายของแนวคิดทฤษฎีทางการบริหาร

สำหรับความหมายของแนวความคิดและทฤษฎีการบริหาร ได้มีนักวิชาการที่ได้ทำการศึกษาไว้และให้นิยามความหมาย ดังนี้

กริฟฟิน (1999) กล่าวว่า ทฤษฎีการจัดการ คือ กรอบแนวความคิด ความรู้ และการกำหนดแนวทางในการจัดองค์การรวมทั้งเพื่อการบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

ติน ปรัชญพยุทธิ (2538) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของทฤษฎีองค์การ คือ การมุ่งที่จะพรรณนา อธิบาย และพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างปรากฏการณ์หรือพฤติกรรม โดยชี้ให้เห็นถึง ส่วนประกอบหรือตัวแปรของการศึกษาในองค์การนั้น ๆ

นรินทร์ แจ่มจำรัส (2549) อธิบายว่า ทฤษฎีองค์การเป็นแนวคิดหรือกรอบของการศึกษาขององค์การ ว่าในการพัฒนาให้องค์การเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่พึงประสงค์นั้นมีปัจจัยต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องหลายปัจจัย ได้แก่ โครงสร้าง องค์การ ภาวะความเป็นผู้นำขวัญของพนักงาน การสื่อสาร การควบคุม การประเมินผลงาน การตัดสินใจ พฤติกรรมกลุ่ม การวัดผลงาน การจูงใจ สถานภาพและบทบาท อำนาจ วัฒนธรรม บรรยากาศ ขององค์การ เป็นต้น

เสนาะ ดิยาวัว (2544) นำเสนอว่า ทฤษฎีทางการบริหารนั้นมาจากทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งถือว่า แนวคิดทางการบริหารหรือการจัดการเกิดขึ้นจากการพัฒนาโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นกลุ่มความคิดหรือแนวคิดที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

2.4.3 ความสำคัญของแนวความคิดและทฤษฎีทางการจัดการ

แนวคิดของการจัดการ โดยทั่วไปมุ่งเน้นประสานงานกัน ระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยมีฐานคิดว่าประสิทธิภาพของผลงานเกิดจากการแบ่งงานกันทำตามความถนัด แต่หากผู้บริหารไม่ได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยทางด้านสภาวะแวดล้อมและพฤติกรรมของมนุษย์ในองค์การ การปฏิบัติงานและประสิทธิภาพของผลงานก็จะเป็นไปตามที่ต้องการ

เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์ (2554) อธิบายความสำคัญของการจัดการว่า ทำให้การดำเนินงานขององค์การเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ลดค่าใช้จ่ายให้ต่ำสุดและได้ผลตอบแทนสูงสุด มีโครงสร้างสอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลง เกิดการขัดเกลาทางสังคม ช่วยองค์การมุ่งสู่บริหารจัดการงานอย่างเป็นระบบ โดยการจัดการในปัจจุบันต้องให้ความสำคัญให้กับผู้รับบริการ เน้นการทำงานแบบบูรณาการ เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ

พงศ์สันต์ ศรีสมทรัพย์ (2545) ได้เสนอความสำคัญการบริหารและการจัดการว่า เป็นสมองขององค์การ เป็นเทคนิควิธีการที่ทำให้สมาชิกในองค์การมีจิตสำนึกร่วมกันและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน เป็นการกำหนดขอบข่ายในการทำงานของสมาชิกในองค์การไม่ให้ซ้ำซ้อนกัน เป็นการแสวงหาวิธีการที่ดีที่สุดในการปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ทำให้การบริหารงานได้ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น ป้องกันปัญหางานล่าช้าและทำให้การติดตามงานควบคุมงานทำได้ง่ายขึ้น

สมยศ นาวิการ (2547) อธิบายว่า โดยทั่วไป การออกแบบองค์การจะมีความเกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจที่สำคัญของผู้บริหาร ได้แก่ การแบ่งงานออกเป็นงานย่อย ๆ ตามลำดับความสำคัญ การจัดสรรอำนาจหน้าที่ระหว่างงานเพื่อการตัดสินใจ การรวมกลุ่มงานแต่ละด้านเข้าด้วยกันและการกำหนดขนาดของกลุ่มงานอย่างเหมาะสม

2.4.4 วิวัฒนาการแนวคิดและทฤษฎีทางการบริหารจัดการ

นิตยา เงินประเสริฐศรี (2542) อธิบายโครงสร้างองค์การ มี 2 ส่วน คือ ส่วนรูปธรรม (Hardware) คือ โครงสร้าง รูปแบบ กระบวนการ สายบังคับบัญชาและส่วนนามธรรม (Software) คือ ค่านิยม พฤติกรรม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมองค์การ ซึ่งสัมพันธ์และมีผลกระทบต่อกันและกัน

พิทยา บวรวัฒนา (2552) ได้สรุปพัฒนาการของการบริหาร ดังนี้

1) ช่วงระยะก่อนเริ่มแรก (Pre classical Period) ยังไม่ได้กำหนดและจำแนกการจัดการอย่างเป็นระบบ แต่มีบุคคลสำคัญที่นำเสนอหลักการบริหาร ประกอบด้วย โรเบิร์ต โอเวน (Robert Owen, ค.ศ. 1771 - 1858) ซึ่งให้ความสนใจปรับปรุงสภาพทำงานให้ดีขึ้น เพราะโรงงานทอผ้าให้ความสำคัญต่อผลผลิตและกำไร จึงละเลยคุณภาพชีวิตของคนงาน ส่วนชาลส์ แบบเบจ (Charles Babbage, ค.ศ. 1792-1871) นักคณิตศาสตร์ได้ให้ความสนใจเรื่องการจัดการองค์การและเชื่อในความคิดของอดัม สมิธ ในหลักการแบ่งงานกันทำ เพื่อให้เกิดความชำนาญเฉพาะด้านจึงริเริ่มระบบการให้รางวัลเพื่อกระตุ้นให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

2) ช่วงระยะเริ่มแรก (Classical Period) เป็นช่วงศึกษาวิธีเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงานของบุคคล มีนักคิดที่สำคัญในช่วงเวลานี้ ได้แก่ เฟรดเดอริก เทย์เลอร์ (Frederick Winslow Taylor, 1856-1915) ซึ่งพบว่า คนงานหลายคนทำงานไม่เต็มกำลังของตน ทำให้เขาตั้งสมมุติฐานว่า เนื่องจาก คนงานกลัวว่าเมื่อผลผลิตเพิ่มขึ้นตนจะต้องออกจากงาน เนื่องจากโรงงานไม่ต้องการคนงานจำนวนมากในการทำงาน ประกอบกับระบบจ่ายค่าจ้างแบบรายชั่วโมง ทำให้คนงานพยายามทำงานโดยใช้เวลาที่ยาวนานเพื่อให้ได้ค่าแรงมากและลักษณะการทำงานที่ใช้ประสบการณ์ใน

อดีตหรือกฎเกณฑ์ที่ไม่แน่นอน ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน เทย์เลอร์ พยายามค้นหาวิธีการที่ดีที่สุด (one best way) ในการปฏิบัติงาน โดยเสนอหลักการเชิงวิทยาศาสตร์ 4 ข้อ คือ การศึกษาแต่ละส่วนงานและพัฒนาวิธีการทำงานที่ดีที่สุดสำหรับแต่ละงาน การคัดเลือกและฝึกหัดคนงานให้สามารถทำงานของตนได้ถูกหลักการและมีประสิทธิภาพ การร่วมมือกับคนงานอย่างเต็มที่ เพื่อให้แน่ใจว่าคนงานได้ใช้วิธีการทำงานอย่างเหมาะสมและการแบ่งงานตามความรับผิดชอบโดยฝ่ายจัดการวางแผนวิธีการทำงานให้คนงานเป็นผู้ลงมือปฏิบัติตามนั้น นอกจากนี้บุคคลสำคัญในยุคนี้คือ เฮนรี แกนต์ ได้นำเสนอแผนภูมิของ Gantt (Gantt-chart) ซึ่งเป็นการกำหนดตารางเวลาและกิจกรรมที่ใช้ประกอบการวางแผนเวลาและควบคุมการทำงานของโครงการ นอกจากนี้ ยังเสนอแนวความคิดการจูงใจบุคลากรโดยให้รางวัลพิเศษ เมื่อคนงานสามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ เพราะต้องการที่กระตุ้นให้หัวหน้างานดูแลพนักงานที่มีปัญหาในการทำงาน

3) ช่วงแนวความคิดด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations Movement) บุคคลที่เป็นผู้บุกเบิกความคิดด้านมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ ฮิวโก มันสเตอร์เบิร์ก (Hugo Munsterberg), แมรี พาร์กเกอร์ ฟอลเลทท์, (Mary Parker Follett), อับราฮัม ฮาโรลด์ มาสโลว์ (Abraham Maslow), ดักลาส แม็คเกรเกอร์ (Douglas McGregor)

4) ช่วงระยะเวลาปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและเทคโนโลยี ส่งผลต่อพัฒนาการของการบริหารจัดการ เห็นได้จากวิกฤติการณ์เศรษฐกิจตกต่ำในสหรัฐอเมริกา ค.ศ. 1930-1939 ก่อให้เกิดปัญหาการว่างงานและความไม่มั่นคงทางสังคม รัฐบาลสหรัฐอเมริกามีบทบาทในการออกกฎหมายที่มีผลต่อการดำเนินงานขององค์การธุรกิจเป็นอย่างยิ่ง ส่งผลให้สภาพแรงงานเจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดแผนกอุตสาหกรรมสัมพันธ์ที่กระทบต่อการดำเนินงานในภาคราชการและภาคเอกชนในหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย

เสนาะ ตีแยว (2544) นำเสนอว่า ทฤษฎีการบริหาร เป็นการทำความเข้าใจองค์การให้ถูกต้อง โดยอาศัยพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบและกฎเกณฑ์การออกแบบและพฤติกรรมองค์การ เพื่ออธิบาย พยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างปรากฏการณ์กับส่วนประกอบอื่นๆ ในองค์การ

2.4.5 แนวความคิดเกี่ยวกับวิธีการจัดการสมัยใหม่

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2548) นำเสนอความคิดการจัดการแนวพฤติกรรมศาสตร์ที่มีความขัดแย้งกับความเป็นจริง เนื่องจากมีโครงสร้างองค์การแบบเป็นทางการและใช้สิ่งจูงใจทางเศรษฐกิจ โดยจากหลักการของนักทฤษฎีด้านแบ่งงานกันทำตามความชำนาญเฉพาะด้านและการเน้นการมีมาตรฐานของการปฏิบัติงาน ได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า สามารถทำให้สังคมก้าวหน้าและมนุษย์มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จึงไม่เห็นด้วยที่จะมีการทิ้งแนวความคิดยุคเดิม เพียงแต่เพิ่มแนวความคิดทางการจัดการสมัยใหม่ขึ้นมา ซึ่งประกอบด้วย แนวความคิดทางการจัดการเชิงปริมาณ แนวความคิดเชิงระบบและแนวคิดเชิงสถานการณ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.4.6 แนวความคิดทางการจัดการยุคโลกาภิวัตน์

ธีรทัต ชูตา (2551) นำเสนอว่า อิทธิพลการศึกษาในสาขาวิทยาการต่าง ๆ โดยแนวคิดนี้ถือว่า โลกในยุคปัจจุบันเป็น ยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและตลอดเวลา สรรพสิ่งในโลกล้วนไม่แน่นอน รวมถึงองค์ความรู้ โลกทุกวันนี้มีความหลากหลายและแยกส่วนของกลุ่มคนและชุมชนตามความเชื่อและวัฒนธรรม มีบริบทที่แตกต่างกันออกไป จึงไม่ควรที่จะใช้กฎหรือเกณฑ์หรือทฤษฎีที่เป็น การรวมศูนย์ ที่มีลักษณะใช้ได้ทั่วไปครอบคลุมและควบคุมทุกสิ่งจากส่วนกลางจำเป็นต้องกระจายอำนาจไปตามความหลากหลายของสภาพสังคม ซึ่งในช่วงระยะเวลาเปลี่ยนผ่านจากยุคสมัยใหม่

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2548) สรุปแนวความคิดทางการจัดการยุคโลกาภิวัตน์ว่า ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานและปฏิบัติที่ถูกต้อง เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า การเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ ลดต้นทุนการผลิตและลดราคาลงได้อย่างต่อเนื่อง พัฒนาความสามารถในการแข่งขันที่เหนือกว่าคู่แข่ง โดยมีวิธีการที่สำคัญ อาทิ การควบคุมคุณภาพ โดยมาตรฐานด้านคุณภาพ หรือ ISO 9000 จากองค์กรกำหนดมาตรฐานโลก แนวคิดการควบคุมคุณภาพโดยรวม (TQM) เน้นควบคุมคุณภาพทั่วทั้งองค์กร ให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตอบสนองความต้องการของลูกค้า เชื่อมโยงทุกปฏิบัติการ แนวคิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuous improvement) เป็นความพยายามรักษาความได้เปรียบในเชิงคุณภาพไว้ โดยการหาวิธีการใหม่เข้ามาปรับปรุงผลการปฏิบัติการที่เป็นอยู่ในปัจจุบันให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง แนวคิดการรีเอนจิเนียริง (Re-engineering) เป็นการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องตามวิธีการของญี่ปุ่น แบบค่อยเป็นค่อยไปที่ละขั้นตอน ทุกกระบวนการและทั้งระบบ

สรุปสาระสำคัญของแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ คือ มีการใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ให้แก่นัก ในองค์กรและร่วมกันปรับปรุง แก้ไขสิ่งที่ผิดพลาด สร้างแนวทางการพัฒนาใหม่ขึ้นมาทดแทน

2.4.7 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารองค์การ

โชติ บดีรัฐ (2558) เสนอว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์การ 7 ประการ ประกอบด้วย 1) พนักงานในองค์การถือเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญสูงสุดและเป็นหัวใจของการจัดการ องค์การจะดำรงอยู่ได้ เพราะมีพนักงานผู้ปฏิบัติงาน พนักงานในองค์การจึงเป็นผู้ที่มีส่วนผลักดันให้องค์การประสบความสำเร็จ 2) ระบบในองค์การ ระบบต่าง ๆ ภายในองค์การ เช่น ระบบการดำเนินงาน ระบบการผลิต ระบบการสั่งการ ฯลฯ ถือว่ามีอิทธิพลต่อการบริหารองค์การ พนักงานทุกคนต้องเรียนรู้ระบบต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาตนเองและเพื่อความก้าวหน้าขององค์การ 3) การจัดการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ ฯลฯ ถือเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการทำงาน ผู้บริหารต้องนำหลักการจัดการไปใช้เพื่อการประสาน ผลักดัน และดูแลให้ปัจจัยการผลิต (คน เงิน เครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์) เกิดประโยชน์ต่อการผลิตสินค้าและการให้บริการอย่างแท้จริง 4) การจูงใจ ผู้บริหารควรหาวิธีการจูงใจให้พนักงานรักองค์การ ห่มเทให้กับองค์การ และต้องการที่จะทำงานกับองค์การได้นานที่สุด ด้วยการสร้างขวัญและกำลังใจเมื่องานสำเร็จ 5)

สภาพแวดล้อม เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกิจกรรมขององค์การ มีทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก องค์การ 6) การจัดองค์การ เป็นการออกแบบความสัมพันธ์ระหว่างคนกับงานในองค์การให้อยู่ในรูป โครงสร้างองค์การที่เหมาะสม สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และลักษณะของงานแต่ละประเภท 7) ขนาดองค์การ มีผลต่อกิจกรรม และการว่าจ้างแรงงานที่ดี องค์การขนาดใหญ่อาจมีความยุ่งยากหรือ อาจควบคุมดูแลไม่ทั่วถึง องค์การขนาดเล็กอาจทำได้ดีกว่าเพราะปัจจัยด้านพนักงานในองค์การและการจูงใจ เป็นส่วนที่สำคัญมาก เพราะถ้าไม่มีพนักงาน องค์การก็ไม่สามารถเดินได้

กล่าวโดยสรุป การบริหารจัดการ หมายถึง การจัดการงานซึ่งจำเป็นต้องมีการควบคุมการบริหารงานให้เป็นไปตามแผนหรือการจัดการอย่างเป็นระบบ วิวัฒนาการของแนวคิดในการบริหารจัดการเริ่มตั้งแต่ช่วงระยะก่อนเริ่มแรก (Preclassical Period) เป็นช่วงระยะเวลาได้มีการกำหนด และจำแนกการจัดการด้านบุคลากรออกมาเป็นระบบ และเต็มรูปแบบอย่างชัดเจน ต่อมาช่วงระยะเริ่มแรก (Classical Period) เป็นการศึกษาด้านการบริหารจัดการบุคคล เป็นการศึกษาวิธีการที่จะทำ ให้บุคคลสามารถเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน ในช่วงนี้มีแนวคิดในการนำเทคนิค การบริหารเข้ามาช่วยเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงาน ต่อมาช่วงแนวความคิดด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations movement) เป็นการให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์ต่อการปฏิบัติงาน และช่วงระยะเวลาปัจจุบันผลจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอดีตทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและเทคโนโลยี ส่งผลต่อพัฒนาการบริหารจัดการขององค์การปัจจุบัน ซึ่งมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการบริหารที่เป็นระบบมากยิ่งขึ้น การบริหารในแต่ละช่วงขึ้นอยู่กับบริบทและสถานการณ์ในช่วง นั้น ๆ ซึ่งถ้าจะนำแนวคิดการบริหารงานสมัยใหม่ไปใช้ในช่วงนั้น อาจเป็นไปได้ เนื่องจากความไม่พร้อมหลาย ๆ อย่าง และปัจจุบันจะนำแนวคิดในช่วงแรก ๆ มาบริหารคงไม่สอดคล้องกับบริบทโลกที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน และจากแนวความคิดเชิงสถานการณ์ต่อการจัดการ พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างขององค์การกับการประสานงานของบุคลากรจะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด ซึ่งจาก ทฤษฎีการจัดการแนวใหม่ที่ยึดแนวความคิดเชิงระบบกับแนวความคิดเชิงสถานการณ์เพื่อให้ผู้บริหาร สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการได้นั้นจะต้องมีการวิเคราะห์ถึงปัญหาต่าง ๆ ในเชิงระบบ ว่า ปัจจัยต่าง ๆ นั้น มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และจะต้องตระหนักถึงความสอดคล้องระหว่างองค์การ กับสภาวะแวดล้อม กล่าวคือ จะไม่มีวิธีที่ดีที่สุดในการจัดการแต่การจัดการนั้นขึ้นอยู่กับสภาวะแวดล้อมขององค์การเสมอ ในการพัฒนาแนวความคิดทางการจัดการที่เกิดขึ้นนั้นจะมีลักษณะเป็น วิวัฒนาการตั้งแต่แนวความคิดทางการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ จากนั้นจึงเป็นแนวความคิดเชิง กระบวนการ แนวความคิดเชิงพฤติกรรมศาสตร์ แนวความคิดเชิงระบบ และแนวความคิดเชิง สถานการณ์ จากการที่เกิดการพัฒนาแนวความคิดต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้นนี้ทำให้ไม่มีแนวความคิดใดจะเป็น ที่ยอมรับที่จะเป็นแนวความคิดที่มีประสิทธิผลมากที่สุด ดังนั้น การนำแนวคิดทางการจัดการใดมาใช้ กับองค์การ ผู้บริหารจะต้องพิจารณาถึงสภาวะแวดล้อมขององค์การที่เป็นสถานการณ์ขององค์การ เผชิญอยู่มาพิจารณาด้วย และในการแก้ปัญหาให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความต้องการขององค์การนั้น สามารถทำได้โดยการจัดโครงสร้างองค์การและกำหนดแนวทางการจัดการที่

มีความเหมาะสมกับสภาวะแวดล้อมจะทำให้ผู้บริหารสามารถกำหนดแนวทางในการตัดสินใจที่มีความเหมาะสมได้ เช่น การแสวงหาผู้บริหารที่มีความชำนาญเฉพาะด้านมาบริหารงาน การมุ่งเน้นเกี่ยวกับการแบ่งงานกันทำของคนงาน การแสวงหาคนงานที่มีความชำนาญเฉพาะด้านมาปฏิบัติการใช้วิธีการจูงใจด้านเงินเดือนและตำแหน่งงาน การสังเกตและวิเคราะห์งานเพื่อหาวิธีการทำงานที่ดีที่สุด เป็นต้น

2.5 แนวคิดการจัดการภาครัฐสมัยใหม่

แนวคิดการจัดการภาครัฐสมัยใหม่มีรายละเอียดซึ่งเป็นผลจากการศึกษาเพื่อประกอบการอ้างอิง ดังนี้

จิตตินันท์ เตชะคุปต์ (2555) อธิบายว่า การจัดการภาครัฐ ไม่ใช่แค่เรื่องของการปฏิรูป (Reform) หรือการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการเท่านั้นแต่เป็นการเปลี่ยนแปลงบทบาทของรัฐในสังคมและความสัมพันธ์ ระหว่างรัฐบาลกับความเป็นพลเมือง ที่ทำให้ ตัวแบบการบริหารรัฐกิจแบบดั้งเดิมที่ไม่ได้รับการยอมรับทั้งในทางทฤษฎีและปฏิบัติเพราะการบริหารขาดประสิทธิภาพ ประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้ใช้เทคนิค วิธิตดและการบริหารแบบเอกชนมาใช้บริหารภาครัฐมากขึ้น โดยเฉพาะในส่วนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของประชาชนด้านต่าง ๆ

จุมพล หนีมพานิช (2550) อธิบายว่า รูปแบบของการบริหารจัดการภาครัฐมีสายการบังคับบัญชาที่มีลักษณะที่ตายตัว แข็งทื่อ ไม่ยืดหยุ่น เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงในปลายทศวรรษ 1980 ถึงต้นทศวรรษ 1990 ในกรณีของประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้เปลี่ยนแปลงไปสู่รูปแบบของการบริหารจัดการภาครัฐที่มีฐานระบบตลาดหรือ มีการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการภาครัฐ เป็นการเปลี่ยนแปลงในกระบวนทัศน์ รูปแบบวิธีการบริหารจัดการภาครัฐที่ต่างไปจากตัวแบบการบริหารแบบดั้งเดิม หรือแบบประเพณีนิยมในแง่ของชื่อแนวคิด โดยเรียกต่างกัน อาทิ การบริหารจัดการนัย การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ การบริหารรัฐกิจที่มีฐานอยู่ที่ระบบตลาดหรือการบริหารหรือการปกครองแบบผู้ประกอบการ เป็นต้น

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2556) อธิบายว่า กระบวนทัศน์ใหม่เป็นความท้าทายต่อหลักการบริหารภาครัฐแบบดั้งเดิม เพราะโครงสร้างการบริหารระยะแรก เน้นสายการบังคับบัญชาตามแนวคิดของ Max Weber ซึ่งเชื่อว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงาน ส่วนการใช้หลักการบริหารภาครัฐแบบดั้งเดิม หรือ “แบบประเพณีนิยม” เพราะในช่วงนั้นรัฐบาลมีบทบาทสำคัญในการจัดมอบสินค้าและบริการต่าง ๆ นอกจากนั้นแนวคิดการแยกการบริหารออกจากการเมืองในแง่ดังกล่าว การบริหารจึงถือเป็นเครื่องมือในการสั่งการเรื่องต่าง ๆ ขณะที่เรื่องเกี่ยวกับนโยบายหรือกลยุทธ์ ถือว่าเป็นเรื่องการเมืองประการที่สี่ ความเชื่อว่า การบริหารรัฐกิจ เป็นการบริหารรูปแบบพิเศษ จึงจัดรูปแบบระบบราชการแบบมืออาชีพ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการทางการเมือง

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2561) เสนอว่า การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่เป็นแนวคิดพื้นฐานของการบริหารจัดการภาครัฐซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระบบต่าง ๆ ของ

ภาครัฐและยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรม โดยมีแนวทางในการบริหารจัดการ ดังนี้ 1) การให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน 2) ลดการควบคุมจากส่วนกลางและเพิ่มอิสระในการบริหารให้แก่หน่วยงาน 3) การกำหนดการวัดและการให้รางวัลแก่ผลการดำเนินงานทั้งในระดับองค์กรและระดับบุคคล 4) การสร้างระบบสนับสนุนทั้งในด้านบุคลากร เทคโนโลยี เพื่อช่วยให้หน่วยงานสามารถทำงานได้อย่างบรรลุวัตถุประสงค์ 5) การเปิดกว้างต่อแนวคิดในเรื่องของการแข่งขัน ทั้งการแข่งขันระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันและระหว่างหน่วยงานของรัฐกับหน่วยงานของภาคเอกชน

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2561) นำเสนอว่า การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ คือ การปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการภาครัฐ โดยนำหลักการเพิ่มประสิทธิภาพระบบราชการและมุ่งสู่ความเป็นเลิศ ด้วยวิธีการบริหารงานของภาคเอกชนมาปรับใช้กับการบริหารงานภาครัฐ เช่น การบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ การบริหารงานแบบมีอาชีพ การคำนึงถึงหลักความคุ้มค่า การจัดการโครงสร้างที่กะทัดรัดและแนวราบ การเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาแข่งขัน การให้บริการสาธารณะ การให้ความสำคัญต่อค่านิยม จรรยาบรรณวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม ตลอดทั้งการมุ่งเน้นการให้บริการแก่ประชาชนโดยคำนึงถึงคุณภาพเป็นสำคัญ และเหตุผลของการนำแนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่มาใช้ มีดังนี้ 1) กระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ที่ต้องเพิ่มศักยภาพและความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยน เพื่อตอบสนองความต้องการของระบบที่เปลี่ยนแปลงไป 2) ระบบราชการไทยมีปัญหาที่สำคัญคือ ความเสื่อมถอยของระบบราชการและขาดธรรมาภิบาล และหากภาครัฐไม่ปรับเปลี่ยนและพัฒนาการบริหารจัดการของภาครัฐเพื่อไปสู่องค์กรสมัยใหม่ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลก็จะส่งผลบั่นทอนความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอนาคตด้วย

2.5.1 ความหมายของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

“การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่” เป็นการรวมเอาแนวคิดทางการบริหารที่มีความคล้ายคลึงกันมาอยู่ด้วยกันโดยมีผู้ให้ความหมายในลักษณะคล้ายกัน ดังนี้

คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2551) อธิบายว่า การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ เป็นการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อส่วนรวมและประโยชน์สุขของประชาชน มีการกำหนด บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ โปร่งใส เป็นธรรม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ในระดับสูง สามารถพิสูจน์ได้ในเชิงตัวเลข

จุฬพล หนิมพานิช (2550) อธิบายว่า การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ เป็นการปรับเปลี่ยนวิธีการ การบริหารจัดการภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ และมีความทันสมัย ตลอดจนมีการ ทบทวน บทบาทและภารกิจ รวมถึงแนวทางในการกำหนดนโยบาย และรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่าง ระบบราชการกับภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม

ศุภชัย คล่องขยัน (2559) อธิบายว่า การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ เป็นแนวคิดใหม่ทางการบริหารที่เป็นนำแนวคิด แนวปฏิบัติของภาครัฐกิจมาปรับใช้ในองค์การภาครัฐ

Hood (1992) บัญญัติคำนี้ขึ้นมาเป็นคนแรกในปี 1991 ต่อมาได้ใช้ชื่อนี้ให้ ความหมายการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่กว้างมากในฐานะ “ชุดของแนวความคิดการบริหารที่ คล้ายคลึงกันอย่างกว้าง ๆ” ซึ่งครอบคลุมการปฏิบัติระบบราชการในประเทศกลุ่ม โออีซีดี (OECD) ตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 1970

Mark (2002) อธิบายว่า การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ มุ่งการปฏิรูปการบริหารภาครัฐเพื่อแก้ไขการบริหารแบบเดิมที่ไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้วิธีการแบบมุ่งเน้นผลงานและประสิทธิภาพ การปรับโครงสร้างองค์การ การใช้ การจูงใจและความมีเสถียรภาพ

2.5.2 ความจำเป็นที่ต้องมีการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

Hughes (1994) นำเสนอว่า ความจำเป็นที่ต้องเปลี่ยนแปลง คือ เพื่อตอบสนองความจำเป็นอันเนื่องมาจาก ประการแรก คือ มีการโจมตีภาครัฐ ประการที่สอง มีการเปลี่ยนแปลงในทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในกรณีของภาคเอกชนเกิดจากโลกาภิวัตน์ ในฐานะที่เป็นพลังทางเศรษฐกิจ

2.5.3 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

เทพศักดิ์ บุญรัตน์ (2554) นำเสนอแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ประกอบด้วยแนวคิดการจัดการเชิงกลยุทธ์ แนวคิดการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม แนวคิดองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง แนวคิดการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร แนวคิดการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และแนวคิดการบริหารทรัพยากรมนุษย์

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2546) ได้กำหนดแนวทางพัฒนาระบบมาตรฐานสากลของประเทศไทย ด้านการจัดการและสัมฤทธิ์ผลของงานภาครัฐให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ คือ ด้านการจัดการและสัมฤทธิ์ผลของงานภาครัฐ ด้านระบบมาตรฐานคุณภาพการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ ด้านระบบการตัดสินใจที่ดีในภาครัฐ พัฒนาระบบสมรรถนะ ความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานให้เกิดความสำเร็จ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2558) กำหนดแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ตามความในมาตรา 3/1 ของพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฉบับที่ 5 พ.ศ. 2545 คือ การบริหารราชการต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพ คุ่มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็นกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น กระจายอำนาจตัดสินใจ อำนาจความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน กำหนดผู้รับผิดชอบผลงาน การจัดสรรงบประมาณ การบรรจุแต่งตั้งบุคคลต้องคำนึงถึงหลักการ ในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ

ต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยคำนึงถึงความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดเผยข้อมูล การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานตามความเหมาะสมของแต่ละภารกิจ

Boston (1996) กล่าวถึงการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ มีองค์ประกอบ คือ มีความเป็นสากล ปรับเปลี่ยนจุดเน้นจากปัจจัยนำเข้าและกฎระเบียบ เป็นการควบคุมการผลิตและมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์แทน ให้ความสำคัญในเรื่องทักษะการบริหารมากกว่าการกำหนดนโยบาย กระจายอำนาจจากส่วนกลาง เพื่อให้เกิดความคล่องตัว ปรับเปลี่ยนโครงสร้างให้เล็กลง เน้นการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ มีการเปลี่ยนสัญญาจ้างบุคลากรภาครัฐให้มีลักษณะที่ใช้เวลาที่สั้น เลียนแบบวิธีการบริหารแบบเอกชน และสร้างแรงจูงใจให้รางวัลตอบแทนในรูปของตัวเงินและสร้างวินัยการใช้งบประมาณให้มีการเพิ่มผลผลิตให้มากขึ้น

Catt (1999) อธิบายว่าสาระสำคัญของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในรูปของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม คือ ทุกคนสามารถยกประเด็นปัญหาใดปัญหาหนึ่งขึ้นมาเพื่อกำหนดเป็นวาระการประชุมได้ โดยเป็นการประชุมที่ทุกคนสามารถพูดกับทุกคนได้อย่างทั่วถึง มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวาง มีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดการเห็นพ้องต้องกันและมีการปรึกษาหารืออย่างกว้างขวางและครอบคลุม

Hughes (1994) นำเสนอองค์ประกอบการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ว่า ประกอบด้วย การใช้วิธีการเชิงกลยุทธ์ การใช้ผู้จัดการแบบมืออาชีพ การมุ่งผลลัพธ์หรือผลสัมฤทธิ์ การปรับปรุงระบบงบประมาณ การจัดการบุคลากรที่มีความยืดหยุ่น การจัดองค์การที่มีความยืดหยุ่นและกระจายอำนาจ การเปิดให้มีการแข่งขัน การใช้ระบบสัญญา การใช้รูปแบบการจัดการจากภาคเอกชน การวางตัวไม่เป็นกลางทางการเมือง ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ การกระจายอำนาจ หรือแบ่งแยกระหว่างหน่วยจัดซื้อและหน่วยจัดหาและการทบทวนบทบาทของภาครัฐ

Hood (1992) กล่าวถึงการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ประกอบด้วย การให้ความสำคัญต่อการควบคุม มีการกำหนดวัตถุประสงค์และดัชนีการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เน้นการบริหารจัดการแบบมืออาชีพ ปรับปรุงโครงสร้างให้มีขนาดเล็กลง เน้นการแข่งขันการให้บริการสาธารณะ นำวิธีการที่ทันสมัยของภาคเอกชนมาใช้ ส่งเสริมวินัยในการใช้จ่ายงบประมาณให้ประหยัดและคุ้มค่า ได้ผลงานที่มาก

OECD (1991) นำเสนอว่า การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่มี 8 ประการ คือ พัฒนาทรัพยากรบุคคล ให้เจ้าหน้าที่มีส่วนร่วม มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงานมากกว่ากฎระเบียบ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มุ่งเน้นการให้บริการลูกค้า ให้ผู้ใช้บริการเป็นผู้บอกค่าใช้จ่าย ให้เอกชนมีส่วนร่วมในการให้บริการและลดการผูกขาดในการให้บริการ โดยผ่อนคลายกฎระเบียบที่เกี่ยวกับการผูกขาดในการให้บริการสาธารณะและการปกป้องทางการค้าต่าง ๆ

Osborne and Gaebler (1992) นำเสนอว่า การบริหารภาครัฐแนวใหม่ต้องเป็นรัฐบาลแบบผู้ประกอบการ โดยมีหลักปฏิบัติ ประกอบด้วย รัฐบาลในฐานะเป็นผู้กระตุ้น รัฐบาลที่ชุมชนเป็น

เจ้าของ รัฐบาลที่เปิดโอกาสให้มีการแข่งขัน รัฐบาลที่ขับเคลื่อนโดยภารกิจ รัฐบาลที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ รัฐบาลที่มุ่งบริการลูกค้า ที่เป็นผู้ประกอบการ รัฐบาลที่มีการคาดการณ์ล่วงหน้า รัฐบาลที่กระจายอำนาจและรัฐบาลที่มุ่งเน้นการตลาด

Pollitt (2000) อธิบายว่า การจัดการนิยมและการบริการสาธารณะ (Managerialism and the Public Services) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ มี 7 องค์ประกอบ คือ การมุ่งผลสัมฤทธิ์มากกว่าสิ่งนำเข้าและกระบวนการ การให้ความสำคัญต่อการชี้วัดและมาตรฐานการปฏิบัติงาน การมีรูปแบบองค์กรที่ตรึงแน่นราบ ใช้ความสัมพันธ์เชิงสัญญาหรือคล้ายสัญญา ใช้กลไกตลาด ลดความแตกต่างระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนและการยึดถือคุณค่าพื้นฐานแบบปัจเจกบุคคลนิยม

2.5.4 ลักษณะสำคัญของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

มีนักวิชาการแสดงทัศนะเกี่ยวกับลักษณะสำคัญของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ดังนี้ ทศพร ศิริสัมพันธ์ (2551) สรุปลักษณะสำคัญของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ว่ามี 10 ประการ คือ

- 1) มีความเชื่อว่าการบริหารงานมีลักษณะความเป็นสากลสภาพ หรือไม่มีความแตกต่างอย่าง เป็นนัยสำคัญระหว่างการบริหารงานของภาคธุรกิจเอกชน และการบริหารงานภาครัฐ
- 2) ปรับเปลี่ยนความสำคัญจากเดิมที่มุ่งควบคุมทรัพยากรและกฎระเบียบ เป็นเรื่องของการ ควบคุมผลผลิตและผลลัพธ์ หรือให้ความสำคัญกับภาระกระบวนการ (Process Accountability) ไปสู่ ภาระรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ (Accountability for result)
- 3) ให้ความสำคัญต่อเรื่องทักษะการบริหารจัดการมากกว่าการกำหนดนโยบาย
- 4) โอนถ่ายอำนาจการควบคุมของหน่วยงานส่วนกลาง (Devolution of Centralized Power) เพื่อให้อิสระและความคล่องตัวแก่ผู้บริหารของแต่ละหน่วยงาน
- 5) ปรับเปลี่ยนโครงสร้างหน่วยงานราชการใหม่ให้มีขนาดเล็กลงในรูปแบบของหน่วยงาน อิสระในกำกับ โดยเฉพาะการแยกส่วนระหว่างภารกิจงานเชิงพาณิชย์ (การกำกับดูแล ควบคุม) ภารกิจงานเชิงนโยบายและการให้บริการออกจากกันอย่างเด็ดขาด
- 6) เน้นการแปรสภาพกิจการของรัฐให้เป็นของเอกชนและให้มีการจ้างเหมาบุคคลภายนอก รวมทั้งการประยุกต์ใช้วิธีการจัดจ้างและการแข่งขันประมูลงานเพื่อลดต้นทุนและปรับปรุงคุณภาพ การให้บริการ
- 7) ปรับเปลี่ยนรูปแบบสัญญาจ้างบุคลากรของภาครัฐให้มีลักษณะเป็นระยะสั้นและกำหนด เงื่อนไขข้อตกลงให้มีความชัดเจนสามารถตรวจสอบได้
- 8) นำรูปแบบการจัดการของภาคเอกชน เช่น การวางแผนกลยุทธ์และแผนธุรกิจ การทำ ข้อตกลงว่าด้วยผลงาน การจ่ายค่าตอบแทนตามผลงาน การจัดจ้างบุคคลภายนอกให้เข้ามาปฏิบัติงาน

เป็นการชั่วคราวเฉพาะกิจ การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงาน และการให้ความสำคัญต่อการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์การ

9) สร้างแรงจูงใจและให้รางวัลตอบแทนในรูปของตัวเงินมากขึ้น

10) สร้างระเบียบวินัยและประหยัดงบประมาณ ลดต้นทุนค่าใช้จ่ายและเพิ่มผลผลิต

2.5.5 รูปแบบการนำการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่มาใช้ในระบบราชการไทย

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการ พ.ศ. 2546–2550 ได้กำหนดเป้าประสงค์ หลักของการพัฒนาระบบราชการไทย 4 ประการคือ (1) พัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนที่ดีขึ้น (2) ปรับบทบาทภารกิจและขนาดให้มีความเหมาะสม (3) ยกระดับขีดความสามารถและมาตรฐานการทำงานให้อยู่ในระดับสูงเทียบเท่าเกณฑ์สากล (4) ตอบสนองต่อการบริหารราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 การปรับเปลี่ยนกระบวนการและวิธีการทำงาน ยุทธศาสตร์ที่ 2 การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ที่ 3 การรื้อปรับระบบการเงินและการงบประมาณ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างระบบบริหารงานบุคคลและค่าตอบแทนใหม่ ยุทธศาสตร์ที่ 5 การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์วัฒนธรรมและค่านิยม ยุทธศาสตร์ที่ 6 การเสริมสร้างระบบราชการให้ทันสมัย ยุทธศาสตร์ที่ 7 การเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

การประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ มีการกำหนดมาตรฐานและแนวทางกำหนดความรู้ ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญ คือ ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติราชการ และพฤติกรรมการปฏิบัติราชการหรือสมรรถนะ

การบริหารราชการแบบบูรณาการ มีลักษณะสำคัญคือ (1) เป็นระบบบริหารจัดการในแนวนราบ (Horizontal Management) ที่ใช้การบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วนในลักษณะ “พื้นที่-พันธกิจ-การมีส่วนร่วม” ในทุกขั้นตอนของการทำงานเพื่อสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางการพัฒนาในระดับจังหวัด ตลอดจนเพื่อสร้างการทำงานในลักษณะเครือข่าย (2) เป็นระบบบริหารจัดการที่มีเป้าหมายที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนผู้ใช้บริการด้วยระบบที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานด้วยมาตรฐานผลงานขั้นสูง (3) เป็นระบบบริหารจัดการที่อยู่ภายใต้กรอบของบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และ โครงสร้างการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินในปัจจุบัน รวมทั้งหลักการการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี แต่ได้รับการสนับสนุนทรัพยากรทางการบริหารที่จำเป็นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ได้กำหนดขอบเขตแบบแผน วิธีปฏิบัติราชการเพื่อเป็นไปตามหลักการบริหารภาครัฐแนวใหม่คือ เกิดประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพและเกิด ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการ

ให้ทันต่อเหตุการณ์ ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

พระราชบัญญัติบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 เป็นกฎหมายปรับปรุงระบบบริหารราชการเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ และการ ให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยกำหนดให้การบริหารราชการแนวใหม่ ต้องมีการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และแผนการปฏิบัติงานเพื่อให้สามารถประเมินผลการปฏิบัติราชการในแต่ละระดับได้อย่างชัดเจน มีกรอบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการกำกับการกำหนดนโยบายและการปฏิบัติราชการ และเพื่อให้กระทรวงสามารถจัดการบริหารงานให้เป็นไปตามเป้าหมายได้ จึงกำหนดให้มีรูปแบบการบริหารงานใหม่ โดยกระทรวงสามารถแยกส่วนราชการจัดตั้งเป็นหน่วยงานตามภาระหน้าที่ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและสอดคล้องกับเป้าหมายของงานที่จะต้องปฏิบัติและกำหนดให้มีกลุ่มภารกิจของส่วนราชการต่าง ๆ ที่มีงานสัมพันธ์กัน เพื่อที่จะสามารถกำหนดเป้าหมายการทำงานร่วมกันได้ และมีผู้รับผิดชอบกำกับการบริหารงานของกลุ่มภารกิจนั้น โดยตรงเพื่อให้งานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว รวมทั้งให้มีการประสานการปฏิบัติงาน และการใช้งบประมาณเพื่อที่จะให้การบริหารงานของทุกส่วนราชการบรรลุเป้าหมายของกระทรวงได้อย่างมีประสิทธิภาพและลดความซ้ำซ้อน มีการมอบหมายงานเพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ และกำหนดการบริหารราชการในต่างประเทศให้มีความเหมาะสมกับลักษณะการปฏิบัติหน้าที่และสามารถปฏิบัติการได้อย่างรวดเร็วและมีเอกภาพ โดยในมาตรา 3/1 ได้กำหนดให้การพัฒนากระบวนราชการต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ความต้องการของประชาชน และทันต่อการบริหารราชการต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจตัดสินใจ การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน

กล่าวโดยสรุป การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ หรือ NPM หมายถึงการดำเนินการปฏิรูป และ ปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เกิดประสิทธิผล สามารถตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจประชาชนโดยรวมได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากการบริหารจัดการในระบบราชการแบบเดิมมีปัญหา ซึ่งต้องมีการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะเรื่องของ “การบริหารจัดการ” ทั้งนี้ เพื่อตอบสนองความจำเป็นที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงการให้บริการ ซึ่งสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการท้าทายของโลก การพัฒนาระบบราชการที่ผ่านมาได้นำแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่มาปรับใช้ ทั้งนี้ ได้กำหนดแผนกลยุทธ์และมาตรการในการพัฒนาระบบราชการ ได้แก่ (1) การลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติราชการ (2) การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนให้เป็นที่ยอมรับ ปรับปรุง แก้ไข ยกระดับ และพัฒนากฎหมาย ระเบียบ ขั้นตอนการให้บริการ การอำนวยความสะดวก

ความสะดวก และมาตรฐานของส่วนราชการ (3) การพัฒนาขีดสมรรถนะและศักยภาพของข้าราชการ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามามีใช้ในการให้บริการประชาชน (e-Service) การแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนจากการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการและการทุจริตคอร์รัปชัน (4) การบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ โดยยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการจึงได้กำหนดให้ปรับปรุงกลไกราชการให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ และก่อให้เกิดความเชื่อมั่นศรัทธาต่อการทำงานของราชการเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเอื้อต่อการเสริมสร้างรากฐานที่เข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และสังคมในการพัฒนาประเทศและพร้อมที่จะรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในอนาคต

2.6 แนวคิดการจัดการศึกษา

ผลจากการศึกษาแนวคิดการจัดการศึกษาจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปเนื้อหาแต่ละส่วนเพื่อนำมาอธิบายงานวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

2.6.1 ความหมายของการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (ม.ป.ป) อธิบายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลง ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ความหมายของการศึกษา มี 2 ส่วน ดังนี้

1) ส่วนที่หนึ่ง คือ กระบวนการเรียนรู้ของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม ฉะนั้นการศึกษาจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ต้องมีการจัด เพราะการถ่ายทอดความรู้ที่ดี การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรมที่ดี คงจะเกิดขึ้นโดยไม่มีการจัดของสมาชิกในสังคมคงจะเป็นไปไม่ได้ นอกจากนั้นแล้วกระบวนการเรียนรู้อย่างดีก็ต้องเป็นไปเพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคม หากกระบวนการเรียนรู้มีผลตรงกันข้าม ก็มีใช้การศึกษาตามความหมายนี้

2) ส่วนที่สองของความหมาย คือ การศึกษา หมายถึง การสร้างสรรค์ จรรโลง ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เช่น การวิจัย ค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ ทางสังคมศาสตร์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการสร้างองค์ความรู้ต่อไป

นันทรัตน์ ปีสาร (2547) กล่าวว่า การจัดการศึกษาคือการดำเนินงานด้านการศึกษาให้บรรลุตามความมุ่งหมาย หรือจุดมุ่งหมาย เพื่อให้บุคคลมีความรู้ มีสติปัญญาที่เฉลียวฉลาด มีคุณธรรมใน

การประกอบอาชีพ ตลอดจนมีสุขภาพอนามัยและจิตใจที่ดีพร้อมที่จะบำเพ็ญตนเพื่อประโยชน์ต่อตนเองและสังคมต่อไป

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) กล่าวว่า การจัดการศึกษา หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพ สูงสุด หรือการบริหารงานที่ให้พลเมืองมีความรู้ มีคุณธรรม สามารถประกอบอาชีพ ดำรงตนให้เป็นพลเมืองดี ช่วยพัฒนาชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

เลิศดาว กลิ่นศรีสุข (2550) กล่าวว่า การจัดการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีต่อบุคคล เพื่อให้บุคคลพัฒนาตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำรงชีวิตอยู่

โสภา มัดลิ่ง (2551) กล่าวว่า การจัดการศึกษาเป็นการดำเนินงานหรือกิจกรรมทำงานของบุคคลเพื่อให้การบริการทางการศึกษาในการพัฒนาเด็กเยาวชน ประชาชน ทัวไป โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ความสามารถเพื่อนำไปถ่ายทอดแก่เยาวชนในการดำรงตนให้เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ

สุรพงษ์ คงสัตย์ (2554) ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษาเป็นกระบวนการ ให้ส่งเสริม ให้บุคคลเจริญเติบโตและมีความเจริญองงามทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จนเป็นสมาชิกของสังคมที่มีคุณธรรมสูง

หวน พันธุ์พันธ์ (2558) เสนอว่า การจัดการศึกษาเป็นการจัดกิจกรรมที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมด้านความสามารถ ทักษะ ทักษะ พฤติกรรม ค่านิยม หรือคุณธรรม ทั้งในด้านการสังคม การเมืองและเศรษฐกิจ เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผนและไม่เป็นระเบียบแบบแผน

แคมเบลและคณะ (Campbell and et al,1971) อธิบายการจัดการศึกษาว่า การจัดแผนยุทธศาสตร์ในสถาบันการศึกษา เพื่อให้ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างแท้จริง

กู๊ด (Good, 1973) เสนอว่า การจัดการศึกษา เป็นการวินิจฉัยสั่งการการควบคุมและการจัดการเกี่ยวกับงานหรือกิจการสถานศึกษา ทั้งการบริหารในสถานศึกษาและการดำเนินการที่เกี่ยวกับบุคลากรทั้งหมดในสถานศึกษา ตลอดจนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง เช่น การเรียนการสอน การแนะแนว กิจกรรมเสริมหลักสูตร

ฮอย และมิสเกล (Hoy and Miskel, 2001) อธิบายว่า การจัดการศึกษาคือกระบวนการที่มุ่งไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้ด้วยองค์ประกอบหลายประการ เช่น การตัดสินใจองค์กรแรงจูงใจ ภาวะผู้นำ โดยการบริหารต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาและ สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคต

2.6.2 หลักการจัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2553) นำเสนอว่า นโยบายชาติด้านการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาคนอย่างยั่งยืน และจากแนวโน้มการปฏิรูปการศึกษาในหลายประเทศ ได้ให้ความสำคัญอย่างมากกับทักษะ (Skill) หรือความชำนาญ ในการปฏิบัติมากกว่าเนื้อหาตามตำรา (Content) สอดคล้องกับคำแนะนำขององค์การยูเนสโกที่ว่า ผู้เรียนควรมีทักษะ ที่ครอบคลุม 3 กลุ่ม ได้แก่ ทักษะพื้นฐาน คือ ทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น ทักษะเพื่อทำงาน คือ ทักษะพื้นฐานในการทำงานของทุกอาชีพ และทักษะเฉพาะอาชีพ คือ ทักษะเบื้องต้นของอาชีพที่สนใจ

สงฆ์ ไชยยา (2560) นำเสนอว่า การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศและได้รับการคาดหวังให้ทำหน้าที่ต่าง ๆ ที่เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นส่วนช่วยในการเพิ่มความเท่าเทียมในสังคม และเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างอาชีพ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ แต่ในสถานการณ์ปัจจุบัน โลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือกำลังพัฒนา ส่งผลให้วิถีชีวิตของคนที่แตกต่างกันมีความแตกต่างกันมากขึ้น ผู้คนจำนวนมาก หลากหลายเชื้อชาติ ย้ายข้ามประเทศ ข้ามภาษา และข้ามวัฒนธรรม มาอาศัยอยู่รวมกันและทำงานร่วมกัน ก่อให้เกิดเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม โลกการทำงาน ปรับเปลี่ยนจากงานที่ใช้บุคคลที่มีองค์ความรู้เดียวกัน ทักษะเดียวกันและทำงานในสายงานเดียวกัน จำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยต้องจัดการศึกษาให้ทันกับสถานการณ์โลก ที่เต็มไปด้วยความรู้และข้อมูลที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งต้อง วางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศให้ก้าวทันต่อกระแสอาชีพในปัจจุบัน และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

คัทซ์ (Katz, 1955) กล่าวไว้ว่า หลักในการจัดการศึกษา ควรยึดขอบข่ายของการต่อคำถามที่ว่า “เด็กต้องการอะไร” บนพื้นฐานความต้องการของเด็กนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ที่ผู้ใหญ่ต้องรู้ว่า มีอะไรบ้างและจะตอบสนองอย่างไรจึงจะพัฒนาเด็กได้อย่างได้ผล โดยยึดหลัก คือ “กฎ แห่งผลที่ดีที่สุด” ซึ่งกระทำได้โดยการให้คิดว่า การให้ประสบการณ์ต่าง ๆ แก่เด็กในด้านต่าง ๆ เช่น การเอาใจใส่ ความรัก การกระตุ้นความเป็นอิสระ ความแปลกใหม่และการมีสิทธิเลือกกิจกรรม สิ่งเหล่านี้ควรให้จำนวนตอบสนองแก่เด็กที่เพียงพอและมีความถี่ในการทำ ควรตั้งคำถามว่าสิ่งที่เด็กต้องการนั้นมีอะไรบ้าง และพัฒนาทุกส่วนนี้ให้หมดขอบข่ายการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก

2.6.3 แนวคิด ทฤษฎีการบริหารจัดการการศึกษา

วรพจน์ บุษราคัมวดี (2551) อธิบายว่า แนวคิดของฟาโยล์ (Fayol, 1949) เกี่ยวกับการจัดการศึกษาซึ่งเน้นเกณฑ์การบริหารที่เป็นสากลเพื่อใช้กับการบริหารทุกอย่างได้อย่างกว้างขวาง ได้ให้ความหมายการจัดการศึกษาไว้ 5 ประการ คือ การวางแผน เป็นการคาดการณ์ถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการผลิตขององค์การจึงต้องมีการวางแผนแนวทางการปฏิบัติไว้ล่วงหน้า มีการกำหนด

อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ ให้แก่ผู้ปฏิบัติในแผนกต่าง ๆ การบังคับบัญชา เป็นการกำหนดหรือวางหลักเกณฑ์ในการบังคับบัญชา ได้แก่ นโยบาย กฎ ระเบียบ ให้ผู้ปฏิบัติได้ยึดถือเพื่อให้การผลิตเป็นไปตามด้วยความราบรื่น การประสานงานเป็นการกำหนดภาระหน้าที่แผนกต่าง ๆ ให้เชื่อมโยงกับงานของทุกคนให้ประสานและเข้ากันได้ และการควบคุมเป็นกิจกรรมในการกำกับกิจกรรมการผลิตหรือให้บริการที่ทำให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

เจสส์ (Jesse, 1999, pp.140) กล่าวว่า การจัดการศึกษานั้นจะต้องดำเนินการไปตามกระบวนการจัดการศึกษา 5 ขั้นตอน คือ การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม ติดตาม ประเมินผลงาน

Koontz and Odonnell (2001) ให้ความเห็นว่า งานบริหารการศึกษาประกอบด้วย การวางแผนกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การ และการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การจัดองค์การ การจูงใจ ให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และการควบคุมงาน ติดตามและประเมินผลเพื่อเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับแผน

2.6.4 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ได้ระบุว่า “การจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

วิทยากร เชียงกูล (2554) นำเสนอว่า การจัดการศึกษาที่ดีมีจุดมุ่งหมายให้ผู้รับการศึกษาได้พัฒนาทักษะทางวิชาการและวิชาชีพ เป็นคนมีทั้งความรู้ที่ใช้งานได้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาตนเอง มีความสามารถในการนำความรู้ที่ได้เรียนมาแก้ไขปัญหาและพัฒนาทั้งชีวิตตนเอง ชุมชน และสังคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างเสมอภาค สร้างสรรค์ เป็นพลเมืองที่มีความฉลาดรอบด้าน และมีวินัย ความรับผิดชอบ รู้จักการใช้ชีวิตและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สามารถพัฒนาอุปนิสัย ความคิด พฤติกรรม ไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยการศึกษามีหน้าที่สร้างพลเมืองให้มีคุณภาพ มีความฉลาดด้านปัญญา อารมณ์และมีจิตสำนึกเพื่อสังคม

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) ระบุว่า หลักสูตรการศึกษา มีจุดเน้นที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพ ในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ โดยกำหนดให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การแก้ไขปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลกและมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

2.6.5 แนวทางในการจัดการศึกษา

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 บัญญัติสาระสำคัญเพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาไว้ในหมวด 4 เรื่องแนวทางการจัดการศึกษา ดังนี้

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการ ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ในเรื่องต่อไปนี้

1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์เรื่องจัดการการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

4) ความรู้ ทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาอย่างถูกต้อง

5) ความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินดังต่อไปนี้

1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4) จัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกวิชา

5) ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัย เป็นส่วน

หนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับ บิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปใน กระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสม แต่ระดับและรูปแบบการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

ชยารส อุดมอ่าง (2555) ได้อธิบายแนวทางการจัดการศึกษาไว้ว่า แนวทางการจัดการศึกษา ที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มี หลักการสำคัญ คือ กำหนดเป้าหมายที่มุ่งบรรลุอย่างชัดเจน มีระบบประกันคุณภาพการจัดการศึกษา เพื่อให้สังคมยอมรับ จัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคม เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การจัดการศึกษาต้องเน้นคุณธรรมนำความรู้ ในกระบวนการจัดการศึกษา ต้องให้เกิดความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาของการศึกษาต้องมีความหลากหลาย รูปแบบการจัดการศึกษาควรมีอย่างหลากหลาย ทั้งแบบที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ พัฒนา ศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนให้เต็มตาม แสวงหาแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาให้เพียงพอ และนำหลักธรรมภิบาลมาใช้ในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อให้การบริหารและจัดการมี ประสิทธิภาพสูงสุด

2.6.6 หลักการจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดหลักการการศึกษาไว้และใช้หลักการ ดังกล่าว เป็นตัวกำหนดเนื้อหาของกฎหมายว่าด้วยการศึกษาซึ่งหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ตาม มาตราที่ 8 ได้กำหนดไว้ 3 ประการ คือ การศึกษาตลอดชีวิต การมีส่วนร่วม และการพัฒนาต่อเนื่อง ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

1) การศึกษาตลอดชีวิต ถือว่าการจัดการศึกษานั้นเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน หลักการคือคนทุกคนต้องได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษานี้ต้องครอบคลุมทุกด้าน มิใช่เฉพาะชีวิตการทำงานเท่านั้น เพราะไม่เพียงบุคคลต้องพัฒนาตนเองและความสามารถในการ ประกอบอาชีพของตน คนแต่ละคนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาชุมชนและประเทศโดย ส่วนรวม ทั้งด้านเศรษฐกิจ ชีวิตความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและวัฒนธรรมด้วย ทั้งนี้ เพราะสังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และพัฒนาการทางเทคโนโลยีเกิดขึ้น อย่างรวดเร็ว จึง จำเป็นต้องศึกษาความเป็นไปรอบตัวเพื่อให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

2) การมีส่วนร่วม สังคมต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาการมีส่วนร่วมนั้น แสดงออกได้ หลายลักษณะ เช่น ร่วมเป็นกรรมการ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา

ร่วมสนับสนุนทรัพยากร ร่วมติดตามประเมิน ส่งเสริมให้กำลังใจและปกป้องผู้ปฏิบัติงานที่มุ่งประโยชน์ต่อส่วนรวม หลักการนี้ถือว่าอนาคตของประเทศและความเจริญรุ่งเรืองของสังคมไทยเป็นความรับผิดชอบของคนไทยทุกคนมิใช่ถูกจำกัดโดยตรงในการจัดการศึกษา ดังนั้น จึงเป็นทั้งสิทธิและหน้าที่ของคนไทยทุกคนที่จะเข้ามีส่วนร่วมในลักษณะต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเข้ามีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์เพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคของการจัดการศึกษา ช่วยส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาและช่วยดูแลการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

3) การพัฒนาต่อเนื่อง การศึกษาเป็นเรื่องที่ต้องปรับเปลี่ยนตลอดเวลาให้ทันกับความรู้ที่ก้าวหน้าไปไม่หยุดยั้ง ดังนั้น การจัดการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การพัฒนานี้มีทั้งการค้นคิดสาระและกระบวนการเรียนรู้ใหม่ ๆ การประยุกต์ปรับปรุงเนื้อหาสาระที่มีอยู่ และการติดตามเรียนรู้เนื้อหาสาระที่มีผู้ประดิษฐ์คิดค้นมาแล้ว ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ว่าครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา ต้องถือเป็นภาระหน้าที่สำคัญ ในการปรับปรุงตนเองให้ทันโลกและทันสมัย แต่ขณะเดียวกันก็ต้องทำความเข้าใจสภาพแวดล้อม เพื่อประยุกต์ความรู้ได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้การรับความรู้มาถ่ายทอดโดยปราศจากดุลยพินิจอาจก่อความเสียหายโดยไม่คาดคิด จึงเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่จะช่วยกันดูแลให้ความรู้ใหม่ ๆ เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและสังคมอย่างแท้จริง

ผิยน วงศ์ทองดี (2553) ระบุว่า การจัดการศึกษาในอนาคต ต้องเป็นการจัดการศึกษาสำหรับคนทั้งมวล (Education for All) และให้สังคมทั้งมวลเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) การศึกษาไม่ใช่เรื่องของครู โรงเรียน หรือกระทรวงศึกษาธิการเท่านั้น แต่ทุกส่วนของสังคมต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2.6.7 การจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2535) อธิบายว่า การศึกษาเพื่ออาชีพมีขอบข่ายที่กว้างขวาง ครอบคลุมไปทั้งพัฒนาการทางอาชีพ ทางความคิดเรื่องอาชีพ ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ และพัฒนาการ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองของบุคคล จุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่ออาชีพมี 3 ข้อ คือ เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจให้บุคคล เพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อบุคคลและอาชีพและเพื่อให้บุคคลมีความสามารถสร้างทักษะการประกอบอาชีพนั้น ๆ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) อธิบายแนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ (Career Education) หรืออาชีพศึกษาว่า มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนมีความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลในการทำงาน สังสมความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน รู้จักการหาโอกาสและช่องทางในการทำงานและก้าวเข้าสู่โลกแห่งการทำงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) เสนอแนวคิดด้านการจัดการเรียนการสอนสายอาชีพว่า เป็นการเตรียมกำลังคนเพื่อพัฒนาประเทศ จัดการศึกษา เพื่อให้นักเรียนได้มีเจตคติ

ที่ดีต่อการประกอบอาชีพและมีทักษะในด้านการประกอบอาชีพ เน้นการสร้างความตระหนัก ความสนใจ แรงจูงใจและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทดลองเรียนรู้ตามความสนใจ

อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล (2554) กล่าวว่า การจัดการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพหรืออาชีพศึกษามีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียน ได้มีความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลในการทำงาน สังสมความรู้และทักษะที่จำเป็น รู้จักหาโอกาสและช่องทางในการทำงาน

2.6.8 แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพในประเทศไทย

กระทรวงศึกษาธิการ (2552) อธิบายว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้มีกลุ่มสาระเกี่ยวกับการประกอบอาชีพโดยตรง คือ กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีโดยกำหนดให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดีในการทำงาน การจัดการการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพและการใช้เทคโนโลยี

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2555) อธิบายว่า การจัดการศึกษาอาชีพในปัจจุบันมีความสำคัญมาก เพราะจะเป็นการพัฒนาประชากรของประเทศให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพ เป็นการแก้ปัญหาการว่างงานและส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจชุมชน

กล่าวโดยสรุป การศึกษา หมายถึง กระบวนการที่เกิดจากการเรียนรู้ การฝึกฝน และสังสมเป็นประสบการณ์ เพื่อใช้ในการพัฒนาบุคคลให้มีความเจริญทางความคิด สติปัญญา และเป็นพลเมืองในสังคมที่มีคุณภาพ และการจัดการศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารงานในสถานศึกษาที่เกี่ยวกับด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน งานวัดผลประเมินผล งานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อผู้เรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างภายในสถานศึกษาที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และมีประสิทธิภาพสูงขึ้น การจัดการศึกษาเป็นเรื่องของการตัดสินใจที่จะมีผลต่อการทำงานของกลุ่มคน เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่ในปัจจุบัน การศึกษาจะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนมีความรู้ รู้จักคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล สามารถนำทักษะความรู้นั้นมาใช้ในการแก้ไขปัญหาหาเลี้ยงชีพ และใช้ในการพัฒนาสังคม ชุมชน รวมถึงประเทศชาติได้ นอกจากนี้การศึกษาจะช่วยพัฒนาผู้เรียนในด้านจิตสำนึกให้เป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งมีจิตสาธารณะที่จะทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม มีความเชื่อมั่น และมีความภาคภูมิใจในตนเอง รู้จักควบคุมตนเองและจัดการกับปัญหาในชีวิตของตนเองได้ หลักการจัดการศึกษาเป็นหลักการสำคัญที่ใช้เป็นข้อกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตน ซึ่งสามารถแบ่งหลักการการจัดการศึกษาออกเป็น 5 ประการ คือ การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การมีส่วนร่วม การพัฒนาตนเอง ความเสมอภาค และ

การศึกษาตลอดชีวิต การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการศึกษาเพื่ออาชีพถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนักเรียนทุกระดับชั้นจะต้องได้เรียนรู้ทักษะที่จำเป็นต่ออาชีพตามแต่ละช่วงวัยอย่างเหมาะสม แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันการจัดการศึกษาได้จัดตามแนวทางของกระแสหลักคือ มุ่งเน้นให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยยึดผลการทดสอบระดับชาติมากกว่าการส่งเสริมอาชีพหรือการสอนทักษะชีวิต เพื่อให้นักเรียนมีความสมบูรณ์ ทั้งด้านสติปัญญา ทักษะชีวิต และอาชีพ

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กฤษฎา ชู่อภัย (2552) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาบ้านलगเหนือ อำเภออดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความเห็นว่าการตลาดการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการตัดสินใจมาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ คือ แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ มีความเห็นว่าการตลาดการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการตัดสินใจมาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่คือ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ส่วนในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ พบว่าการบอกต่อจากคนใกล้ชิด คนรู้จัก และอินเทอร์เน็ต มีอิทธิพลมากที่สุด ในด้านค่าครองชีพและงบประมาณในการท่องเที่ยวมีอิทธิพล มากที่สุด ส่วนในด้านความน่าสนใจในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวชาวไทยและ ชาวต่างประเทศมีความเห็นว่ายังไม่แน่ใจ และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีความเห็นว่าสถานการณ์ท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ค่อนข้างชะลอตัวเนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจ และปัญหาทางการเมือง โดยเล็งเห็นว่านักท่องเที่ยวชาวไทยจะมีความสำคัญมากขึ้น สำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่าควรจะจัดขึ้นในรูปแบบของโฮมสเตย์ และต้องอาศัยการสนับสนุนจากภาครัฐ สำหรับความเห็นของผู้เฒ่า ชุมชนบ้านलगเหนือ มีความคิดเห็นสอดคล้องกับผู้ประกอบการ อีกทั้งยังพบปัญหา 3 ส่วน คือ 1. ปัญหาภายนอกชุมชน ได้แก่ ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการเมือง 2. ปัญหาภายในชุมชน เช่น การขาดความเข้มแข็งของชุมชนในเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่น ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรและภาษาอังกฤษ เป็นต้น 3. ปัญหาจากภาครัฐ คือ การขาดการสนับสนุนที่ดีจากภาครัฐเท่าที่ควร สำหรับผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ ผลกระทบด้านบวกทำให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นรายได้ การประชาสัมพันธ์ชุมชน ส่วนผลกระทบด้านลบคือ อาจเกิดปัญหาด้านอาชญากรรม ยาเสพติด และโรคระบาด เป็นต้น แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านलगเหนือคือ การพัฒนารูปแบบของโฮมสเตย์ และการสร้างแหล่งความรู้ชุมชน

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (2540) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า ปัจจุบันการท่องเที่ยวถูกทำให้เป็นอุตสาหกรรมดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อจะรีดเงินจากกระเป๋านักท่องเที่ยว พัฒนาการทางการท่องเที่ยวจึงเป็นธุรกิจที่มีผู้ซื้อผู้ขายชัดเจน มุ่งสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

เพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่ตามมา ซึ่งได้แก่การขายบริการทางเพศ การก่อสร้างตึก อาคารขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบต่อการจัดการทรัพยากร ไม่ว่าจะเป็นน้ำ ที่ดิน แหล่งท่องเที่ยว ถูกทำลายด้วยแสง สี เสียง วัฒนธรรมชุมชนได้รับผลกระทบเกิดการเปลี่ยนแปลงการบริโภคที่หรูหรา ฟุ่มเฟือยของประชาชนในท้องถิ่นและเกิดปัญหาการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม เพราะที่ผ่านมารายได้จากการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตกอยู่กับเจ้าของธุรกิจโรงแรม บริษัททัวร์ แต่ชาวบ้านในท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์น้อยที่สุด

จิตาภา บำรุงศิลป์ (2559) ได้ศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อการอนุรักษ์ วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อศึกษาแนวคิดด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในบริบทประเทศไทยเป็นการเน้นให้เห็น คุณค่าและการทำความเข้าใจในวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมที่กำลังเรียนรู้และจะต้องมีผู้สืบสาน และมีการออกแบบและบริหารกิจกรรมเพื่อนำมาซึ่งการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมให้ดำรงอยู่ ดังนั้น จึงให้ความสำคัญกับผู้สืบสาน คุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดศรีสะเกษ ของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่าการให้คุณค่าทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด และให้คุณค่าสูงสุดด้านสังคมและความคิดเห็นของชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อแนวทางการ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยรวม 6 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาด้านการอนุรักษ์มากที่สุด ส่วนความต้องการของชุมชนต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนมีความต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในด้านการจัดการและด้านการเข้าถึงพื้นที่มากที่สุด ส่วนพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาเพียง 1 วันในช่วงเสาร์ อาทิตย์ โดยมากับบริษัทนำเที่ยว สิ่งดึงดูดใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว วิถีชีวิตของชนสี่เผ่าและแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอม ด้านความต้องการของนักท่องเที่ยว พบว่า มีความต้องการด้านการจัดการมากที่สุด และผลการศึกษารูปแบบการท่องเที่ยว พบว่า ประกอบด้วย องค์ประกอบ คุณลักษณะ กระบวนการและกิจกรรม

ณัฐินี ทองดีและกนก บุญศักดิ์ (2560) ศึกษาเรื่อง การจัดการตลาดท่องเที่ยวโดยชุมชนของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขง ชี มูล เพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวประเทศไทย ลาว และเวียดนาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ยกระดับขีดความสามารถและกลไกทางการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พัฒนาศักยภาพและความสามารถด้านทรัพยากรมนุษย์ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการจัดการตลาดการท่องเที่ยวและ ศึกษาพฤติกรรม ความต้องการ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวไทย ลาว เวียดนามและต่างประเทศ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีศักยภาพด้านการตลาดในระดับที่สูงขึ้น สมาชิกในเครือข่ายเกิดการพัฒนา 2 มิติ คือ มิติกลไกการจัดการเครือข่ายการตลาด มิติการพัฒนาศักยภาพด้านการตลาด มีการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกันของเครือข่าย เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ของทรัพยากรของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและท้องถิ่น ได้แก่ วิถีวัฒนธรรมอีสาน ความบริสุทธิ์ของคนอีสานที่สามารถจัดการต้อนรับผู้มาเยือนได้อย่างเป็นเอกลักษณ์ เหมาะสมและมีมาตรฐาน นอกจากนี้ยังสามารถสร้าง

กระบวนการมีส่วนร่วมในลักษณะของเครือข่ายการตลาดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้เกิดแผนการตลาดของเครือข่าย ส่วนผลด้านมิตินักท่องเที่ยว พบว่า พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวมีความแตกต่างกัน แต่โดยส่วนใหญ่ต้องการความเป็นมิตรไมตรีและการให้บริการของคนท้องถิ่น

ธัญญา นวลละออง (2547) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานีได้ทำการศึกษาศิลปวัฒนธรรมของจังหวัด ศึกษาปัญหา ขอบจำกัดของแหล่งศิลปวัฒนธรรม ศึกษาการตลาดท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม และเสนอแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งศิลปวัฒนธรรม การสำรวจพบว่า กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำมีอุปสงค์การท่องเที่ยวสูงสุด รองลงมา คือ กลุ่มแหล่งโบราณคดี กลุ่มวัฒนธรรมมอญสามโคก และกลุ่มเมืองปทุมธานี ด้านความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความพร้อมสูงสุด พบว่า เมืองปทุมธานีมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานสูง ปัญหาคือแหล่งคมนาคมทางน้ำไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอรองลงมา คือ กลุ่มสามโคกซึ่งมีศิลปวัฒนธรรมประเพณีวิถีชีวิตของชุมชนมอญเป็นจุดแข็ง ปัญหาคือ โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ ผลการศึกษาศักยภาพของตลาดท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานีมีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยองค์ประกอบต่าง ๆ คือ ด้านการเข้าถึง ดานแหล่งศิลปวัฒนธรรม ดานอุปสงค์การท่องเที่ยวและดานจินตภาพของแหล่งท่องเที่ยว

พจนา ชีवाल (2551) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีทั้งหมด 9 แห่ง กระจายอยู่ในทุกตำบลของอำเภอคำม่วง มีสภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอยู่ 3 ด้าน คือ 1) ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี จำนวน 3 แห่ง คือ สิมโบราณ ตำบลเนินยาง พระบรมธาตุเจดีย์ฐิตสีลมหาเถรานุสรณ์ ตำบลโพธิ์ หม้อไหโบราณ ตำบลนาทัน 2) ด้านทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 3 แห่ง คือ ภูพานหยอด ตำบลทุ่งคลอง อ่างเก็บน้ำห้วยสมอบ ตำบลดินจี่ แหล่งไม้กลายเป็นหิน ตำบลนาบอน และด้านวิถีชุมชน จำนวน 3 แห่ง คือ สวนศิริบุตร ตำบลโพธิ์ศูนย์วัฒนธรรมผู้ไทยผ้าไหมแพรวาบ้านโพธิ์ ตำบลโพธิ์ กลุ่มแม่บ้านเกษตรพื้นฟูเศรษฐกิจ ตำบลนาบอน การจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมพบว่า มีการดำเนินการใน 2 กลุ่ม คือ การจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยกลุ่มราชการ และการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยชุมชน กลุ่มราชการกำหนดนโยบายและแผนงานการท่องเที่ยว ให้การสนับสนุนในการประชาสัมพันธ์บอกเส้นทาง การท่องเที่ยว จัดนิทรรศการแสดงผลงานผลิตภัณฑ์ของชุมชน และให้ความรู้ในการวางแผนการจัดสรรงบประมาณ การพัฒนาความพร้อมของพื้นที่ การทำนุบำรุงรักษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ส่วนการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่าได้มีขั้นตอนในการจัดการการท่องเที่ยวไว้ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น แนะนำแหล่งท่องเที่ยว อาสาสมัครนำเที่ยว ขั้นดำเนินการ มีการทำความสะอาด จัด ปรับ ตกแต่ง บำรุง รักษา แหล่งท่องเที่ยว และขั้นสรุปผลการดำเนินงาน มีการประชุมร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน เพื่อวางแผนการดำเนินงานทุกเดือน โดนสรุป สภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอคำม่วง มีศักยภาพสูงในการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีเส้นทางหลักถึง

4 เส้นทาง ติดต่อกัน 3 จังหวัด คือ จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดสกลนคร และมีเส้นทางสู่แหล่งท่องเที่ยวสะเทว เป็นถนนลาดยางส่วนใหญ่ และติดต่อเชื่อมโยงกันเป็นรูปวงแหวนสู่แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 9 แห่ง และมี ความหลากหลายทางวัฒนธรรมให้กับนักท่องเที่ยว แต่ยังคงขาดรูปแบบการบริหารจัดการโดยภาครัฐและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมต่อไป

ภัทรจิต จุมพล กอชโซลี (2553) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเป็นแนวคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทย โดยนำเสนอบทเรียนการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์จากสหราชอาณาจักรและประเทศอิตาลี มาเปรียบเทียบกับประเทศไทย ผลจากการศึกษาพบว่า รัฐบาลของสหราชอาณาจักรเห็นความสำคัญและผลักดันการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างจริงจัง ตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น สามารถกระจายโอกาสการพัฒนาประเทศได้อย่างทั่วถึง ทั้งที่มีทุนทางวัฒนธรรมไม่มากเหมือนหลายประเทศ ขณะที่ประเทศอิตาลี ขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ช้ากว่า แต่การเป็นเมืองวัฒนธรรมที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น เป็นศูนย์กลางทางประวัติศาสตร์และมรดกทางวัฒนธรรม มีเอกลักษณ์เฉพาะในแต่ละเมือง มีสถาปัตยกรรมและงานศิลปะที่ทรงคุณค่า คนในชุมชนมีความผูกพันใกล้ชิด เป็นต้น ทำให้สามารถพัฒนาและสร้างสรรค์ผลผลิตของแต่ละเมืองให้มีเอกลักษณ์ดึงดูดนักท่องเที่ยว นอกจากนี้คนในท้องถิ่นร่วมมือกันพัฒนาให้เป็นเมืองสร้างสรรค์อยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน องค์กรในท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญ ด้านบริหารจัดการชุมชนที่ดี สำหรับประเทศไทยการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นแนวทางหนึ่งของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการผลิตให้สมดุลและยั่งยืนภายใต้แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งมีหลักการสำคัญคือ การเพิ่มคุณค่าของสินค้าและบริการ (Value Creation) โดยใช้องค์ความรู้และนวัตกรรม อีกทั้งความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติวัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นไทยซึ่งจะทำให้การพัฒนาประเทศไทยมีความสอดคล้องกับกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่พัฒนาแล้ว

ภูสวัสดี สุขเลี้ยง (2545) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กรณีศึกษาหมู่บ้านห้วยโป่งผาลาด อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย” ผลการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมเฉพาะของชนเขาเผ่ามูเซอดำยังคงสืบทอดวัฒนธรรมการแต่งกาย และงานประเพณีปีใหม่ ตรุษจีน การหยุดงานกินเลี้ยง เต้นรำ รวมทั้งพิธีกรรมที่ปฏิบัติกันมาเป็นประจำทุกเดือนในรอบปี อันเกี่ยวเนื่องกับวิถีการดำเนินชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย และนอกจากนี้ ยังมีศักยภาพในด้านคุณค่าทางการศึกษา ความปลอดภัย สาธารณูปโภคพื้นฐาน และมีศักยภาพของพื้นที่รองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว แต่ควรมีการปรับปรุงศักยภาพสาธารณูปโภคให้สูงขึ้น เช่น ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ห้องสุขา สำหรับนักท่องเที่ยว และศูนย์บริการการท่องเที่ยว เป็นต้น

ยุพิน ศรีหรั่ง (2549) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการศึกษาพบว่า การวิเคราะห์แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติในการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จังหวัดหนองบัวลำภู ผู้วิจัยใช้สนามในการศึกษา

คือ วัดถ้ำเอราวัณ วัดถ้ำสุวรรณคูหา วัดถ้ำกลองเพล วัดเจริญทรงธรรม (โบสถ์สีไม้) และอุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ โดยผู้วิจัยได้ยึดแนวทางสำหรับการวิเคราะห์ไว้ 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านประวัติศาสตร์และความเป็นมา 2) ด้านสภาพที่ตั้งและสิ่งแวดล้อม 3) ด้านโบราณสถานและสิ่งแวดล้อม 4) ด้านชุมชนที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ดังนี้ 1) วัดถ้ำเอราวัณเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดหนองบัวลำภู ภายในวัดมีถ้ำต่าง ๆ มากมาย ประกอบกับมี ความงดงามที่เกิดจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ อาทิ หินงอกหินย้อยที่มีรูปร่างทรงแปลกตาที่หาชมได้ยาก 2) วัดถ้ำสุวรรณคูหาเป็นวัดที่มีโบราณสถานวัตถุ ที่กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนไว้ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์จังหวัดหนองบัวลำภู 3) วัดถ้ำกลองเพลเป็นวัดที่มีชื่อเสียงด้านวิปัสสนา โดนเฉพาะมีพระเกจิอาจารย์ชื่อดัง คือหลวงปู่ขาว อนาลโยในสายหลวงปู่ฝั้น สุริทัตโต และเป็นสถานที่ที่เสื่อมใสศรัทธาแก่ประชาชนบุคคลทั่วไปทั้งภาคอีสานและภาคอื่น ๆ ในประเทศ 4) วัดเจริญทรงธรรมเป็นสถานที่ตั้งโบสถ์ไม้ที่สร้างด้วยไม้ตะเคียนทั้งหลัง และมีอยู่แห่งเดียวในภาคอีสาน 5) อุทยานแห่งชาติภูเก้า - ภูพานคำ เป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 50 ของประเทศ พื้นที่ส่วนภูเก้าและส่วนภูพานคำ เป็นศูนย์กลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญทั้งทางธรรมชาติได้แก่ สภาพป่า สัตว์ป่า และแหล่งน้ำซึ่งเป็นต้นน้ำของทะเลสาบเหนือเขื่อนอุบลรัตน์ และสภาพทางธรณีที่น่าสนใจเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า และการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ทั้งยังเป็นสถานที่พักผ่อน หย่อนใจของประชาชนทั่วไปอีกด้วย การวิเคราะห์การจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้ยึดแนวทางสำหรับการศึกษาไว้ 5 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ 2) ด้านรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ 3) วิเคราะห์ด้านการต้อนรับนักท่องเที่ยว 4) วิเคราะห์ด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก 5) วิเคราะห์ ด้านแหล่งท่องเที่ยวสรุปได้ว่า ด้านการจัดการการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 5 แห่งนี้ ยังไม่มีการจัดการและรูปแบบการบริหารจัดการที่เป็นแนวทางชัดเจน เนื่องจากยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐบาลอย่างเป็นทางการ และขาดงบประมาณในการจัดการ ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการบริหารจัดการกันเองภายในวัด และชุมชน ทั้งนี้ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในแหล่งท่องเที่ยว คือ ชุมชนขาดองค์ความรู้เรื่องการจัดการการท่องเที่ยว อาทิ การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว การให้บริการมัคคุเทศก์ และกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดการการท่องเที่ยว โดยสรุปแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 5 แห่งนี้ ล้วนเป็นสถานที่ที่มีความน่าสนใจ คือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามด้านธรรมชาติ และวัฒนธรรม ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ เป็นสิ่งที่ทรงคุณค่า ประกอบด้วย โบราณสถาน โบราณวัตถุ ด้านการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดหนองบัวลำภูต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหารที่สนับสนุนการอนุรักษ์ บูรณาการและต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรมในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำคัญของการอนุรักษ์ สืบสานและการจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อบูรณาการความร่วมมือการจัดการศึกษาศิลปกรรมกับเครือข่ายด้านศิลปวัฒนธรรมและเพื่อนำเสนอวัฒนธรรมการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ทำให้เกิดนวัตกรรม การอนุรักษ์ การสืบทอดและส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ สังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ส่วนข้อมูลภาคสนามได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญและการประชุมสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์และตีความสร้างบทสรุปผลการวิจัยในขั้นต้นโดยผู้วิจัย นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการและด้านการศึกษา ประเมินรับรองแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

สำหรับการเลือกระเบียบวิธีวิจัยนั้น ชาย โพธิ์สิตา (2559) อธิบายว่า ระเบียบวิธีวิจัยเป็นเครื่องมือรับใช้กระบวนทัศน์และกระบวนทัศน์เป็นระบบความเชื่อพื้นฐานที่จะชี้นำการค้นคว้าวิจัยต่อไปว่าจะเลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ หากนักวิจัยมีความเชื่อว่าธรรมชาติของความรู้ความจริง เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาจากคุณสมบัติที่หลากหลายตามบริบท ผู้รู้กับสิ่งที่ถูกรู้เป็นสองส่วนที่ไม่สามารถแยกจากกันได้และมีอิทธิพลต่อกันไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง นักวิจัยต้องเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับปรากฏการณ์ เพื่อค้นหาความรู้ความจริงและหากจุดมุ่งหมายของงานวิจัยคือการพัฒนาความรู้ที่เฉพาะเพื่อนำไปใช้กับกรณีศึกษาเบื้องต้น เช่นนี้ได้ชื่อว่าเป็นผู้มีกระบวนทัศน์ความเชื่อแบบกระบวนทัศน์ธรรมชาติ กระบวนทัศน์ใหม่หรือกระบวนทัศน์ทางเลือก (Alternative paradigm) ซึ่งหมายถึง แนวทางที่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดกระแสทางเลือกสอดคล้องกับแนวคิดและการอธิบายของสุภางค์ จันทวานิช (2559) ที่ว่า การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาปรากฏการณ์ของสังคมจากบริบทสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริงในทุกมิติ เพื่อพิจารณาหาความสัมพันธ์ปรากฏการณ์กับสภาพแวดล้อมเป็นการแสวงหาความรู้โดยเน้นความสำคัญของข้อมูลด้านความรู้ลึกซึ้งนักคิด การให้ความหมายหรือการให้คำนิยามสถานการณ์ต่างๆ ตลอดจนการกำหนดค่านิยมและอุดมการณ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์นั้น ๆ การวิจัยชนิดนี้เป็นการศึกษาติดตามผลและใช้วิธีวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลและการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัยมากกว่าการใช้สถิติตัวเลข

ผู้วิจัยเชื่อในกระบวนทัศน์วิจัยทางเลือก (Alternative Research paradigm) ซึ่งเป็นกระบวนทัศน์ที่มีเป้าหมายเพื่อเรียนรู้กระบวนการและปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนกับสังคมตามสภาพความเป็นจริง และในการวิจัยนี้ เน้นทำการศึกษาเพื่อตอบคำถามเกี่ยวกับแนวทางจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ด้วยวิธีการที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ ตัวผู้วิจัยเองทำหน้าที่เป็นเครื่องมือวิจัยชิ้นสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีการที่แตกต่างจากงานวิจัยเชิงปริมาณ

เพื่อให้งานวิจัยที่ดำเนินการในครั้งนี้นับบรรลุเป้าหมายในการทำความรู้และความจริงเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยจึงกำหนดตัวแปรที่จะดำเนินการศึกษาไว้แบบกว้างๆ เท่านั้น โดยตัวแปรต้น ได้แก่ การส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ส่วนตัวแปรตามได้แก่ แนวทางการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม สำหรับระเบียบวิธีวิจัย เครื่องมือวิจัยและการดำเนินการต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยในครั้งนี้ มีรายละเอียดการนำเสนอเป็นลำดับ ดังนี้

- 3.1 ระเบียบวิธีวิจัยและพื้นที่ในการศึกษา
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.3 การหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย
- 3.4 การปฏิบัติการด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
- 3.5 ข้อคำนึงด้านการคัดลอกผลงานวิจัย
- 3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.8 การรับรองและการนำเสนอผลการวิจัย
- 3.9 แผนปฏิบัติการวิจัย

3.1 ระเบียบวิธีวิจัยและพื้นที่ในการศึกษา

การกำหนดขอบเขตในงานศึกษาและการเลือกระเบียบวิธีวิจัยในการดำเนินงานครั้งนี้มีความสำคัญมาก เพราะเป็นการวิจัยเพื่อให้ทราบสภาพการจัดการศึกษาในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ซึ่งมีเนื้อหาส่วนหนึ่งอยู่ในเอกสาร หนังสือ ตำราและงานวิจัยที่มีผู้เคยศึกษามาก่อน นอกจากนั้นคำตอบของงานวิจัยที่สำคัญอยู่ที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและอยู่ที่ประสบการณ์ของผู้วิจัยเองด้วย เพราะในการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยที่ทำในสถานการณ์ที่เป็นธรรมชาติ ใช้วิธีการศึกษาและเครื่องมือในการเก็บข้อมูลที่หลากหลาย เครื่องมือที่สำคัญที่สุดคือนักวิจัยเอง (ปิ่นวดี ศรีสุพรรณ, ออนไลน์)

เพราะนักวิจัยเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการเข้าไปพูดคุย สัมภาษณ์ สังเกตและปฏิบัติตัวอย่างเหมาะสมเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ครอบคลุมและเชื่อถือได้

ดังนั้น เพื่อให้งานวิจัยนี้ บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์จึงเลือกระเบียบวิธีวิจัยที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ นั่นคือ การใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) ส่วนข้อมูลภาคสนามดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและจัดประชุมสนทนากลุ่มผู้เกี่ยวข้อง (Focus group) นำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตีความสร้างบทสรุป โดยมีรายละเอียดการดำเนินงาน 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบในการศึกษาและสร้างเครื่องมือวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) เป็นการเตรียมตัวก่อนและระหว่างเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน รวมทั้งศึกษาคนควาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญที่วางไว้สำหรับนำมาอ้างอิงเป็นข้อค้นพบ (findings) ทำให้ผลงานการวิจัยเกิดความน่าเชื่อถือ (reliability) และความแม่นยำ (Validity)

ขั้นตอนที่ 3 นำข้อมูลที่ได้มาสร้างเครื่องมือในการสัมภาษณ์เชิงลึกและเตรียมเค้าโครงสรุปผลจากการศึกษาเอกสาร เพื่อนำมาใช้ในการจัดประชุมสนทนากลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบการวิจัย โดยในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญนั้น เป็นการเลือกสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Purposeful Selection) จากผู้ที่มีลักษณะเฉพาะและมีคุณสมบัติสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย คือ เป็นผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ซึ่งในการเลือกเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพนั้น ประไพพิมพ์ สุธีวสินนทและประสพชัย พสุนนท์ (2559) ได้อธิบายว่า ขนาดตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพ ไม่มีกฎเกณฑ์ที่ตายตัว แต่มีความยืดหยุ่นสูง และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ตลอดจนกระบวนการและระหว่างขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย โดยมีข้อควรพิจารณาในการกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพ 2 ประการ คือ ประการแรกความอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation) เป็นการพิจารณาว่าขนาดตัวอย่างในการวิจัยถึงจุดอิ่มตัวของข้อมูลแล้วหรือยัง และข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมนั้นสามารถนำไปการค้นหารูปแบบหรือสร้างข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้หรือไม่ ซึ่งขนาดตัวอย่างจะมีจำนวนเท่าไรไม่สำคัญ แต่ควรมีขนาดเพียงพอต่อการหาข้อสรุปการวิจัยโดยขนาดตัวอย่างดังกล่าวสามารถให้สารสนเทศที่ไม่มีอะไรเหลือให้เรียนรู้ได้อีกต่อไป ลักษณะเช่นนี้จะเกิดจากการเก็บข้อมูลแล้วพบความซ้ำซ้อน (Redundancy) ของข้อมูลการวิจัย โดยผู้วิจัยไม่พบแนวคิด รูปแบบ หรือข้อค้นพบอื่นๆ ที่เกิดจากความซ้ำซ้อนข้างต้นแล้ว และประการที่สอง ความพอเพียงของข้อมูล เป็นการ

พิจารณาเกี่ยวกับขนาดตัวอย่างมีขนาดมากพอในการเป็นตัวแทนของการเปลี่ยนแปลงภายในประชากร เป้าหมายการวิจัยหรือไม่ หรือขนาดตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพนั้น มีขนาดใหญ่มากพอในการประเมินหารูปแบบหรือข้อสรุปที่น่าสนใจ ในการวิจัยจากประชากรเป้าหมายที่มีความหลากหลายหรือมีความแปรผัน

ในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จนได้ชุดข้อมูลที่อิมตัว จากนั้นสรุปข้อมูลการสัมภาษณ์โดยผู้วิจัยและนำเสนอในการ Focus Group Discussion ซึ่งผู้ร่วมให้ข้อมูลในการประชุมสนทนากลุ่มย่อยประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษา ด้านการบริหารการศึกษาและด้านการบริหารจัดการ จำนวน 12 ราย

ขั้นตอนที่ 5 การสรุปผลวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ความร่วมมือในการจัดการเครือข่ายทางวัฒนธรรมและเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ดำเนินการโดยวิเคราะห์ข้อมูล สังเคราะห์เนื้อหาและตีความสร้างบทสรุปงานวิจัย จัดการข้อมูลในรูปแนวคิดและโครงสร้างต่าง ๆ ให้หมวดหมู่ นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาเพื่อรับรองผลการวิจัยตามเนื้อหาที่ได้ทำการศึกษาและรับรองแนวทางการสอนตามที่ผู้วิจัยนำเสนอ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 6 การนำเสนอบทสรุปงานวิจัยด้วยในเชิงพรรณนาอย่างมีระบบตรงตามประเด็นที่ศึกษาและสรุปผลการวิจัยในรูปแบบรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือวิจัยจากการศึกษาทฤษฎี แนวคิดต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและจำแนกว่าควรสร้างเครื่องมือด้านใดบ้าง ให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลที่ต้องการเก็บรวบรวมและได้จัดทำเครื่องมือในการดำเนินการวิจัยให้สอดคล้องกับแหล่งข้อมูล ดังนี้

1. แบบวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวกับเนื้อหาการจัดการเรียนการสอน และจัดทำตารางวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสาร

2. แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก มีวิธีการพัฒนาเครื่องมือ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อสรุปจากการวิจัยเอกสาร และนำมาจัดทำโครงสร้างแบบสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์และนำเสนอที่ปรึกษาโครงการวิจัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมของเครื่องมือกับวัตถุประสงค์การวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสัมภาษณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา รวมทั้งข้อเสนอเพิ่มเติมและดำเนินการปรับปรุงแก้ไข พร้อมทั้งตรวจสอบความครบถ้วนความสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์และพัฒนาให้ครบถ้วนเหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัยต่อไป

3.3 การหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ มีกระบวนการและขั้นตอน ดังนี้

1. การตรวจสอบความถูกต้องด้วยตนเอง ก่อนนำเครื่องมือวิจัยไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความครบถ้วนของข้อคำถามและความตรงประเด็นตามวัตถุประสงค์การวิจัย ตรวจสอบความถูกต้องของการพิมพ์ การจัดหน้า การเรียงหน้า และตรวจสอบคำชี้แจงต่าง ๆ เพื่อเป็นการทบทวนความเข้าใจอย่างกับตัวผู้วิจัยเองอย่างถ่องแท้

2. การตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ ได้คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์สอดคล้องกับงานวิจัย โดยในการติดต่อประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้ประสานงาน นัดแนะวันเวลา พร้อมกำหนดนัดเวลารับ ส่งแบบสัมภาษณ์อย่างชัดเจนและนำเรียนผู้บริหารวิทยาลัยเพื่อขออนุมัติดำเนินการตามระเบียบขั้นตอนของทางราชการ ซึ่งเมื่อได้รับเครื่องมือวิจัยกลับมาแล้วได้ดำเนินการปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและจัดทำต้นฉบับของเครื่องมือที่ครบถ้วนสมบูรณ์พร้อมทั้งตรวจทานพิสูจน์อักษรความอีกครั้งหนึ่งจนแน่ใจว่าเป็นเครื่องมือวิจัยที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์การวิจัย

การหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) รวมทั้งคุณภาพของเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้น เพื่อให้มั่นใจได้ว่าเครื่องมือวิจัยสามารถใช้วัดคุณลักษณะ พฤติกรรม เนื้อหาสาระที่ต้องการวัดได้อย่างถูกต้อง ครบคลุม มีประสิทธิภาพ และวัดได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง (สมชาย วรภิเกษมสกุล, 2553) โดยการนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาคัดขัณความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) หรือค่า IOC ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ได้พิจารณาเลือกใช้ข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ส่วนข้อคำถามที่มีค่าไม่ถึง 0.5 ถือว่าใช้ไม่ได้ ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขใหม่ โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนน IOC ดังนี้

+1 เมื่อมีความมั่นใจว่าข้อถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

3.4 การปฏิบัติการด้านจริยธรรมวิจัยในมนุษย์

การดำเนินการครั้งนี้ได้คำนึงถึงจริยธรรมในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคนในทุกประเด็น จึงเตรียมความพร้อมก่อนเก็บข้อมูลวิจัย โดยยื่นเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ต่อหน่วยจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา เพื่อให้การพิจารณารับรอง ซึ่งหลังจากการตรวจสอบความสมบูรณ์ของเอกสารประกอบการขอพิจารณารับรองแล้ว คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มีมติรับรองโดยให้ผู้วิจัยปรับปรุงเพิ่มเติมกิจกรรมและขั้นตอนดำเนินการวิจัยในประเด็นคำชี้แจงต่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย ซึ่งเมื่อผู้วิจัยได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะอย่างครบถ้วนเรียบร้อยแล้ว จึงออกหนังสือรับรองโครงการวิจัย เลขที่ HE-059-2565 และอนุมัติให้ผู้วิจัยสามารถเริ่มดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องได้

สำหรับการเก็บข้อมูลประกอบการวิจัยนั้น ประเด็นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยได้ประสานงานขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ก่อนทำการสัมภาษณ์จริง และได้แจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยก่อนการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคน โดยที่ผู้วิจัยได้เปิดเผยข้อมูลตามที่ผู้ให้ข้อมูลอนุญาตเท่านั้น นอกจากนั้นยังได้ขออนุญาตในการนำรูปภาพและข้อความมานำเสนอส่วนรายละเอียดของข้อมูลที่ไม่สามารถเปิดเผยได้ ผู้วิจัยเก็บไว้เป็นความลับโดยไม่มีการเผยแพร่แต่อย่างใด

3.5 ข้อคำนึงด้านการคัดลอกผลงานวิจัย

การพิจารณาและข้อคำนึงด้านการคัดลอกผลงานวิจัย เป็นประเด็นที่ผู้วิจัยให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อป้องกันกรณีการนำผลงานอื่นมาใช้อ้างอิงในงานวิจัยที่อาจจะขาดความต้องและไม่ครบถ้วน จึงได้วางแผนดำเนินงานที่มีการตรวจสอบการดำเนินการเป็นระยะ โดยขั้นตอนการดำเนินการมีดังนี้

- 1) ศึกษาทำความเข้าใจนิยามของการคัดลอกผลงาน plagiarism อย่างชัดเจน
- 2) ใส่ข้อความอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลอย่างถูกต้องวิธีตามรูปแบบที่สถาบันฯ กำหนด
- 3) นำเสนอแนวความคิดและสำนวนของผู้วิจัยเองให้เห็นปรากฏเป็นที่ประจักษ์
- 4) นำส่งโครงร่างงานวิจัยให้สถาบันฯ ช่วยตรวจสอบโดยใช้เครื่องมือตรวจสอบ plagiarism ออนไลน์ ที่สถาบันฯ มีใบอนุญาต (license) อยู่ เพื่อความมั่นใจในสัดส่วนความซ้ำซ้อนของงานวิจัยที่ต้องไม่มีสัดส่วนเกินกว่าที่สถาบันฯ กำหนด

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเพื่อให้ทราบแนวทางการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ในครั้งนี้ ได้เลือกเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยโดยดำเนินงาน 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary Data) ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร (Documentary Research) ประกอบด้วยแนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในบทความ วารสารวิชาการ สืบค้นข้อมูลจาก Internet และงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้ในแง่มุมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย อาทิ ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา แนวคิดการจัดการวัฒนธรรม เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญสำหรับนำมาอ้างอิงเป็นข้อค้นพบ (findings) ให้ผลงานการวิจัยเกิดความน่าเชื่อถือ (reliability) และความแม่นยำ (Validity)

ส่วนที่ 2 การดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบการวิจัย ดำเนินการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ใช้วิธีการจดบันทึกคำสัมภาษณ์และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ พร้อมทั้งแยกแยะจับประเด็น ตัดคำที่ไม่เหมาะสม และไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัยออกไป เพื่อให้ข้อมูลนั้นเป็นไปวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีวิจัยและการจัดประชุมสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลสร้างบทสรุปเป็นข้อค้นพบงานวิจัย

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

3.7.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและจากการศึกษาภาคสนาม

3.7.2 การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์และการจัดสนทนากลุ่ม ด้วยการจำแนกประเภท ชนิดข้อมูลโดยไม่ใช้ทฤษฎี แต่ใช้ความรู้จำแนกประเภท วิเคราะห์หาความสัมพันธ์แต่ละประเภทที่มีต่อกัน

3.7.3 เตรียมทำการตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลแบบอุปนัย คือ วิธีตีความสร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่เป็นรูปธรรม หรือปรากฏการณ์ที่มองเห็นและตีความสร้างบทสรุป หากข้อสรุปยังไม่ได้รับการตรวจสอบก็ถือว่าเป็นสมมุติฐาน หากได้รับการยืนยัน ถือว่าเป็นข้อสรุปได้ ในการ

ที่ข้อสรุปไม่ได้รับการยืนยันนั้น เรียกว่าสมมุติฐานชั่วคราว เช่น สมมุติฐานที่อาจตั้งขึ้นจากการพิจารณาข้อมูลเบื้องต้น จากนั้นจึงศึกษารวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม

3.7.4 การสรุปข้อมูลวิจัยจากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่ได้จากการวิจัยเอกสาร นำมาจำแนก วิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูลตามประเด็นที่กำหนดไว้ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก นำมาจัดเป็น Category ตามวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยพิจารณาประเด็นหลักหรือแบบแผนหลัก ที่ได้จากการสัมภาษณ์และนำมาพิจารณาแบ่งแยกออกเป็นประเด็นย่อยและหัวข้อย่อย สังเคราะห์และตีความสร้างบทสรุปเป็นข้อค้นพบจากการวิจัย จัดทำข้อเสนอแนะงานวิจัย และเขียนรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

3.8 การรับรองและนำเสนอผลการวิจัย

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารและข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ซึ่งในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นการเลือกแบบเจาะจงจากกลุ่มเป้าหมายที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นตอนสุดท้ายก่อนการเผยแพร่ข้อมูลวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการวัฒนธรรมเพื่อประเมินผลและรับรองคุณภาพงานวิจัย ซึ่งคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ คือ มีประสบการณ์ทำงาน การสอน การวิจัย การบรรยายในด้านที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 12 ราย และสรุปผลการวิจัยตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สถาบันฯ กำหนด

3.9 แผนปฏิบัติการวิจัย

แผนปฏิบัติการและกำหนดระยะเวลาดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการในปีงบประมาณ 2565
เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2564 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2565 รายละเอียดตามตาราง ดังนี้

แผนปฏิบัติการวิจัย												
แผนงาน/กิจกรรม	ปีงบประมาณ 2565											
	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.
1. วางแผนดำเนินการวิจัย จากเค้าโครงงานวิจัย ที่ผ่านการพิจารณาแล้ว	↔											
2. ทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง		↔										
3. ดำเนินการสร้างและพัฒนา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย			↔									
4. นำเสนอคณะกรรมการฯ เพื่อขอรับรองจริยธรรม การวิจัยในมนุษย์							↔					
5. เก็บข้อมูลวิจัยจากเอกสาร สัมภาษณ์ ประชุมสนทนากลุ่ม สรุปผลการวิเคราะห์ ยกร่างสรุปรายงานวิจัย							↔					
6. นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อรับรองผลการวิจัย										↔		
7. จัดทำต้นฉบับเพื่อเผยแพร่ ตามเกณฑ์ที่สถาบันฯ กำหนด											↔	
8. สรุปรายงานผลดำเนินงาน และการปิดโครงการวิจัย												↔

ตารางที่ 3.1 แผนปฏิบัติการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการดำเนินงานวิจัยเรื่อง การส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหาร ที่สนับสนุนการอนุรักษ์ บูรณาการและต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม ในครั้งนี้ ใช้วิธีวิทยาการ วิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสารและข้อมูลภาคสนามได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล สำคัญ ประกอบด้วยผู้บริหารและคณาจารย์ผู้สอนในหน่วยงานที่จัดการศึกษาด้านศิลปกรรม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล ตีความสร้างบทสรุปผลการวิจัย นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษารับรอง ผลการวิจัย ซึ่งในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้เรียงลำดับตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อ ดังนี้

- 4.1 ความสำคัญของการอนุรักษ์ สืบสานและการจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม
- 4.2 บูรณาการความร่วมมือทางการศึกษาศิลปกรรมกับเครือข่ายด้านศิลปวัฒนธรรม
- 4.3 วัฒนธรรมการจัดการที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

4.1 ความสำคัญของการอนุรักษ์ สืบสาน และการจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญของการอนุรักษ์ สืบสาน และบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางศิลปวัฒนธรรม ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ นำเสนอจากบริบทของหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม โดยผลจากการศึกษาวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลทั้งจากเอกสารและจากการ สัมภาษณ์ พบว่า มรดกทางศิลปวัฒนธรรม เป็นความดี ความงาม และความเจริญที่อยู่ในรูปแบบของ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวิทยาการ องค์ความรู้ ความคิด ความเชื่อของสังคม ซึ่งการจะคงรักษาไว้ ได้ ต้องดำเนินการโดยผ่านการถ่ายทอดไปสู่คนรุ่นหลังผ่านระบบการจัดการศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้คน รุ่นหลังได้สัมผัส เลือกรับ ปรับปรุง แก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและรักษาไว้ให้เจริญงอกงาม สำหรับใช้เป็นแนวทางการอยู่ร่วมกันของสังคม เพราะศิลปวัฒนธรรมมีการพัฒนา เปลี่ยนแปลง ปรับปรุงรูปแบบเรื่อยมา ดังนั้น การจะรับเอาสิ่งที่เผยแพร่จากอดีตหรือจากสังคมอื่นมาประยุกต์เพื่อ ตอบสนองความต้องการของสังคมและทำให้เกิดการยอมรับ เกิดความนิยมสืบไปได้ ต้องไม่ทิ้งเอกลักษณ์ อันเป็นลักษณะประจำชาติของตนไว้ เพื่อเป็นศักดิ์ศรีของคนทั้งชาติ นอกจากนี้องค์ความรู้อันเป็นมรดก ทางศิลปวัฒนธรรม ยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการยึดโยง หล่อหลอมให้คนในชาติมีความรักความ สามัคคีต่อกัน ใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความมั่นคงของชาติ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษา สืบสาน ต่อยอด เพื่อส่งเสริมความเจริญและใช้แสดงเอกลักษณ์ของชาติสืบไปด้วย

ในส่วนของการบริหารจัดการด้านศิลปกรรมนั้น พบว่า ยังมีรูปแบบแนวทางการจัดการ ที่ยังไม่ เห็นผลในเชิงธุรกิจ เพราะยังต้องขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐเพื่อสนับสนุนและ

ดำเนินงานอยู่ นอกจากนั้นยังได้กำหนดพันธกิจด้านการอนุรักษ์ สืบสาน และต่อยอดศิลปวัฒนธรรมในเชิงวิชาการไว้ในพันธกิจของหน่วยงาน ซึ่งหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบ คือ กระทรวงวัฒนธรรม ส่วนในหน่วยงานที่มีรับผิดชอบด้านการจัดการศึกษา เพื่อการอนุรักษ์ สืบสาน และต่อยอดองค์ความรู้ นั้น มีอยู่ทั้งในกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ส่วนความสำคัญของการอนุรักษ์ สืบสาน และการจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม ปรากฏตามพระราชดำรัสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประจำปีการศึกษา 2559 เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2560 ดังนี้ “ข้าพเจ้าได้เคยพูดในที่ประชุมนี้มาหลายครั้ง เกี่ยวกับการสร้างสรรค์งานศิลปะว่า ต้องประกอบขึ้นจากความรู้ ความเข้าใจในศิลปะอย่างถ่องแท้ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติและความรักในสิ่งที่ทำแต่เชื่อว่าหลาย ๆ คนคงจะนึกถึงคุณสมบัติอีกอย่างหนึ่ง คือ ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งน่าจะเป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้คนเราสามารถ สร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ได้ แท้จริงความคิดสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์กับความรู้ ความเชี่ยวชาญ และความรักในงานเป็นอย่างมาก เพราะการที่บุคคลจะเกิดความคิดสร้างสรรค์ในเรื่องใด ๆ ขึ้นมาได้นั้น ย่อมต้องมีความรู้ความเข้าใจที่กว้างขวาง หนักแน่นในเรื่องนั้น ๆ เสียก่อน ยิ่งถ้าหากเพียรฝึกหัดปฏิบัติจนชำนาญ และมีใจรักในสิ่งที่ทำด้วยแล้วก็จะเป็นปัจจัยส่งเสริมให้ความคิดสร้างสรรค์เกิดได้ง่ายขึ้น รวดเร็วขึ้นจนเป็นปรกตินิสัย ด้วยเหตุนี้ความคิดสร้างสรรค์จึงมิได้เป็นสิ่งที่เกิด มีขึ้นเอง เฉพาะกับคนบางคนเท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถมีได้ ด้วยการสร้างสมความรู้ ความเชี่ยวชาญ และความรัก ความพอใจในงานที่ทำอจึงขอให้บัณฑิตทุกคนพิจารณาเรื่องความคิดสร้างสรรค์ ให้เข้าใจแท้จริงแล้ว ตั้งใจพยายามพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีคุณสมบัติพร้อมที่จะสร้างสรรค์งานศิลปะอันงดงามและทรงคุณค่าเพื่อสืบสานจรดโลงความเจริญรุ่งเรืองทางศิลปวัฒนธรรมของชาติสืบไป”

นอกจากนั้น ผลการศึกษาวิจัย ยังพบว่า ความสำคัญของการบริหารจัดการด้านศิลปกรรมนั้น มีความสำคัญปรากฏตามคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“สถาบันฯ มีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยงบประมาณ ได้รับการจัดสรรงบประมาณประจำปี เพื่อใช้ในการบริหารจัดการการจัดการศึกษา ด้านพันธกิจหลัก คือ การอนุรักษ์ สืบสานรักษาศิลปวัฒนธรรม มุ่งองค์ความรู้ที่เป็นศิลปะวิทยาการของตนเองที่สำคัญในด้านต่าง ๆ อย่างหลากหลายทั้งดนตรี นาฏศิลป์ คีตศิลป์และด้านทัศนศิลป์” (ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 2, 2565)

“ด้านการเป็นหน่วยจัดการศึกษาที่สังกัดกระทรวงวัฒนธรรมนั้น ทำให้เกิดความแตกต่างจากสถานศึกษาอื่น เพราะมีบทบาทหน้าที่ ด้านการอนุรักษ์เพิ่มมากขึ้นและไม่สามารถบริหารจัดการ หรือดำเนินการเชิงธุรกิจเพียงอย่างเดียวได้ เพราะถ้าอาศัยเพียงเหตุผลทางด้านความคุ้มค่าในเชิงการเงิน คงไม่สามารถดำเนินการให้ต่อเนื่องได้” (ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 3, 2565)

“การจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม คือ กลไกการรักษารากเหง้าที่สะท้อนความมั่นคงของชาติ รวมถึงเป็นดัชนีชี้วัดที่สะท้อนความหลากหลาย เป็นพลวัตวัฒนธรรมของชาติ ที่แสดงถึงการสืบต่อคุณค่า

ของความเป็นไทย ทำให้ศิลปวัฒนธรรมอันเป็นรากเหง้าและเป็นสิ่งที่แสดงควมมีอารยธรรมของชาติไทยคงอยู่” (ผู้บริหารหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 1, 2565)

และ “ความสำคัญของการอนุรักษ์และการจัดการศึกษาศิลปกรรม ทำให้สามารถสะท้อนที่มาและบอกเล่าประวัติศาสตร์แห่งความเป็นไทยได้อีกแนวทางหนึ่ง ถือเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาประเทศและมีความสำคัญในการขับเคลื่อนซึ่งควบคู่ไปกับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ทั้งยังแสดงอัตลักษณ์ของชาติ ซึ่งต้องปลูกฝัง ตั้งแต่ระดับเยาวชนในรูปแบบการขับเคลื่อนศิลปวัฒนธรรมด้านการศึกษา และสามารถบริหารจัดการภายใต้ Adaptive Challenge ที่ผันแปรไปตามยุคสมัย เพื่อการคงอยู่ของศิลปะบนพื้นฐานความแตกต่างด้าน Generation gap สำหรับการสร้างเอกลักษณ์ด้านการอนุรักษ์และสืบสานศิลปวัฒนธรรม ต้องใช้ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและมีใจรักในศาสตร์นี้โดยเฉพาะ จึงจำเป็นที่จะต้องสนับสนุนให้มีหน่วยงานที่มีพันธกิจด้านจัดการศึกษาศิลปวัฒนธรรม เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมผู้เชี่ยวชาญที่จะมาช่วยกันอนุรักษ์ สืบสาน และรักษาศิลปวัฒนธรรมให้มาอยู่ร่วมกัน ซึ่งจะเป็นการสร้างความเข้มแข็งของศาสตร์ด้านนี้ เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการส่งต่อให้แก่เยาวชนของชาติ” (ผู้บริหารหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 2, 2565)

“ศิลปกรรม คือ พลังอ่อน (Soft Power) ที่สำคัญในการกระจายตัวสู่สาธารณชน เพื่อขับเคลื่อนสังคมในมิติทางวัฒนธรรม ประเพณีที่ส่งเสริมเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติ เพราะศิลปกรรมเป็นศาสตร์ที่รวมศิลปะหลากหลายแขนง ที่สามารถบอกเล่าเรื่องราวความเป็นมาของชาติได้เป็นอย่างดี อีกทั้งเรื่องราวทางศาสนา ประวัติศาสตร์ การเมือง การปกครอง สุนทรียะด้านต่าง ๆ ล้วนแล้วแต่มีส่วนที่นำมาเป็นแม่แบบในการพัฒนาประเทศได้ ซึ่งในสภาพปัจจุบัน ประเทศมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลให้เกิดการค้นคว้าวิจัยงานในศาสตร์ด้านศิลปกรรมมากขึ้นและผลของข้อมูลข่าวสารที่มีความทันสมัย ทำให้สามารถเกิดผลงานทางวิชาการและการวิจัย ถูกนำไปใช้ในการพัฒนาต่อยอดเป็นนโยบายสำหรับการพัฒนาประเทศได้เป็นอย่างดี ดังนั้น การจัดการศึกษาทางด้านศิลปกรรม จึงกลายเป็นส่วนสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาประเทศในมิติทางเศรษฐกิจและทางสังคมได้เป็นอย่างดี ” (ผู้บริหารหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 3, 2565)

4.2 บูรณาการความร่วมมือทางการศึกษาศิลปกรรมกับเครือข่ายด้านศิลปวัฒนธรรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบูรณาการจัดการศึกษากับการสร้างเครือข่ายด้านศิลปวัฒนธรรมที่ได้จากการวิจัย พบว่า ปัจจุบันสถาบันการศึกษามีบทบาทสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ประกอบด้วยพันธกิจ 4 ด้าน คือ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการทำวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อบริการวิชาการและด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ดังนั้น ใน การบูรณาการจัดการศึกษาให้ผสมกลมกลืนอย่างเป็นองค์รวมเพื่อให้ปฏิบัติพันธกิจได้อย่างครบถ้วนมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงระหว่างการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนให้เกิด

การสืบสาน รักษาและธำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมของชาตินั้น ต้องได้รับการสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ ด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านองค์ความรู้ทางศิลปกรรมซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการบูรณาการเครือข่าย การศึกษา จากคำสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“ต้องเสริมกระบวนการบริหารเชิงขับเคลื่อน ภายใต้พลังอ่อนและเสริมการบูรณาการภายใต้หลักพฤติกรรมและนวัตกรรม รวมถึงต้องนำหลักการบริหารมาบูรณาการ ให้สามารถตอบโจทย์ การตลาดที่เปลี่ยนแปลง โดยการลงพื้นที่จริงในการแสวงหาเอกลักษณ์ชุมชน อนุรักษ์ สืบสาน ส่งเสริม การพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ นอกจากนั้นยัง ควรมีเครือข่ายหรือหน่วยงานประจำท้องถิ่น ที่ให้ความรู้เชิงอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วย” (ผู้บริหารหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 3, 2565)

และ “มีการบูรณาการจัดการศึกษาด้านบริหารและเสริมสร้างด้าน Content Management เพราะปัจจุบันการตลาดในยุค 5G เป็นการขยายผ่านช่องทางออนไลน์เป็นสำคัญ เพื่อนำมาต่อยอด คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม โดยต้องมีการบูรณาการกับหน่วยงานที่เป็นหลักในการส่งเสริมทางเศรษฐกิจ และต้องคำนึงถึงจารีต ประเพณี วัฒนธรรมของชาติและสามารถอธิบายถึงต้นราก หรือที่มาของแนวคิด ในการสร้างสรรค์ผลงานได้ โดยไม่ทำลายวัฒนธรรมดั้งเดิม” (ผู้บริหารหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 4, 2565)

นอกจากนั้นยังมีความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการบูรณาการการศึกษาด้านศิลปกรรมที่ว่า “สถาบันฯ สามารถจัดการศึกษาศิลปกรรมซึ่งเป็นวิชาชีพชั้นสูงได้ถึงระดับปริญญาเอก ทั้งทางด้าน นาฏศิลป์และดนตรี เพราะมีเครือข่ายผู้อาวุโส มีศิลปินแห่งชาติ ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ และใช้ทุนทางสังคม ความเป็นพี่น้องในวงการคอยเกื้อกูลกันและนอกจากนั้นยังมีครูอาจารย์รุ่นเก่าที่ได้มาช่วยสอนแบบกัลยาณมิตร ซึ่งลำพังงบประมาณจากภาครัฐก็คงไม่เพียงพอที่จะดำเนินการจัดการศึกษาได้ขนาดนี้” (ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 1, 2565)

4.3 วัฒนธรรมการจัดการที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดการภูมิปัญญาทางศิลปกรรมที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ที่ได้จากการวิจัยพบว่า หลักคิดและมุมมองใหม่ของการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ต้องวางเป้าหมายให้ระบบการศึกษา เป็นไปเพื่อการส่งเสริมสนับสนุนการประกอบอาชีพ แทนการเน้นสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการ ตามแบบแผนและปรัชญาการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเพียงอย่างเดียว โดยกำหนดจุดมุ่งหมายใหม่ในกระบวนการจัดการศึกษา ให้เกิดความสอดคล้องต้องตามพันธกิจ คือ การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้ได้รับความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณธรรม จริยธรรมเพื่อการประกอบอาชีพและมีความสามารถนำองค์ความรู้ ไปสร้างสรรค์มูลค่าเพิ่มได้ ด้วยตามคำสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“การปรับรายวิชาทางด้านการจัดการธุรกิจศิลปกรรม ที่เน้นให้ผู้เรียนมีทักษะที่หลากหลาย เช่น ด้านบริหารบุคลากร ด้านการเงิน ด้านการตลาดและด้านการสร้าง Content เป็นการส่งเสริมและให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมด้วยเหมือนกัน เพราะจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดองค์ความรู้ที่บูรณาการข้ามศาสตร์กัน นอกจากนั้น สถาบันการศึกษา ยังต้องจัดการศึกษา โดยคำนึงถึงบทบาทหน้าที่ในด้านการรักษาองค์ความรู้เดิม ด้านศิลปกรรมให้คงอยู่และเพิ่มแนวทางในการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในอาชีพ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการศึกษา” (ผู้บริหารหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 3, 2565)

ส่วนอีกความคิดสนับสนุน คือ “การจัดการเรียนการสอน โดยใช้วิชาเอก คือ ด้านนาฏศิลป์ ดนตรีและทัศนศิลป์เป็นแกนหลักและใช้มรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรมแขนงต่าง ๆ มาเป็นแกนรองที่สามารถดึงองค์ความรู้ ที่มีอยู่เดิมมาเชื่อมโยงข้อมูลให้เกิดสัมพันธ์กัน เป็นการอธิบายความชัดเจนของพันธกิจการศึกษาที่หน่วยงานดำเนินการอยู่ ควบคู่กันไปกับการส่งเสริมมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจที่เป็นผลอันเกิดจากการศึกษาด้านศิลปกรรม” (ผู้บริหารหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 4, 2565)

และ “ต้องมุ่งเน้นการขับเคลื่อนจัดการแสดงออนไลน์ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับระบบการศึกษาที่ส่งเสริมอาชีพอย่างแท้จริง นอกจากนั้น ยังเพิ่มช่องทางการเข้าถึงศิลปวัฒนธรรมของชาติได้ทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะในยุค Next COVID-19 การขับเคลื่อนโดยการจัดแสดงออนไลน์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ” (ผู้บริหารหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 2, 2565)

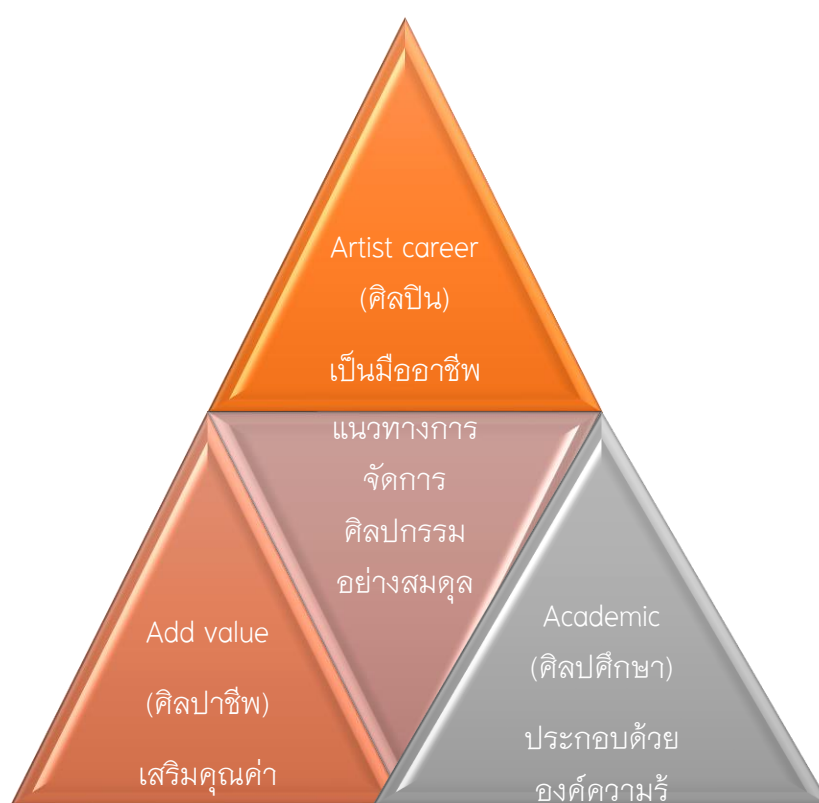
สอดคล้องกับคำอธิบายที่ว่า “ต้องส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าให้กับงานด้านศิลปกรรม โดยการสร้างสรรค์งานออกแบบให้ชุมชนมีส่วนร่วม เป็นการนำเอามรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรมมาใช้ในการสร้างสรรค์ให้เป็นอาชีพ เพื่อนำไปสู่การขยายผลต่อยอดในการนำออกแสดงเผยแพร่ ควบคู่ไปกับหน่วยงานในท้องถิ่นหรือในระดับประเทศ” (ผู้บริหารหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 1, 2565)

นอกจากนั้นยังมีความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมที่ว่า “จุดมุ่งหมายหลักของการศึกษาศิลปกรรมเพื่อต่อยอดอาชีพทางด้านนี้ ส่วนทางวิชาการเป็นเรื่องที่สำคัญเป็นอันดับรองลงมา” (ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 4, 2565)

เมื่อดำเนินการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยแล้ว สามารถสรุปเป็นข้อมูลเบื้องต้นเพื่อนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมสนทนากลุ่ม คือ แนวทางในการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรมที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์นั้น ต้องเป็นแนวทางที่ผสมผสานระหว่างนำองค์ความรู้ด้านศิลปกรรมในแขนงต่าง ๆ ไปสู่การสร้างสรรค์ความเป็นมืออาชีพทางศิลปะ รวมทั้งเป็นแนวทางที่สามารถนำไปต่อยอดวิชาชีพให้มีมูลค่าที่เพิ่มมากขึ้น ในสัดส่วนที่สมดุล ไม่สุดโต่ง ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง นอกจากนั้นยังต้องสามารถบูรณาการกับเครือข่ายในภาคส่วนความเป็นวิชาชีพ หรือกลุ่มอาชีพผู้ซึ่งเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตและเป็นเจ้าขององค์ความรู้หลักที่สำคัญในการประกอบอาชีพ รวมทั้งยังต้องสามารถสร้างความสมดุลระหว่างวิชาชีพ วิชาการและการยกระดับรายได้ของการเป็นผู้ประกอบการ

ด้านศิลปกรรมด้วย โดยองค์ความรู้และทักษะด้านศิลปกรรมไปเพิ่มมูลค่าสำหรับผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมด้วย

แนวทางการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรมที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นผลจากการวิจัยครั้งนี้ ได้นำเสนอเป็นฉบับร่างแนวทางการบริหารจัดการที่เรียกว่า แนวทางการบริหารจัดการแบบสามเอ หรือ Triple A Methods นำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการบริหารจัดการองค์กรและด้านการบริหารการศึกษา เพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะและแนวทางในการปรับปรุงให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยจัดทำร่างแนวทางการบริหารจัดการ เป็นรูปทรงสามเหลี่ยมด้านเท่า เพื่ออธิบายว่า การนำแนวทางนี้ไปปฏิบัติ ต้องดำเนินการไปพร้อมกันทุกด้านในลักษณะที่ผสมผสานอย่างสมดุลเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ รายละเอียดดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 (ร่าง) แนวทางการจัดการศึกษาทางศิลปกรรมแบบสามเอ (Triple A Methods)

เมื่อได้รับข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงพัฒนาจากการประชุมสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว จึงนำมาปรับปรุงแนวทางการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม ฉบับสมบูรณ์ ก่อนนำเสนอและเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดต่อไป

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การดำเนินการศึกษาเรื่อง การส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหาร ที่สนับสนุนการอนุรักษ์ บูรณาการ และต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม ในครั้งนี้ ดำเนินการโดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความสำคัญของการอนุรักษ์ สืบสาน และการจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม 2) เพื่อการบูรณาการความร่วมมือการจัดการศึกษาศิลปกรรม กับเครือข่ายด้านศิลปวัฒนธรรมและ 3) เพื่อนำเสนอวัฒนธรรมการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ทำให้เกิดนวัตกรรม การอนุรักษ์ การสืบทอดและส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและข้อมูลภาคสนามจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ตีความสร้างบทสรุปงานวิจัยในขั้นต้นและนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการและด้านจัดการศึกษา พิจารณารับรองผลการวิจัย ซึ่งในการสรุปผลวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ มีรายละเอียดการนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

- 5.1 สรุปผลการวิจัย
- 5.2 อภิปรายผล
- 5.3 ข้อค้นพบในงานวิจัย
- 5.4 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สรุปผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ความสำคัญของการอนุรักษ์ สืบสานและการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ผลจากการวิจัยพบว่า ศิลปกรรมเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญอยู่จำกัดในวงหมู่ผู้สนใจเท่านั้น ส่วนราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบ คือ กระทรวงวัฒนธรรม ส่วนหน่วยจัดการศึกษาอื่นในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้กำหนดพันธกิจด้านการอนุรักษ์ สืบสาน และจัดการศึกษาศิลปกรรมไว้เป็นส่วนหนึ่งในด้านการจัดการเรียนรู้เท่านั้น สำหรับความสำคัญของการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม สามารถสรุปเป็นรายละเอียดได้ ดังนี้

- 1) ศิลปกรรมเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ภาคราชการมีการส่งเสริมให้หน่วยงานจัดการศึกษาด้านนี้เป็นการเฉพาะ นอกจากนั้นยังได้จัดสรรงบประมาณเพื่อบริหารจัดการการจัดการศึกษา

ทางด้านนี้ โดยกำหนดพันธกิจให้สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งมีพันธกิจหลักด้านการอนุรักษ์ สืบสาน วิชาศิลปวัฒนธรรม โดยไม่จำกัดสังกัดหรือไม่เฉพาะเจาะจงว่าจะอยู่ในกระทรวงใด

2) การส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐ เป็นหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม เพราะพันธกิจด้านการอนุรักษ์ สืบสาน และต่อยอดนั้น ยังไม่สามารถดำเนินการเชิงธุรกิจให้เกิดผลกำไร หรืออาจกล่าวได้ว่า ไม่สามารถดำเนินการให้คุ้มค่าในเชิงธุรกิจได้

3) การจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม เป็นกลไกหลักในการการรักษารากเหง้าของชาติ เป็นดัชนีสะท้อนความหลากหลาย เป็นการแสดงออกถึงคุณค่าสังคมไทยและแสดงออกถึงความมีอารยธรรมที่ต่อเนื่องยาวนานของชาติ

4) การอนุรักษ์ การสืบสาน และการรักษามรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรมนั้น เป็นการสะท้อนความเป็นมาของชาติไทย สามารถใช้เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาประเทศควบคู่ไปกับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านอื่น ๆ

5) การขับเคลื่อนศิลปวัฒนธรรม ต้องใช้บุคลากรและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีหน่วยงานด้านการจัดการศึกษาศิลปวัฒนธรรมโดยเฉพาะ เพื่อเป็นศูนย์รวมศิลปวิทยาการในด้านนี้สำหรับนำมาอนุรักษ์ สืบสาน ต่อยอดเพื่อสร้างสรรค์ และส่งเสริมสู่ความเป็นศาสตร์สำหรับการส่งมอบต่อแก่เยาวชนของชาติสืบไป

6) ศิลปกรรม เป็น พลังอ่อน (Soft Power) สำหรับการขับเคลื่อนและส่งเสริมเศรษฐกิจ เพราะเป็นศาสตร์ที่รวบรวมไว้หลายแขนง อาทิ ความคิด ความเชื่อ ความเป็นมา รูปแบบการปกครอง การบริหารจัดการ ความเป็นสุนทรีย์ เป็นต้น โดยปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลให้เกิดการค้นคว้าวิจัยงานในศาสตร์ศิลปกรรมมากขึ้น ทำให้เกิดการพัฒนาค่อยๆเป็นนโยบายสำหรับการพัฒนาประเทศได้

ดังนั้นในด้านความสำคัญของการอนุรักษ์ สืบสาน และการจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม เป็นความจำเป็นที่จะต้องคงอยู่ในฐานะที่ใช้เป็นเครื่องมือแสดงถึงคุณค่าที่สั่งสมมา นอกจากนั้นยังมีความหมายในลักษณะพลังแฝงของสังคม ใช้ในการผสมผสานลงไปในกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อส่งเสริมให้มีคุณค่าและเพิ่มมูลค่าในลักษณะที่คล้ายกับมือที่มองไม่เห็น ซึ่งแม้ว่าการบริหารจัดการศิลปกรรมเพื่อการอนุรักษ์ สืบสาน ต่อยอดให้คงไว้นั้น จะไม่สามารถดำเนินการให้คุ้มค่าในเชิงธุรกิจ เพราะเมื่อคำนวณต้นทุนต่อหน่วยแล้ว อาจมีปริมาณสูงเกินไปที่จะจัดการให้คุ้มทุน จึงต้องได้รับการส่งเสริมและอุดหนุนเป็นงบประมาณจากภาครัฐ เพื่อคงพันธกิจด้านการอนุรักษ์ สืบสาน และต่อยอดศิลปวัฒนธรรมในเชิงวิชาการให้คงไว้และส่งมอบต่อไปแก่เยาวชนคนรุ่นต่อไปของชาติ

5.1.2 สรุปผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การบูรณาการจัดการศึกษากับการสร้างเครือข่ายด้านศิลปวัฒนธรรม ผลจากการวิจัยพบว่า ปัจจุบันสถาบันทางการศึกษาต่างกำหนดพันธกิจและบทบาทที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ประกอบด้วย พันธกิจ 4 ด้าน คือ ด้านการผลิต

บัณฑิต ด้านการทำวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อบริการวิชาการ และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ดังนั้น ในการบูรณาการจัดการศึกษาให้เกิดความผสมกลมกลืนอย่างเป็นองค์รวม เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติพันธกิจให้ได้อย่างครบถ้วนมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงระหว่างการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการเรียนการสอน ส่งผลให้เกิดการสืบสาน รักษาและธำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรม โดยจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริม สนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ ด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านการบูรณาการเครือข่ายการศึกษา เพื่อพัฒนาและใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ทางด้านศิลปกรรม สำหรับแนวทางการบูรณาการการจัดการศึกษากับการสร้างเครือข่ายด้านศิลปวัฒนธรรม มีรายละเอียดโดยสรุป ประกอบด้วย

1) ต้องเสริมกระบวนการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อขับเคลื่อนศิลปวัฒนธรรม ภายใต้การประยุกต์ใช้พลังอ่อนและส่งเสริมการบูรณาการ ภายใต้หลักพฤติกรรมและนวัตกรรม การประยุกต์หลักการบริหารเชิงบูรณาการ ให้ตอบโจทย์การตลาดที่เปลี่ยนแปลง การแสวงหาเอกลักษณ์ชุมชน นำมาอนุรักษ์ สืบสาน ส่งเสริมพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ สร้างเครือข่ายประจำท้องถิ่นที่สอดคล้องกับการมีอัตลักษณ์เชิงพื้นที่ด้วย

2) มีการบูรณาการจัดการศึกษาด้านบริหารและการเสริมสร้างด้าน Content Management เพื่อขยายการเรียนรู้และขยายแนวคิดด้านศิลปวัฒนธรรมผ่านช่องทางออนไลน์ ขยายช่องทางในการเข้าถึง เพื่อนำมาต่อยอดคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม โดยต้องมีการบูรณาการกับหน่วยงานที่เป็นหลักในการส่งเสริมทางเศรษฐกิจ และต้องคำนึงถึงจารีต ประเพณี วัฒนธรรมของชาติ ทิวทัศน์ต้นธาร หรือที่มาของแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานได้ โดยไม่ทำลายวัฒนธรรมดั้งเดิม

3) การบูรณาการเครือข่ายในการจัดการศึกษาศิลปกรรม เพื่อส่งเสริม ต่อยอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ไปถึงระดับวิชาชีพชั้นสูง ในศาสตร์ด้านศิลปกรรมทุกแขนง ทั้งทางด้านนาฏศิลป์ ดนตรี ทัศนศิลป์ โดยการประสานเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญและสร้างเครือข่ายทรัพยากรมนุษย์ ประยุกต์ใช้ทุนทางสังคม เพื่อทดแทนการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐเพียงอย่างเดียว

สรุปผลการบูรณาการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม นอกเหนือจากการใช้ทุนหรืองบประมาณที่เป็นเงินตามปกติแล้ว สมฤทธิ์ผลของหน่วยงานที่สำคัญคือ มีการใช้ทรัพยากรหรือทุนที่ไม่ใช่เงิน ประกอบด้วยทุนมนุษย์ ทุนสังคม ทุนทางวัฒนธรรม ทุนเครือข่ายวิชาชีพ เพื่อระดมความร่วมมือในการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมให้บรรลุเป้าหมาย

5.1.3 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 วัฒนธรรมการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรมที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า หลักคิดและมุมมองใหม่ของการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ต้องวางเป้าหมายให้ระบบการศึกษาเป็นไปเพื่อการส่งเสริมสนับสนุนการประกอบ

อาชีพ แทนการเน้นสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการตามแบบแผนและปรัชญาการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเพียงอย่างเดียว โดยกำหนดหมวดจุดหมายใหม่ในกระบวนการจัดการศึกษาให้มีความสอดคล้องต้องตามพันธกิจ คือ การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้ได้รับความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณธรรมจริยธรรมเพื่อการประกอบสัมมาชีพหรือมีความเป็นศิลปินที่มีความสามารถในการนำองค์ความรู้ไปสร้างสรรค์มูลค่าเพิ่มให้กับงานและผลิตภัณฑ์ทางศิลปกรรมได้ด้วย ซึ่งรายละเอียดและวิธีการโดยสรุป ประกอบด้วย

1) การปรับปรุงรายวิชาในด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมธุรกิจศิลปกรรมเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะที่หลากหลาย ทั้งในด้านบริหาร การเงิน การตลาด การสร้าง Content ส่งเสริมความสำคัญของมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรมและคำนึงถึงบทบาทด้านการรักษาองค์ความรู้เดิมให้คงอยู่และเพิ่มแนวทางส่งเสริมอาชีพด้านศิลปกรรม เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมที่เป็นผลมาจากการศึกษา

2) การประยุกต์ใช้เนื้อหาด้านนาฏศิลป์ ดนตรีและทัศนศิลป์มาเป็นแกนหลักในอนุรักษ์ สืบสานและสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรมและใช้องค์ความรู้ที่มีมาเชื่อมโยงข้อมูลให้สัมพันธ์กัน เพื่อสร้างความชัดเจนของพันธกิจด้านการจัดการศึกษาให้ควบคู่กันไปกับการส่งเสริมมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการศึกษาด้านศิลปกรรม

3) สนับสนุนการขับเคลื่อนการจัดการแสดงออนไลน์ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับระบบการศึกษาที่ส่งเสริมอาชีพ เป็นการเพิ่มช่องทางการเข้าถึงศิลปวัฒนธรรมของชาติได้ทั้งในและต่างประเทศ

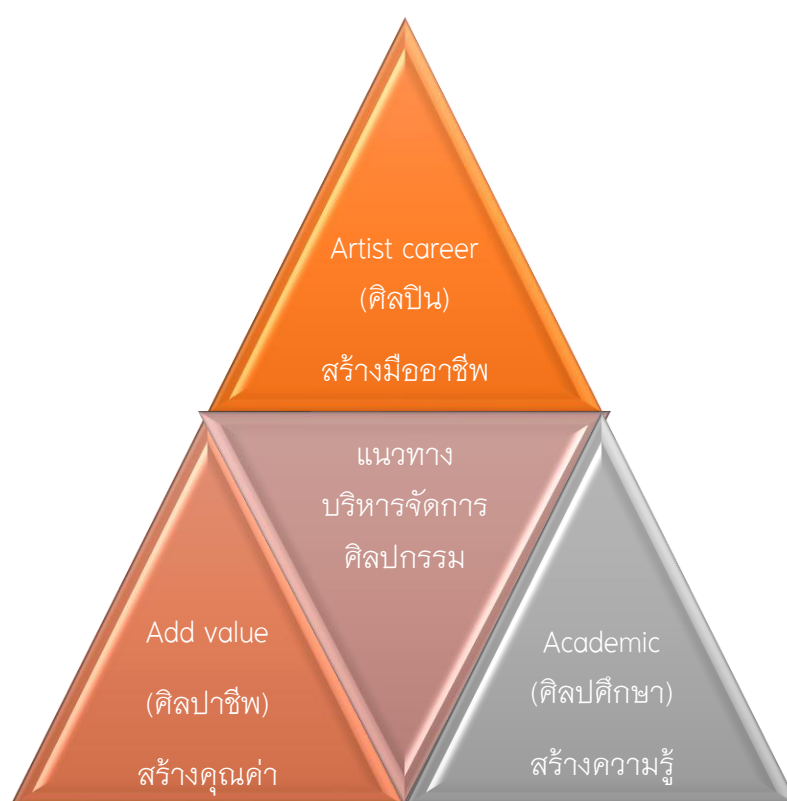
4) ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าให้กับงานด้านศิลปกรรม โดยการสร้างสรรค์งานออกแบบให้ชุมชนมีส่วนร่วม เป็นการนำเอามรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรมมาใช้ในการสร้างสรรค์ให้เป็นอาชีพ เพื่อนำไปสู่การขยายผลต่อยอดในการนำออกแสดงเผยแพร่ ควบคู่ไปกับหน่วยงานในท้องถิ่นหรือในระดับประเทศ

5) กำหนดจุดมุ่งหมายหลักของการศึกษาศิลปกรรมเพื่อต่อยอดและสร้างความเป็นมืออาชีพทางด้านศิลปกรรมเป็นหลักและเพิ่มเติมองค์ความรู้ในส่วนวิชาการให้เป็นเรื่องสำคัญเป็นอันดับรองลงมา

โดยสรุปสำหรับแนวทางการจัดการภูมิปัญญาด้านศิลปกรรมที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ นั้น ต้องเป็นแนวทางที่บูรณาการกับเครือข่ายในภาควิชาชีพ ซึ่งเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตโดยตรงและเป็นเจ้าขององค์ความรู้หลักที่สำคัญ รวมทั้งสืบสาน เสริมสร้างความสมดุลระหว่างวิชาชีพ วิชาการและการสร้างสรรค์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและรายได้ของชุมชน ผ่านแนวคิดการเพิ่มคุณค่าและมูลค่าสำหรับผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมด้วย

ดังนั้น เพื่อสรุป อธิบายและนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการศิลปกรรมเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ที่เป็นผลจากการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ จึงนำผลการประยุกต์แนวทางการบริหารจัดการและผลจากการปรับปรุงแนวทางการบริหารจัดการที่ได้จากการตรวจสอบ รับรองและเสนอแนะของ

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการและด้านการศึกษา ให้นำเสนอ โดยเรียกว่า แนวทางการบริหารจัดการด้านศิลปกรรมแบบสามเอ (Triple A Methods) ซึ่งจัดทำเป็นรูปทรงสามเหลี่ยมด้านเท่า เพื่ออธิบายว่าแนวปฏิบัติในการบริหารการจัดการที่ดี ต้องดำเนินการควบคู่ไปพร้อมกันทุกด้าน สอดคล้องกับตำรับหลักการสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขาที่เสนอว่า การจะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ยาก ต้องดำเนินการ 3 เรื่องไปพร้อมกัน คือ การสร้างความรู้ เพื่อนำความรู้ไปเคลื่อนไหวสังคมพร้อมกับการเชื่อมโยงในเชิงระบบ เพื่อสร้างพลังให้เกิดขึ้นจากทั้งอำนาจรัฐ อำนาจสังคมและอำนาจของความรู้ (ประเวศ วะสี, 2554) ภาพแนวทางการบริหารจัดการ นำเสนอดังภาพที่ 5.1

ภาพที่ 5.1 แนวทางการบริหารจัดการด้านศิลปกรรมแบบสามเอ (Triple A Methods)

อธิบายโดยสรุปได้ว่า แนวทางบริหารจัดการศิลปกรรมแบบสามเอนั้น เป็นแนวทางที่ส่งเสริมการจัดการด้านศิลปกรรม เพื่อสร้างนักปฏิบัติมืออาชีพทางด้านศิลปกรรมหรือสร้างศิลปินที่ทรงภูมิความรู้หรือศิลปินศึกษา นอกจากนั้น ยังมีส่งเสริมสำนักตระหนักรู้ในการสรรหาแนวทางเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับวิชาชีพแห่งตน หรือมีความเป็นศิลปินอาชีพ ในสัดส่วนที่ผสมผสานอย่างสมดุลไม่สุดโต่ง เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนและส่งเสริมระบบเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างยั่งยืน

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 อภิปรายผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ความสำคัญของการอนุรักษ์ สืบสาน และการจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม

ความสำคัญการจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม พบว่า ปัจจุบันการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ยังไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายในเชิงธุรกิจและอยู่ภายใต้สังกัดหน่วยงานภาครัฐได้ กำหนดโครงสร้างการบริหารงานให้มีพันธกิจด้านการอนุรักษ์ สืบสานและต่อยอดองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมไว้ ซึ่งยังไม่สามารถดำเนินการในรูปแบบเชิงธุรกิจที่ต้องอาศัยความคุ้มค่าแห่งผลประโยชน์จากการลงทุนและยังคงต้องอาศัยพึ่งพิงงบประมาณตามแบบของระบบราชการทั่วไป แต่สามารถพบการสร้างคามเข้มแข็งด้านยุทธศาสตร์เชิงอนุรักษ์ตามบทบัญญัติของกฎหมายจัดตั้ง ที่ให้อำนาจหน้าที่ด้านการอนุรักษ์ สืบสาน และต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม นาฏศิลป์ ดนตรี และทัศนศิลป์ในเชิงวิชาชีพและเชิงวิชาการให้มีความเข้มแข็งและเกิดความยั่งยืนตามเป้าหมายซึ่งสอดคล้องตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่พระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 10 กรกฎาคม 2535 ดังนี้ “การศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นการศึกษาที่สำคัญและควรจะดำเนินควบคู่กันไปกับการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เพราะความเจริญของบุคคล ตลอดจนถึงความเจริญของประเทศและของโลกโดยส่วนรวมด้วยนั้น มีทั้งทางวัตถุและจิตใจ ความเจริญทั้งสองทางนี้ จะต้องประกอบกัน เกื้อกูลและส่งเสริมกันพร้อมมูล จึงจะเกิดความเจริญที่แท้จริงได้ ประเทศทั้งหลายจึงต่างพยายามส่งเสริมการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมนี้ พร้อมกันไปกับการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์” (สรุปปัญหา, 2559)

นอกจากนั้นการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมยังเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ที่คู่กับการสร้างสรรค์ด้วย สอดคล้องกับการอธิบายศิลปกรรมร่วมสมัยที่ว่า ศิลปกรรม (Art) เป็นคำรวมที่กินความกว้างครอบคลุมศิลปะทุกแขนงทั้งทัศนศิลป์ ดนตรี ศิลปะการแสดง วรรณกรรม ส่วนศิลปะศึกษา หรือ Art Education ที่พัฒนามาสู่ Arts Education พหุศิลปะศึกษาซึ่งผสมผสานศิลปะทุกด้านไว้ด้วยกันนั้น แสดงถึงคุณค่า (Values) ที่ประณีต งดงาม เป็นเลิศ เช่น ศิลปะการปรุงอาหาร ศิลปะแม่ไม้มวยไทย ใบประกอบโรคศิลป์ เป็นต้น ดังนั้น หากการกระทำใดถึงขั้นยอดเยี่ยม ลึกซึ้ง เหนือปกติ เหนือกาลเวลา ถือว่าเป็น “State of the Art” หมายถึง ชั้นเขียนเหนือเมฆ หนึ่งไม่เป็นสองรองใคร เราต้องเชื่อมั่นศิลปะในมุมกว้างก่อน มองป่าทั้งป่าก่อนที่จะมองต้นไม้เพียงต้นเดียว ส่วนการศึกษาศิลปะและการสร้างสรรค์ศิลปะย่อมเป็นสิ่งเดียวกัน คือ ศึกษากว้างเพื่อให้รู้กว้าง ศึกษาลึกเพื่อให้รู้ลึก ความกว้างและความลึกในแต่ละศาสตร์ย่อมเป็นคุณค่าต่อการพัฒนาการของศาสตร์และเมื่อศิลปะเกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ ตัวงานหรือชิ้นงานศิลปะเกี่ยวข้องกับศิลปวัตถุ (Art Object) ฐานข้อมูลที่เข้มแข็ง ความรู้ที่กว้างและลึกหรือองค์

ความรู้ (Body of knowledge) ย่อมมีพลังขับเคลื่อนสร้างสรรค์ศิลปะให้ยอดเยี่ยมล้ำลึกยิ่งขึ้น นอกจากนั้นการสร้างสรรค์ศิลปะ มิใช่เพียงแรงงาน ทักษะหรืออารมณ์ความรู้สึกเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดเป็นกระบวนการที่ผสมกันระหว่างศิลป์และศาสตร์ (Art and Science) ระหว่างหทัยและหยาบ มองซึกขวาและซ้ายอย่างมีสัดส่วนดุลยภาพ มีพลังขับเคลื่อนและผลักดันซึ่งกันและกัน อารมณ์ ความรู้สึกและความเป็นเหตุเป็นผลไปด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ งานศิลปะจึงประกอบด้วยจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เป็นนวัตกรรมที่ไม่เหยียบเท้าตนเองหรือเป็นนวัตกรรมที่มีลักษณะเฉพาะตัวอย่างแท้จริง (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2555)

นอกจากนั้นยังมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของไทยโรจน์ พวงมณีและคณะ (2564) ที่ได้ศึกษาแนวทางการอนุรักษ์และการพัฒนาต่อยอดศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่หมู่บ้านน้ำพร อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ซึ่งพบว่า ชุมชนมีการสืบทอดต่อกันมาด้านการใช้ทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรม มีหน่วยงานภาครัฐและสถาบันการศึกษาเป็นหลักในการขับเคลื่อน โดยการเข้าไปให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในการพัฒนาด้านการศึกษาและการพัฒนาสังคม ทำให้คนในชุมชนที่เคยขาดความสนใจในศิลปวัฒนธรรมของตนเองที่มีอยู่ เกิดความพยายามที่จะรักษาและสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมต่อไป นอกจากนั้นยังได้นำเสนอแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาต่อยอดศิลปวัฒนธรรมว่า หน่วยงานภาครัฐที่มีศักยภาพทั้งหน่วยงานในพื้นที่และนอกพื้นที่ ได้เข้าไปสร้างกระบวนการรับรู้และส่งเสริมให้เห็นคุณค่าและทำให้เกิดความตระหนักในศิลปวัฒนธรรมที่กำลังจะสูญหายไป โดยมีแนวทางสำคัญ อาทิ ให้การอบรมเชิงปฏิบัติการ ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มการอนุรักษ์โดยชุมชน ส่งเสริมให้เกิดการศึกษาดูงานชุมชนต้นแบบด้านการอนุรักษ์และต่อยอดศิลปวัฒนธรรม การจัดฝึกอบรมเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนได้มีโอกาสนำเสนอศิลปวัฒนธรรมที่แตกต่างและมีอัตลักษณ์ในงานเทศกาลหรืองานประชุม สัมมนาอย่างต่อเนื่อง การศึกษา ค้นคว้า เรียบเรียงองค์ความรู้ เพื่อนำมาจัดทำสื่อหลากหลายรูปแบบสำหรับการเผยแพร่และการสร้างกลุ่มเยาวชนในพื้นที่ ให้มีทักษะด้านการสื่อสารและการแสดงศิลปวัฒนธรรมสำหรับการต้อนรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น

5.2.2 อภิปรายผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การบูรณาการความร่วมมือทางการศึกษากับการสร้างเครือข่ายด้านศิลปวัฒนธรรม พบว่า การจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมในปัจจุบันเป็นการประสานความร่วมมือเพื่อบูรณาการการใช้ทุนมนุษย์ ทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรม มาส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ในแขนงทางนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ คีตศิลป์ และทัศนศิลป์ ให้รองรับความต้องการของสังคมและผู้เรียนได้ถึงระดับวิชาชีพชั้นสูง โดยมีรูปแบบ ดังนี้

- 1) เครือข่ายด้านทุนมนุษย์ เป็นการนำผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่เกษียณอายุราชการ มาช่วยในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในทุกระดับ
- 2) เครือข่ายด้านทุนทางสังคม เป็นความสัมพันธ์ฉันพี่น้องและเครือข่ายทางวัฒนธรรมมาสนับสนุนและเกื้อกูลให้เกิดการบริหารอย่างต่อเนื่องและเกิดประสิทธิผลต่อ

การจัดการศึกษาได้ทั้งในระดับพื้นฐาน ระดับวิชาชีพ และระดับอุดมศึกษา นอกจากนั้นยังมีรูปแบบวัฒนธรรมการจัดการเกี่ยวกับการตัดสินใจด้วยระบบอาวุโส การขอรับคำปรึกษาหารือและให้ความสำคัญกับคำแนะนำที่ทันของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิภายในของหน่วยงานและ 3) เครือข่ายทุนทางวัฒนธรรม เป็นการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาระหว่างสถาบันฯ กับหน่วยงานและกลุ่มวิชาชีพด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์และทัศนศิลป์ ทำให้สามารถจัดการศึกษาเพื่อรองรับความต้องการของผู้เรียนได้ถึงวิชาชีพชั้นสูงตามพันธกิจของสถาบันฯ ซึ่งวัฒนธรรมการบริหารจัดการโดยประสานสร้างเครือข่ายเหล่านี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาวัฒนธรรมองค์กรของระบบราชการไทย พบว่า ภาครัฐต้องปรับเปลี่ยนและพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อไปสู่องค์กรสมัยใหม่ ยึดหลักธรรมาภิบาล มุ่งเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง ปรับวิธีการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ เน้นผลงาน การบริหารงานให้เป็นธรรม โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ (อณิษฐา หาญภักดีนิยมและจิตสุภา แกมทับทิม, 2561) นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องทุนมนุษย์ ชุมพลังและศักยภาพการแข่งขันของประเทศไทยที่สรุปว่า ทุนมนุษย์เป็นปัจจัยในการบริหารจัดการและการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขององค์กร (มณีวรรณ ฉัตรอุทัยและคณะ, 2561) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการบริหารเชิงกลยุทธ์ ความท้าทายและข้อเสนอแนะในการจัดการทรัพยากรมนุษย์องค์กรภาครัฐ ที่พบว่า ภาครัฐจำเป็นต้องปฏิรูปเพื่อให้ได้แนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศ แนวคิดปฏิบัตินิยม วิธีการเชิงกลยุทธ์ เป็นทางเลือกที่ดี บุคลากร ผสมผสาน หรือดัดแปลงสิ่งที่มีอยู่ให้เกิดผลประโยชน์ที่เป็นเลิศเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยโดยมีภาคีต่าง ๆ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียช่วยตรวจสอบขับเคลื่อนบุคลากรภาครัฐด้วยกลยุทธ์ที่สร้างขึ้นใหม่เข้ามาใช้อย่างเป็นระบบ (ชินวัตร เชื้อสระคู, 2561)

5.2.3 อภิปรายผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 วัฒนธรรมการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ทำให้เกิดนวัตกรรม การอนุรักษ์ การสืบทอดและส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ พบว่า เป็นแนวทางบริหารจัดการที่ผสมผสานอย่างสมดุลระหว่างการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมอาชีพการบริหารจัดการเพื่อสร้างความก้าวหน้าทางวิชาการและการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม โดยแนวทางบริหารการจัดการที่สมดุลและเหมาะสม ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ แนวทางบริหารจัดการแบบสามเอ หรือ Triple - A Methods นำเสนอเพื่อเป็นการสร้างจิตวิวัฒน์หรือจิตสำนึกใหม่ (New Conciseness) ให้เห็นหมุดหมายใหม่ของการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม โดยองค์ประกอบในการจัดการแบบ Triple - A Methods ประกอบด้วยหลักการ 3 ข้อ

คือ 1) Artist career หลักการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมศิลปกรรมให้เป็นอาชีพ โดยการสร้างนักปฏิบัติหรือศิลปินให้เป็นอาชีพ คือ เป็นนักปฏิบัติทางด้านศิลปกรรม ซึ่งมีความสำคัญเป็นอันดับแรก

2) Academic การบริหารจัดการเพื่อคงไว้ซึ่งภูมิปัญญา ส่งเสริมองค์ความรู้และความยั่งยืนทางวิชาการ เป็นการรักษาไว้ซึ่งมรดกภูมิปัญญาทางด้านศิลปกรรม และ 3) Add value หลักการบริหารจัดการในเชิงประยุกต์หรือใช้ภูมิปัญญาทางศิลปกรรมเพื่อการเพิ่มคุณภาพ สร้างมูลค่าและเสริมคุณค่าให้กับทรัพยากรมนุษย์ สังคมและระบบเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องหน้าที่ของการศึกษาที่ว่า การศึกษามีหน้าที่ 2 ด้าน ดังนี้ 1) หน้าที่เชิงอนุรักษ์ (Conservative Function) บำรุงรักษาข้อมูลตลอดจนองค์ความรู้ต่าง ๆ ไว้ ตั้งแต่เรื่องค่านิยม ความเชื่อ ศิลปวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ไปจนถึงวิทยาการต่าง ๆ อาจมีการเผยแพร่ ถ่ายทอด สืบทอด องค์ความรู้ให้แก่กันได้และเก็บรักษาไว้ได้ด้วยเช่นกันและ 2) หน้าที่เชิงสร้างสรรค์และสร้างสรรค์นวัตกรรม (Creative & Innovative Function) ซึ่งเปรียบเสมือนเครื่องมือสำคัญในการเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรมให้เจริญก้าวหน้า เป็นการค้นคว้าหาสิ่งใหม่ สร้างสรรค์สิ่งที่ยังไม่เคยเกิดขึ้นให้เป็นนวัตกรรมแห่งอนาคตและกลายเป็นวัฒนธรรมใหม่ขึ้นได้ด้วย ซึ่งการศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาและยังเป็นเครื่องมือที่ใช้เผยแพร่องค์ความรู้ใหม่ด้วย ซึ่งหน้าที่ของการศึกษามีความสำคัญและต้องทำหน้าที่ควบคู่กันไปเสมอ องค์ความรู้เก่าเชิงอนุรักษ์จะเป็นฐานข้อมูลที่ดีในการสร้างสรรค์ความรู้ ในขณะที่นวัตกรรมใหม่ทำให้องค์ความรู้ยุคเก่ากระจัดจางขึ้น รู้ถึงข้อดีข้อเสียที่ควรปรับเปลี่ยนและมีการเกี่ยวโยงกันอีกหลายมิติ การศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการก้าวไปข้างหน้าของโลกเป็นอย่างมาก (ธาดาราชกิจ, 2563) นอกจากนั้น การจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ยังเป็นการสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านศิลปกรรม ด้านจิตรกรรม ด้านประติมากรรม ด้านสถาปัตยกรรม ด้านวรรณกรรมและด้านวัฒนธรรมประเพณี ส่วนการสร้างมูลค่าทางวัฒนธรรมที่จะก่อให้เกิดเป็นมูลค่าหรือราคาในการสร้างสรรค์ โดยมีแนวทางในการสร้างมูลค่าเพิ่มประกอบด้วย ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้านการสร้างรายได้และด้านการฝึกอบรม (พระครูสังฆรักษ์ศุภณัฐ ภูริพัฒโนและพระพิชญพล รูปทอง, 2560)

5.3 ข้อค้นพบในงานวิจัย

ข้อค้นพบจากงานวิจัยที่เป็นองค์ความรู้ใหม่จากการศึกษาวิจัยนี้ คือ แนวทางการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาด้านศิลปกรรมที่มีความสมดุลและเหมาะสม สำหรับส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ เรียกว่า แนวทางการจัดการแบบสามเอ (ศิลปิน-ศิลปศึกษา-ศิลปินอาชีพ) หรือ Triple A Methods (Artist career - Academic – Add value) หมายถึง แนวทางการจัดการด้านศิลปกรรมอย่างสมดุล โดยมี

จุดมุ่งหมายเพื่อสร้างนักปฏิบัติการด้านศิลปกรรม หรือสร้างศิลปินมืออาชีพ ที่มีองค์ประกอบของสำนึก ในการส่งเสริมภูมิปัญญาและมืองค์ความรู้ทางวิชาการ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการเพิ่มคุณภาพ คุณค่า และมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม

5.4 ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้ศึกษาและสรุปข้อมูลทั้งจากเอกสารและการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วยคณาจารย์และผู้บริหารหน่วยงานจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม จนนำไปสู่การสรุปเป็นองค์ความรู้และข้อค้นพบงานวิจัย คือ แนวทางจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ในรูปแบบและบริบทของหน่วยงานจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมในประเทศไทย ซึ่งเป็นไปตามกรอบแนวความคิดและวัตถุประสงค์งานวิจัยที่ได้กำหนดไว้ ตั้งแต่ต้นทุกประการ สำหรับข้อเสนอแนะจากการวิจัยนี้ คือ การหาความเชื่อมโยงระหว่างการจัดการศึกษากับการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจด้วยความคิดสร้างสรรค์ เนื่องจากฐานเศรษฐกิจของโลกปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับสติปัญญา แรงบันดาลใจ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ การปรับประยุกต์วัฒนธรรมให้เป็นสินค้า การเปลี่ยนคุณค่าศิลปกรรมให้เป็นมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการหาแนวทางสร้างความภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วมกับการอนุรักษ์ สืบสานและต่อยอดศิลปวัฒนธรรมอันเป็นมรดกของชาติและส่งต่อให้คนรุ่นหลัง จึงเป็นแนวทางที่ควรได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

สำหรับข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้ นำเสนอเรียงประเด็น จำนวน 3 หัวข้อ คือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป รายละเอียด ดังนี้

5.4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยที่พบว่า การบริหารจัดการด้านศิลปกรรมที่เหมาะสม คือ รูปแบบสามเอหรือ Triple A Methods นั้น เป็นการนำเสนอเพื่อแสดงความสำคัญของบูรณาการเพื่ออนุรักษ์ สืบสาน รักษาและต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม ดังนั้น จึงควรนำผลวิจัยนี้ไปใช้ในการอธิบายให้เห็นความสำคัญของการบริหารจัดการด้านศิลปกรรมที่มีอยู่ในสังคมไทย โดยให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อาทิ สถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการ องค์กรสื่อสารมวลชน ชุมชนและท้องถิ่นในระดับต่าง ๆ กำหนดเป็นพันธกิจด้านการอนุรักษ์ สืบสานและสร้างสรรค์มรดกภูมิปัญญาทางด้านศิลปกรรมที่อยู่ในบริบทที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ต่าง ๆ ให้เกิดความชัดเจนเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

5.4.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์วิกฤติการณ์โรคระบาด COVID-19 หรือวิกฤติการณ์อื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ควรนำเนื้อหาซึ่งเป็นผลจากงานวิจัยไปปรับประยุกต์ใช้สื่อสารในรูปแบบ New Normal เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติโดยไม่ให้กระทบต่อการปฏิบัติงานในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ ผลจากการศึกษาที่นำเสนอว่า แนวทางการบริหารจัดการที่เหมาะสมที่แนวทางแบบสามเอ ดังนั้น จึงควรมีการส่งเสริมด้านการอนุรักษ์ สืบสานและต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรมให้เป็นแบบบูรณาการในลักษณะพลังอ่อน (Soft Power) ที่แฝงอยู่ในทั้งระบบการศึกษา วิธีการดำเนินชีวิตประจำวันและในการทำงาน กล่าวคือ มีความสมดุลทั้งด้านความเป็นมืออาชีพ การศึกษาเรียนรู้ควบคู่ชีวิตและงาน รวมทั้งการมีหลักคิดในการเพิ่มมูลค่าและคุณค่าในทุกกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่

5.4.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นความสำคัญกับประเด็นที่ประกอบด้วยคุณลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1) ดำเนินการศึกษาแนวทางการจัดการแบบ Triple A (ศิลปศึกษา ศิลปอาชีพและศิลป์) ในรูปแบบอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องเฉพาะด้านการศึกษาเท่านั้น อาทิ ในการประกอบธุรกิจ การส่งเสริมความสัมพันธ์ในชุมชน เป็นต้น

2) การวิจัยเพื่อศึกษาผลการใช้แนวทางการจัดการแบบ Triple A ในหน่วยงาน สถานที่ ชุมชน ท้องถิ่นและภูมิภาคอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลและอธิบาย ทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดการบริหารจัดการในบริบทที่แตกต่างกัน

บรรณานุกรม

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2559). ร่างกรอบทิศทางยุทธศาสตร์ 20 ปี ด้านวัฒนธรรมตามกรอบ
ทิศทางยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2564 เข้าถึงได้จาก
https://www.m-culture.go.th/th/ewt_dl_link.php?nid=7162
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษา
ภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมชน
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (ม.ป.ป). คำอธิบายพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. สืบค้นเมื่อ 3 สิงหาคม
2565 เข้าถึงได้จาก <http://www.moe.go.th/hp-vichai/ex-prb05-1.htm>.
- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม.กระทรวงวัฒนธรรม. (2553). มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม=Intellectual
Cultural Heritage. กรุงเทพฯ.
- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2559). ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : กองกิจการเครือข่าย
ทางวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม.
- กฤษฎา ชุ่ยอารัย. (2552). การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: กรณีศึกษาบ้านลวงเหนือ ตำบลลวงเหนือ
อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาเศรษฐศาสตร์การเมือง, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- คุณากร วาณิชยวิรุฬห์. (2552). เศรษฐกิจสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- งามพิศ สัตย์สวณ. (2543). หลักสูตรมนุษยวิทยาวัฒนธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- จิตตินันท์ เตชะคุปต์ .(2555) .ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจิตวิทยาการบริการ:นนทบุรี .
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- จุมพล หนิมพานิช).2550). การบริหารจัดการภาครัฐใหม่ .หลักการ แนวคิด และกรณีตัวอย่างของไทย :
กรุงเทพฯ :มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2540). วัฒนธรรมไทยกับขบวนการเปลี่ยนแปลงสังคม. (พิมพ์ครั้งที่ 4).
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชยารส อุตมอ่าง. (2555). รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กไร้สัญชาติที่สอดคล้องกับบริบทของเด็ก
**ครอบครัว และชุมชน : ศึกษากรณีเด็กไร้สัญชาติในชุมชนแม่สามแสบ อำเภอสบเมย
 จังหวัดแม่ฮ่องสอน**. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบูรณาการ
 นโยบาย สวัสดิการสังคม. สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- ชาคริต สิทธิฤทธิ์. (2542). จับต้องได้ – จับต้องไม่ได้ : ความไม่หลากหลายในความหลากหลายของมรดก
 ทางวัฒนธรรม. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 8(2),
 หน้า 141 – 160.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2540). **การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุน
 การวิจัย.
- ชาย โพธิ์สีดา. (2559). **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ:
 อมรินทร์พรินติง.
- ชินวัตร เชื้อสระคู. (2561). การบริหารเชิงกลยุทธ์: ความท้าทายและข้อเสนอแนะในการจัดการ
 ทรัพยากรมนุษย์องค์กรภาครัฐ. วารสารการเมืองการปกครอง, 9(2), 200-215.
- ชูวิทย์ มิตรชอบ (2553). เศรษฐกิจสร้างสรรค์ แนวคิดใหม่ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย
 ในทศวรรษหน้า. วารสารเศรษฐศาสตร์สุโขทัยธรรมาธิราช, 5(1): หน้า 81 – 114.
- โชติ บดีรัฐ. (2558). **เทคนิคการบริหาร**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐิตาภา บำรุงศิลป์. (2559). **รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมของกลุ่ม
 ชชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ**. มหาวิทยาลัยพะเยา, เชียงราย.
- ณัฐินี ทองดี และกนก บุญศักดิ์. (2560). การจัดการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของแหล่งมรดก
 ทางวัฒนธรรม ลุ่มน้ำโขง ชี มูล เพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวประเทศไทย ลาว
 และเวียดนาม. วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่, 9(2), 122-137.
- ดิน ปรัชญพฤทธิ์. (2538). **ทฤษฎีองค์การ**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- ทรูปลูกปัญญา. (2559). **คำพ่อสอน -ว่าด้วยเรื่องความสำคัญของการศึกษา ด้านศิลปวัฒนธรรม**.
 สืบค้นเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2565. เข้าถึงได้จาก
<https://www.truelookpanya.com/knowledge/content/55033/-bcul->
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2551). “ทิศทางและแนวโน้มของรัฐประศาสนศาสตร์” ใน **ประมวลสาระชุดวิชา
 แนวคิด ทฤษฎี และหลักการรัฐประศาสนศาสตร์ หน่วยที่ 15**. น. 439-476. นนทบุรี.
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์. (2554). แนวคิดเกี่ยวกับองค์การ การจัดการ และการจัดการทรัพยากรมนุษย์.

ในเอกสารการสอน ชุดวิชาองค์การและการจัดการทรัพยากรมนุษย์. สาขาวิชาวิทยาการจัดการ.

ไทยโรจน์ พวงมณีและคณะ. (2564). แนวทางการอนุรักษ์และการพัฒนาต่อยอดศิลปวัฒนธรรมพื้นที่

หมู่บ้านน้ำพร อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย. วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น,

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2564

ธนิช เลิศชาญฤทธ์. (2550). ตามรอยกำเนิดมนุษย์. กรุงเทพฯ: สารคดี.

_____. (2550). การจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: คณะโบราณคดี

มหาวิทยาลัยศิลปากร.

_____. (2552). แนวคิดและทฤษฎีในการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม. เอกสารประกอบการสอน

สาขาวิชาจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ธัญญา นวลละออง. (2547). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี.

กรุงเทพฯ :ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย.

ธาดา ราชกิจ. (2563). การศึกษา (Education) สำคัญอย่างไรกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.

สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2565 เข้าถึงได้จาก

<https://th.hrnote.asia/orgdevelopment/190625-education-for-hrd>

ธีรทัต ชูดา. (2551). บทสำรวจแนวความคิดเกี่ยวกับหลังสมัยใหม่. การประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และ

รัฐประศาสนศาสตร์ในส่วนภูมิภาคประจำปี พ.ศ.2549 (ภาคใต้) ในหัวข้อ ก้าวข้ามพรมแดน

แห่งความรู้: การเมือง.

นรินทร์ แจ่มจำรัส. (2549). การพัฒนาองค์การ. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาทุนมนุษย์.

นวลศิริ เปาโรหิตย์. (2535). “อาชีพศึกษา” สารานุกรมศึกษาศาสตร์ฉบับเฉลิมพระเกียรติ

12 สิงหาคม พ.ศ. 2535. หน้า 14-16. กรุงเทพมหานคร: วิสิทธิ์พัฒนา.

นันทรัตน์ ปัสสร. (2547). “สภาพและแนวทางในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

จังหวัดสมุทรสาคร”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นิตยา เงินประเสริฐศรี. (2542). ทฤษฎีองค์การ: แนวการศึกษาเชิงบูรณาการ. (พิมพ์ครั้งที่ 3).

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นิสวันต์ พิษณุดำรง. (2553). ทุนวัฒนธรรม ภูมิทรัพย์ของเศรษฐกิจสร้างสรรค์. วารสารเศรษฐกิจ

และสังคม. ต.ค. – ธ.ค.: หน้า 13-18.

ประกาศเรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580 (2561) 13 วันที่). ราชกิจจานุเบกษา .
เล่ม 1 ก หน้า 82 ตอนที่ 135.

ประดิษฐ์ มัชฌิมา. (2522). การเปลี่ยนแปลงระบบงานใหม่ของสหกรณ์การเกษตร. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ประเวศ วะสี. (2547). การพัฒนาต้องเอาวัฒนธรรมเป็นตัวตั้ง. (หมอชาวบ้าน). กรุงเทพฯ : กองทุน
ส่งเสริมงานวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติกระทรวงวัฒนธรรม.

_____. (2554). มองมุมใหม่ จัดการใหม่ ในระบบสุขภาพชุมชน. เอกสารประกอบการประชุม
มหกรรมสุขภาพชุมชน ครั้งที่ 2 จากความรู้สู่ระบบจัดการใหม่ จินตนาการเป็นจริงไม่รู้จบ
“New Management New Possibility”. กรุงเทพมหานคร: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

ประไพพิมพ์ สุธีสินนท์ และประสพชัย พสุนนท์. (2559). กลยุทธ์การเลือกตัวอย่างสำหรับการวิจัย
เชิงคุณภาพ. วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 29(2), 31 – 48.

ปิ่นวดี ศรีสุพรรณ .(ออนไลน์) .การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม .
เอกสารประกอบคำบรรยาย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564.
เข้าถึงได้จาก https://www.ubu.ac.th/web/files_up/08f2017060214303218.pdf

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

เพียน วงศ์ทองดี. (2553). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนวัดลาดศรีธรรม
(สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 128) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เพชรบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. นครนายก:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พงศ์สันต์ ศรีสมทรัพย์ และชลิตา ศรีมณี. (2545). องค์การและการจัดการในภาครัฐ. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พจนา ชัชวาล. (2551). การจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พระครูสังฆรักษ์ศุภณัฐ ภูริวิฑฒโน และพระพิชญพล รูปทอง. (2560). การศึกษาคุณค่าของ ศิลปะ
ปูนปั้นภายในวัดตามการรับรู้ของคนในจังหวัดลำปาง. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง,
6(1), 8-16

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546. (2546).

ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา. เล่ม 120 ตอนที่ 100 ก.

พระราชบัญญัติบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545. (2545). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 199
ตอนที่ 99 ก.

พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2553). **ความหมายของคำว่าวัฒนธรรม**.

สืบค้นจาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%C701/%C701-20-2553-a0001.pdf> . สืบค้นเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2565.

พระยาอนูมานรธาชน. (2515). **ความหมายของวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

พวงแก้ว พรพิพัฒน์. (2553). **เศรษฐกิจสร้างสรรค์: พลังขับเคลื่อนใหม่ของเศรษฐกิจไทย**. วารสาร
เศรษฐกิจและสังคม. ต.ค. – ธ.ค.: หน้า 6-12.

พิทยา บวรวัฒนา. (2552). **ทฤษฎีองค์กรสาธารณะ**. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภะ.

พิริยะ ผลพิรุฬห์. (2556). **เศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาประเทศไทย**. วารสารเศรษฐศาสตร์
ปริทรรศน์สถาบันพัฒนาศาสตร์, 7(1): หน้า 1-69.

พิสิฐ เจริญวงศ์. (2542). “การจัดการทรัพยากรศิลปะ และวัฒนธรรม”. ปาฐกถา ศิลป์ พระศรี.ครั้งที่ 4
หอประชุม มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ 15 กันยายน 2542. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.

ภัทรจิต จมพล กอชโซลี. (2553). **ถอดบทเรียนเศรษฐกิจสร้างสรรค์จากต่างประเทศ**. วารสารเศรษฐกิจ
และสังคม, ต.ค. – ธ.ค.: หน้า 32-37.

ภูสวัสต์ สุขเลี้ยง. (2545). **การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษาหมู่บ้านห้วยโป่ง
ผาตลาด อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย**. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มนีวรรณ นัตโรทัย และคณะ. (2561). **ทุนมนุษย์: ชุมพลังและศักยภาพการแข่งขันของประเทศไทย**.
วารสารบริหารธุรกิจ นิด้า, 22(พ.ค. 2561), 5-22.

ยุพิน ศรีหรั่ง. (2549). **การจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติจังหวัดหนองบัวลำภู**.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์
พับลิเคชั่นส์, 2556.

เลิศดาว กลิ่นศรีสุข. (2550). **ความหมายของการบริหารการศึกษา**. พิมพ์ลักษณ์: นครปฐม.

- วชิรญา ตติยนันท์กุล. (2557). **การพัฒนาคู่มือการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมนามธรรมด้านหัตถกรรม จังหวัดอุบลราชธานี**. (ปริญญานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- วนิดา อินทรอำนวย. (2560). **พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2559**. สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2565. จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1544
- วรพจน์ บุษราคัมวดี. (2551). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- วิทยากร เชียงกุล. (2554). **บทที่ 6 เป้าหมายและแนวทางการปฏิรูปการศึกษาให้ได้ผล : รายงาน สภาวะการศึกษา ปี 52-53**. สืบค้นเมื่อ 4 สิงหาคม 2565. จาก <https://witayakornclubwordpress.com>.
- วิมล จิโรจพันธ์ และคณะ. **มรดกทางวัฒนธรรมภาคเหนือ**. กรุงเทพฯ : แสงดาว, 2551.
- วิรัช วิจารณ์ภารณ. (2556). **หลักรัฐประศาสนศาสตร์แนวคิดและกระบวนการ**. กรุงเทพฯ. เอกซ์ เพอร์เนท.
_____. (2559). **แนวคิดและความหมายของการบริหารและการบริหารจัดการ (ออนไลน์)**. ได้จาก <http://www.wiruch.com>
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2555). ศิลปกรรมร่วมสมัย: การเรียนรู้และสร้างสรรค์. วารสารสถาบันวัฒนธรรม และศิลปะ, 14(1), 14-20.
- ศจี อนันต์นพคุณ. (2542). **กลวิธีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ**. สงขลา: ชลบุตรกราฟฟิก.
- ศรีศักร วัลลิโภดม และคณะ. (2547). **ธรรมชาติของสรรพสิ่ง: การเข้าถึงความจริงทั้งหมด**. กรุงเทพมหานคร:มูลนิธิสวดศรี-สุโขทัย.
- ศุภชัย คล่องขยัน .(2559) .**การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนา ทรัพยากรบุคคลของเทศบาล จังหวัดเพชรบูรณ์**.มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ : เพชรบูรณ์ .
- ศูนย์แห่งความเป็นเลิศด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (ศทย.). (2562). **ชุดความรู้ เรื่องการปกป้องมรดกทาง วัฒนธรรม (Cultural Heritage Protection)**. กรุงเทพฯ: องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษ เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน).
- สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์). 2564 .**แผนพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ .ศ.2565–2569**. สืบค้นเมื่อ วันที่ 2564 พฤศจิกายน 3. เข้าถึงได้จาก <http://bpi.ac.th/index.php/en/about-us/management/management5>

สถาบันแห่งชาติว่าด้วยภูมิปัญญาและการศึกษาไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนัก
นายกรัฐมนตรี. (2542). **แนวคิดและกรณีศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมภูมิปัญญา
ในต่างประเทศ**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ที. พี. พรินท์ จำกัด.

สมชาย วรภิเษมสกุล. (2553). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**.

(พิมพ์ ครั้งที่ 2). อุดรธานี: อักษรศิลป์อุดรธานีการพิมพ์.

สมยศ นาวิการ. (2547). **ทฤษฎีองค์การ**. กรุงเทพฯ: (พิมพ์ครั้งที่ 5). บริษัทสำนักพิมพ์บรรณกิจ 1991.

สงฆ์ ชัยยา. (2560). **การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการที่สอดคล้องกับ วิถีชุมชน
ไทยใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์นี้หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำ
ทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
สาวิตรี พิสนุพงศ์. (2543). **โบราณสถานกับการท่องเที่ยว**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.

สายนต์ ไพรชาญจิตร. (2547). **การฟื้นฟูพลังชุมชนด้วยการจัดการทรัพยากรทางโบราณคดีและ
พิพิธภัณฑ์: แนวคิด วิธีการ และประสบการณ์จากจังหวัดน่าน**. กรุงเทพฯ: โครงการ
เสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.).

_____. (2550). **การจัดการทรัพยากรทางโบราณคดีในงานพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร :
โครงการหนังสือโบราณคดีชุมชน. ศักดิ์โสภารการพิมพ์.

สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2500). **วัฒนธรรมวิทยา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

สุดแดน วิสุทธิลักษณ์. (2560). **เอกสารวิชาการลำดับที่ 120 มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ:
บทเรียนจากเพื่อนบ้าน**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

สุภัทรดิศ ดิศกุล มจ. (2539). **นโยบายการสงวนรักษามรดกทางสถาปัตยกรรมภายในประเทศไทย.
ศิลปวัฒนธรรม บทความ**.

สุภางค์ จันทวานิช.. (2559). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 23. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

สุรพงษ์ คงสัตย์. (2554). **การศึกษาอิสระทางพระพุทธศาสนา**. นครราชสีมา : เอสทีเคก๊อปปี้.

สุริชัย หวันแก้ว. (2547). **สังคมและวัฒนธรรม : การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. (2548). **องค์การและการจัดการ**. (พิมพ์ครั้งที่ 6). นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- โสภา มัดลิ่ง. (2551). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนชุมชนแออัดริมฝั่งกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระ
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.
- เสนาะ ตีเยาว์. (2544). **หลักการบริหาร**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). **แนวทางการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน
มาตรฐานสากล**. กรุงเทพฯ: ผู้พิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2553**.
กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน).2551). **รายงานการวิจัยเรื่องการสำรวจการรับรู้
ทัศนคติต่อโครงการปฏิรูประบบราชการ และระดับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการ
ปฏิบัติราชการของข้าราชการ**.สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน : กรุงเทพฯ .
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). **คู่มือการแปลงแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ไปสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : เม็ดทรายพรินต์ติ้ง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ).2558). **ระบบการบริหารงานภาครัฐยุคใหม่ :**
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระบบราชการไทยและตัวชี้วัดใน 4 มิติ: กรุงเทพฯ .
สำนักงาน กพร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร).2561 .(**รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพการบริหาร
จัดการภาครัฐ กรณีศึกษาหน่วยงานที่ได้รับรางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ
หมวด 3 ด้านการมุ่งเน้นผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำนักงาน :** กรุงเทพฯ .
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2555). **หลักสูตรการจัดการศึกษา
เพื่อการมีงานทำ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). **แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- เสาวรภัย กุสุมา ณ อยู่ธยา. (2553). Creative Economy ทางเลือกใหม่ในการพัฒนาเศรษฐกิจไทย.
Executive Journal, 30(1): 23-28.

- หวน พันธุ์พันธ์. (2558). **การบริหารโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อนิษฐา หาญรักตินิยม และจิตสุภา แกมทับทิม. (2561). “วัฒนธรรมองค์กรของระบบราชการไทย”. **วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง**, 7(1), 343-351.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2547). **มนุษย์กับวัฒนธรรม**. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิสิทธิ์ ไส้ตู่โรกล. (2552). **ทำไมต้องเศรษฐกิจสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ : ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ.
- อาคม เติมพิทยาไพสิฐ. (2553). **เศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : กระทรวงการต่างประเทศ.
- อานนท์ อาภาภิรม. (2516). **สังคมวัฒนธรรมไทยและประเพณี**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อิทธิพันธ์ สุวทันพรกุล. (2554). **การนำเสนอกลยุทธ์ทางเลือกการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแนวคิดการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Australia ICOMOS. (2013). **The Burra Charter**. Retrieved from <http://australia.icomos.org/wp-content/uploads/The-Burra-Charter2013-Adopted-10.2013.pdf>
- Boston, and others. (1996). **Public Management: The New Zealand**. Auckland : University Press.
- Campbell and et al. (1971). **Education Administration**. New York: University of Michigan.
- Catt, Helena. (1999). **Democracy in Practice**. New York : Routledge
- Feilden, B.M.; & J. Jokilehto. (1998). **Management guideline for world heritage sites**. Rome: n.p.
- Geertz, C. (1966). **Religion as a cultural system**. In M. P. Banton (Ed.), *Anthropological approaches to the study of religion*. London: Tavistock.
- Good, C. V. (1973). **Dictionary of Education**. (3rd ed). New York: McGraw - Hill book Co.
- Griffin, Ricky W. (1999). **Management**. (6th ed). Boston, MA : Houghton Mifflin Company.
- Hawkins, J. (2001). **The Creative Economy: How People Make Money from Ideas**. Penguin Publishing.
- Hood, C. (1992). **A Public Management for All Seasons**. 69(1).

- Hoy, Wayne K. and Cecil G, Miskel. (2001). **Educational Administration** : Theory, Research and Practice. (6 thed). Mc Graw – Hill International Edition.
- Hughes, E. (1994). **Public Management and Administration, : An Introduction**. New York : St. Martin's Press Inc.,
- Jesse. B. (1999). **Essentials of Psychological Testing**. New York: Harper & Row.
- Katz, R.L.(1955). **Skills of an Effective Administrator**. Harvard Business Review.
- Koontz, H and Odonnell, C. (2001). **Essentials of Management**. New York: McGrawHill.
- Mark W. (2002). **The New Knowledge Management**. New York : Manager of Special Sales Elsevier.
- OECD. (1991). **Public Management Development**. PUMA, Paris.
- Osborne, D. and Gaebler ,T. (1992). **Reinventing Government :How the entrepreneaurial Spirit is Transforming the Public Sector**. Reading Mass : Addison-Wesley.
- Pollitt, Christoprer. (2000). **Public Management Reform: A Comparative Analysis**. Oxford : Oxford University Press.
- Schaefer, R. T. (2004). **Sociology: A brief introduction**. (5th ed.). Boston, MA: McGrawHill.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือราชการ

1. หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
2. หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัย
3. หนังสือรับรองจริยธรรมวิจัยในมนุษย์
4. หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิรับรองผลการวิจัย
5. หนังสือตอบรับการตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัยในวารสาร

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยช่างศิลป์ โทร. ๐-๒๓๒๖-๔๕๕๕ โทรสาร ๐-๒๓๒๖-๔๐๑๓

ที่ วธ ๐๘๑๗/ ๕/๕

วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์คณาจารย์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย

ด้วยนายทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล ตำแหน่งอาจารย์ สังกัดภาควิชาศึกษาทั่วไป ได้รับการจัดสรร
ทุนวิจัยจากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เรื่องแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหาร
ที่สนับสนุนการอนุรักษ์ บูรณาการและต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม ซึ่งเป็นการดำเนินงานให้สอดคล้อง
กับภาระงานของคณาจารย์ ตามที่สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กำหนด

วิทยาลัยช่างศิลป์ พิจารณาแล้วเห็นว่า มีคณาจารย์ในสังกัดวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย จำนวน
๑ ราย คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกษร เอมโอด เป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์
ในด้านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยในสาขาวิชาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จึงขอ
ความอนุเคราะห์ให้ช่วยตรวจสอบความเที่ยงตรงและรับรองคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ซึ่งวิทยาลัยได้ส่ง
เค้าโครงการวิจัยและเครื่องมือเพื่อการวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์คณาจารย์ดังกล่าวตรวจสอบและรับรอง
คุณภาพของเครื่องมือวิจัยดังกล่าวด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

(นายจรัญ หนองบัว)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยช่างศิลป์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยช่างศิลป์ โทร. ๐-๒๓๒๖-๔๕๕๕ โทรสาร ๐-๒๓๒๖-๔๐๑๓

ที่ วธ ๐๘๑๓/ ๑๐๐

วันที่ ๙/ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์

ด้วยนายทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล ตำแหน่งอาจารย์ สังกัดภาคศึกษาทั่วไป ได้รับการจัดสรรทุนวิจัยจากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เรื่องแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหารที่สนับสนุนการอนุรักษ์ บูรณาการและต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม ซึ่งเป็นการดำเนินงานให้สอดคล้องกับภาระงานของคณาจารย์ ตามที่สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กำหนด

วิทยาลัยช่างศิลป์ พิจารณาแล้วเห็นว่า มีคณาจารย์ในสังกัดวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ จำนวน ๑ ราย คือ อาจารย์ ดร. กิตติศักดิ์ สินธุโคตร เป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ในด้านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยในสาขาวิชาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จึงขอความอนุเคราะห์ให้ช่วยตรวจสอบความเที่ยงตรงและพิจารณารับรองคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ซึ่งวิทยาลัยได้ส่งเค้าโครงงานวิจัย และเครื่องมือเพื่อการวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์คณาจารย์ดังกล่าวตรวจสอบและรับรองคุณภาพของเครื่องมือวิจัยดังกล่าวด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

(นายเจริญ หนองบัว)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยช่างศิลป์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยช่างศิลป์ โทร.๐-๒๓๒๖-๔๕๙๙ โทรสาร ๐-๒๓๒๖-๔๐๑๓

ที่ วธ ๐๘๑๓/ ๑๐๑

วันที่ ๖/ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด

ด้วยนายทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล ตำแหน่งอาจารย์ สังกัดภาควิชาศึกษาทั่วไป ได้รับการจัดสรร
ทุนวิจัยจากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เรื่องแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหาร
ที่สนับสนุนการอนุรักษ์ บูรณาการและต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม ซึ่งเป็นการดำเนินงานให้สอดคล้อง
กับภาระงานของคณาจารย์ ตามที่สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กำหนด

วิทยาลัยช่างศิลป์ พิจารณาแล้วเห็นว่า มีคณาจารย์ในสังกัดวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด จำนวน
๑ ราย คือ อาจารย์ ดร. ชยพล เพียรชนะ เป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ในด้าน
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยในสาขาวิชาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จึงขอความอนุเคราะห์
ให้ช่วยตรวจสอบความเที่ยงตรงและพิจารณารับรองคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ซึ่งวิทยาลัยได้ส่งเค้าโครงงานวิจัย
และเครื่องมือเพื่อการวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์คณาจารย์ดังกล่าวตรวจสอบและรับรอง
คุณภาพของเครื่องมือวิจัยดังกล่าวด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

(นายจรัญ หนองบัว)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยช่างศิลป์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยช่างศิลป์ โทร. ๐-๒๓๒๖-๔๕๔๙ โทรสาร ๐-๒๓๒๖-๔๐๑๓

ที่ วธ ๐๘๑๗/๒๕๖

วันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลประกอบงานวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์

ด้วยวิทยาลัยช่างศิลป์ มีคณาจารย์ในสังกัดจำนวน ๑ ราย คือนายทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ สังกัดภาควิชาศึกษาทั่วไป ได้รับการจัดสรรทุนวิจัยจากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เรื่องแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหารที่สนับสนุนการอนุรักษ์ บูรณาการ และต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับภาระงานของคณาจารย์ โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย คือ คณบดี รองคณบดี ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการและผู้บริหารของคณะและวิทยาลัยในสังกัดส่วนกลางของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

วิทยาลัยช่างศิลป์ พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการและผู้บริหารในสังกัด วิทยาลัยนาฏศิลป์ เป็นผู้ที่มีองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้ จึงขอความอนุเคราะห์ให้นายทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล ติดต่อประสานงานเพื่อขอสัมภาษณ์เก็บข้อมูลสำคัญประกอบงานวิจัยให้ครบถ้วนสมบูรณ์ต่อไป รายละเอียดคำถามสัมภาษณ์ ปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลประกอบงานวิจัยด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

(นายจรัญ หนองบัว)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยช่างศิลป์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยช่างศิลป์ โทร.๐-๒๓๒๖-๔๕๕๙ โทรสาร ๐-๒๓๒๖-๔๐๑๓

ที่ วธ ๐๘๑๓/๒๕๖๖

วันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุมัติขอเสนอข้อมูลประกอบงานวิจัย

เรียน คณบดีคณะศิลปศึกษา

ด้วยวิทยาลัยช่างศิลป์ มีคณาจารย์ในสังกัดจำนวน ๑ ราย คือนายทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ สังกัดภาควิชาศึกษาทั่วไป ได้รับการจัดสรรทุนวิจัยจากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เรื่อง แนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหารที่สนับสนุนการอนุรักษ์ บูรณาการ และต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับภาระงานของคณาจารย์ โดยมี กลุ่มเป้าหมายที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย คือ คณบดี รองคณบดี ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการและผู้บริหารของคณะและวิทยาลัยในสังกัดส่วนกลางของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

วิทยาลัยช่างศิลป์ พิจารณาแล้วเห็นว่า คณบดี รองคณบดีและผู้บริหารในสังกัดคณะศิลปศึกษา เป็นผู้ที่มีองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้ จึงขออนุมัติขอเสนอให้นายทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล ติดต่อประสานงานเพื่อขอสัมภาษณ์เก็บข้อมูลสำคัญประกอบงานวิจัยให้ครบถ้วนสมบูรณ์ต่อไป รายละเอียดคำถามสัมภาษณ์ ปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลประกอบงานวิจัยด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

(นายจรัญ หนองบัว)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยช่างศิลป์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยช่างศิลป์ โทร. ๐-๒๓๒๖-๔๕๔๙ โทรสาร ๐-๒๓๒๖-๔๐๑๓

ที่ วธ ๐๘๑๗/๒๙๖

วันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุมัติโครงการข้อมูลประกอบงานวิจัย

เรียน คณบดีคณะศิลปวิจิตร

ด้วยวิทยาลัยช่างศิลป์ มีคณาจารย์ในสังกัดจำนวน ๑ ราย คือนายทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ สังกัดภาควิชาศึกษาทั่วไป ได้รับการจัดสรรทุนวิจัยจากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เรื่อง แนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหารที่สนับสนุนการอนุรักษ์ บูรณาการ และต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับภาระงานของคณาจารย์ โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย คือ คณบดี รองคณบดี ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการและผู้บริหารของคณะและวิทยาลัยในสังกัดส่วนกลางของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

วิทยาลัยช่างศิลป์ พิจารณาแล้วเห็นว่า คณบดี รองคณบดีและผู้บริหารในสังกัดคณะศิลปศึกษา เป็นผู้ที่มีองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้ จึงขออนุมัติให้นายทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล ติดต่อประสานงานเพื่อขอสัมภาษณ์เก็บข้อมูลสำคัญประกอบงานวิจัยให้ครบถ้วนสมบูรณ์ต่อไป รายละเอียดคำถามสัมภาษณ์ ปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลประกอบงานวิจัยด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

(นายจรัญ หนองบัว)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยช่างศิลป์

“มุ่งมั่นพัฒนา ก้าวหน้าวิชาการ สืบสานงานศิลป์”

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยช่างศิลป์ โทร. ๐-๒๓๒๖-๔๕๔๕ โทรสาร ๐-๒๓๒๖-๔๐๑๓

ที่ วธ ๐๘๑๓/ ๖๔๖

วันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลประกอบงานวิจัย

เรียน คณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์

ด้วยวิทยาลัยช่างศิลป์ มีคณาจารย์ในสังกัดจำนวน ๑ ราย คือนายทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ สังกัดภาควิชาศึกษาทั่วไป ได้รับการจัดสรรทุนวิจัยจากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เรื่อง แนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหารที่สนับสนุนการอนุรักษ์ บูรณาการ และต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับภาระงานของคณาจารย์ โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย คือ คณบดี รองคณบดี ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการและผู้บริหารของคณะและวิทยาลัยในสังกัดส่วนกลางของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

วิทยาลัยช่างศิลป์ พิจารณาแล้วเห็นว่า คณบดี รองคณบดีและผู้บริหารในสังกัดคณะศิลปศึกษา เป็นผู้ที่มีองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้ จึงขอความอนุเคราะห์ให้นายทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล ติดต่อประสานงานเพื่อขอสัมภาษณ์เก็บข้อมูลสำคัญประกอบงานวิจัยให้ครบถ้วนสมบูรณ์ต่อไป รายละเอียดคำถามสัมภาษณ์ ปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลประกอบงานวิจัยด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

(นายจรัญ หนองบัว)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยช่างศิลป์

“มุ่งมั่นพัฒนา ก้าวหน้าวิชาการ สืบสานงานศิลป์”

**ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา**

โครงการวิจัยเรื่อง : แนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหารที่สนับสนุนการอนุรักษ์
บูรณาการและต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม

ผู้รับผิดชอบโครงการวิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล

เอกสารที่พิจารณา :

1. แบบเสนอเพื่อขอรับพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	ฉบับลงวันที่ 23 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565
2. โครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์	ฉบับลงวันที่ 23 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565
3. แบบคำชี้แจงอาสาสมัคร	ฉบับลงวันที่ 23 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565
4. แบบยินยอมอาสาสมัคร	ฉบับลงวันที่ 23 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565
5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	ฉบับลงวันที่ 23 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565
6. ประวัติผู้วิจัย	
7. ใบผ่านการอบรมจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	

ได้รับการพิจารณาและผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยยึดหลักเกณฑ์ตามคำประกาศเฮลซิงกิ (Declaration of Helsinki) มีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิจัยได้ โดยให้ส่งรายงานความก้าวหน้าของโครงการวิจัยทุก 6 เดือน แจ้งคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ในกรณีที่เกิดเปลี่ยนแปลงโครงการวิจัยหรือหยุดโครงการก่อนกำหนด รายงานเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ที่ร้ายแรงหรือเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด รายงานข้อมูลข่าวสารที่คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ควรได้รับระหว่างดำเนินการวิจัย และส่งรายงานฉบับสมบูรณ์เมื่อเสร็จสิ้นโครงการวิจัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อดิสร นาวานนท์)
ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

เลขที่ใบรับรอง : HE-059-2565

วันที่รับรอง : 31 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2565
วันที่หมดอายุ : 30 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2566

ที่ อว 0623.9/ว 094

สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
340 ถนนสุรนารายณ์ อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา 30000

7 เมษายน 2565

เรื่อง ขอแจ้งผลการประเมินโครงการวิจัยที่ยื่นเสนอขอรับการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล

ตามที่ท่านเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
เลขที่โครงการ HE-RDI-NRRU.059/2565 โครงการวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์
ด้วยวัฒนธรรมการบริหารที่สนับสนุนการอนุรักษ์บูรณาการและต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม ”
ในการประชุมคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ครั้งที่ 3/2565
เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2565 วาระที่ 4 เรื่องนำเสนอเพื่อพิจารณา มีมติรับรองหลังจากผู้วิจัยได้แก้ไขใน
ประเด็นดังต่อไปนี้

มติที่ประชุม ผลการประเมิน ข้อ 2 รับรอง โดยมีการแก้ไขเล็กน้อย เสนอประธานและ
เลขานุการคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ตรวจสอบ โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

รายการ	ข้อเสนอแนะ
Form-003 คำขอรับรองจริยธรรมฯ	- ข้อ 16 ควรอธิบายเพิ่มเติมความเสี่ยง/มาตรการแก้ไข โดยผู้วิจัยและอาสาสมัคร ต้องผ่านการตรวจหาเชื้อโควิด-19 ด้วยหรือไม่? อย่างไร?
อื่นๆ/ข้อสังเกต	- กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 20 คน เป็นบุคคลเดียวกันกับผู้เชี่ยวชาญในการตรวจ คุณภาพเครื่องมือวิจัยหรือไม่? หากใช่ควรพิจารณาบุคคลที่จะมาเป็นอาสาสมัครใหม่

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการแก้ไข โดยจัดทำเป็น เอกสารต้นฉบับ ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยดาวน์โหลดแบบฟอร์ม Form-007 ที่แนบข้อแก้ไขตามข้อเสนอแนะของกรรมการ
เป็นรายข้อ และดำเนินการแก้ไขเอกสารรายการดังกล่าวข้างต้นให้เรียบร้อย พร้อมขีดเส้นใต้ข้อความแก้ไข
2. ส่งเอกสารต้นฉบับแก้ไข จำนวน 1 ชุด พร้อมไฟล์ (.pdf) E-Mail : ethics@nrru.ac.th
และส่งมายังหน่วยจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ภายในวันที่ 15 เมษายน 2565 หากพัน
กำหนดดังกล่าวทางหน่วยจะถือว่าท่านไม่ประสงค์จะขอรับการพิจารณาจริยธรรมในขั้นตอนต่อไป และหาก
มีความประสงค์ที่จะขอรับการพิจารณาฯ ท่านต้องดำเนินการยื่นเอกสารเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมใหม่

วทศ มน.ธว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา ภานุรักษ์)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

หน่วยจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สถาบันวิจัยและพัฒนา
โทรศัพท์ 0-4400-9009 ต่อ 9460

ที่วธ ๐๘๑๗/๓๖๔

วิทยาลัยช่างศิลป์ ๖๐ ถนนหลวงพรต
แขวง-เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ ๑๐๕๒๐

๒๓ กันยายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินและรับรองคุณภาพงานวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ธวัช เดิมบุญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย

๑. แบบประเมินและรับรองผลการวิจัยสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
๒. รายงานวิจัยฉบับย่อ เรื่อง การส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหารที่สนับสนุนการอนุรักษ์ บูรณาการและต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม

ด้วยวิทยาลัยช่างศิลป์ มีคณาจารย์สังกัดภาควิชาศึกษาทั่วไป ได้รับทุนอุดหนุนการทำวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เรื่อง การส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหารที่สนับสนุนการอนุรักษ์ บูรณาการและต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม ซึ่งได้ดำเนินการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลวิจัยเบื้องต้นแล้ว ปัจจุบันอยู่ระหว่างการนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลการวิจัย

วิทยาลัยช่างศิลป์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านบริหารการศึกษา รวมทั้งมีความรู้ ความสามารถในการในศาสตร์แขนงต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลการวิจัย ซึ่งวิทยาลัยช่างศิลป์ได้นำส่งรายงานวิจัยฉบับย่อและแบบฟอร์มสำหรับการประเมินและรับรองผลการวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลงานวิจัยดังกล่าวด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายจรัญ หนองบัว)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยช่างศิลป์

ฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักงานผู้อำนวยการวิทยาลัย

โทร./โทรสาร ๐ ๒๓๒๖ ๔๕๔๔

ที่วธ ๐๘๑๗/ ๓๑๕

วิทยาลัยช่างศิลป์ ๖๐ ถนนหลวงพรต
แขวง-เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ ๑๐๕๒๐

๖๓ กันยายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินและรับรองคุณภาพงานวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์ ทองนัม

สิ่งที่ส่งมาด้วย

๑. แบบประเมินและรับรองผลการวิจัยสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
๒. รายงานวิจัยฉบับย่อ เรื่อง การส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหารที่สนับสนุนการอนุรักษ์ บูรณาการและต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม

ด้วยวิทยาลัยช่างศิลป์ มีคณาจารย์สังกัดภาควิชาศึกษาทั่วไป ได้รับทุนอุดหนุนการทำวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เรื่อง การส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหารที่สนับสนุนการอนุรักษ์ บูรณาการและต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม ซึ่งได้ดำเนินการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลวิจัยเบื้องต้นแล้ว ปัจจุบันอยู่ระหว่างการนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลการวิจัย

วิทยาลัยช่างศิลป์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านบริหารการศึกษารวมทั้งมีความรู้ ความสามารถในการในศาสตร์แขนงต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลการวิจัย ซึ่งวิทยาลัยช่างศิลป์ได้นำส่งรายงานวิจัยฉบับย่อและแบบฟอร์มสำหรับการประเมินและรับรองผลการวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลงานวิจัยดังกล่าวด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายเจริญ หนองบัว)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยช่างศิลป์

ฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักงานผู้อำนวยการวิทยาลัย

โทร./โทรสาร ๐ ๒๓๒๖ ๔๕๔๔

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยช่างศิลป์ โทร. ๐๒๓๒๖-๔๕๙๙ โทรสาร ๐-๒๓๒๖-๔๐๑๓

ที่ วร ๐๘๑๓/ ๙๖๗

วันที่ ๖๙ กันยายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินและรับรองคุณภาพผลงานวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี

ด้วยผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล คณะอาจารย์ประจำภาควิชาศึกษาทั่วไป วิทยาลัยช่างศิลป์ ได้รับทุนอุดหนุนการทำวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เรื่อง การส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหารที่สนับสนุนการอนุรักษ์ บูรณาการและต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม ซึ่งได้ดำเนินการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลวิจัยเบื้องต้นแล้ว ปัจจุบันอยู่ระหว่างการนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลการวิจัย

วิทยาลัยช่างศิลป์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษารวมทั้งมีความรู้ ความสามารถในการในศาสตร์แขนงต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลการวิจัย ซึ่งวิทยาลัยช่างศิลป์ได้นำส่งรายงานวิจัยฉบับย่อและแบบฟอร์มสำหรับการประเมินและรับรองผลการวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลงานวิจัยดังกล่าวด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

(นายจรัญ หนองบัว)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยช่างศิลป์

“มุ่งมั่นพัฒนา ก้าวหน้าวิชาการ สืบสานงานศิลป์”

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยช่างศิลป์ โทร.๐๒๓๒๖-๔๕๔๙ โทรสาร ๐-๒๓๒๖-๔๐๑๓

ที่ วร ๐๘๑๗/ ๘๖๘

วันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินและรับรองคุณภาพผลงานวิจัย

เรียน คณบดี คณะศิลปนาฏดุริยางค์

ด้วยผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล คณะอาจารย์ประจำภาควิชาศึกษาทั่วไป วิทยาลัยช่างศิลป์ ได้รับทุนอุดหนุนการทำวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เรื่อง การส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหารที่สนับสนุนการอนุรักษ์ บูรณาการและต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม ซึ่งได้ดำเนินการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลวิจัยเบื้องต้นแล้ว ปัจจุบันอยู่ระหว่างการนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลการวิจัย

วิทยาลัยช่างศิลป์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษารวมทั้งมีความรู้ ความสามารถในการในศาสตร์แขนงต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลการวิจัย ซึ่งวิทยาลัยช่างศิลป์ได้นำส่งรายงานวิจัยฉบับย่อและแบบฟอร์มสำหรับการประเมินและรับรองผลการวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลงานวิจัยดังกล่าวด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

(นายจริญ หนองบัว)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยช่างศิลป์

“มุ่งมั่นพัฒนา ก้าวหน้าวิชาการ สืบสานงานศิลป์”

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยช่างศิลป์ โทร. ๐๒๓๒๖-๔๕๙๙ โทรสาร ๐-๒๓๒๖-๔๐๑๓

ที่ วร ๐๘๑๓/ ๖๖๕

วันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุญาตและประเมินและรับรองคุณภาพผลงานวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง

ด้วยผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล คณะอาจารย์ประจำภาควิชาศึกษาทั่วไป วิทยาลัยช่างศิลป์ ได้รับทุนอุดหนุนการทำวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เรื่อง การส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหารที่สนับสนุนการอนุรักษ์ บูรณาการและต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม ซึ่งได้ดำเนินการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลวิจัยเบื้องต้นแล้ว ปัจจุบันอยู่ระหว่างการนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลการวิจัย

วิทยาลัยช่างศิลป์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษารวมทั้งมีความรู้ ความสามารถในศาสตร์แขนงต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยดังกล่าว จึงขออนุญาตและขอให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลการวิจัย ซึ่งวิทยาลัยช่างศิลป์ได้นำส่งรายงานวิจัยฉบับย่อและแบบฟอร์มสำหรับการประเมินและรับรองผลการวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลงานวิจัยดังกล่าวด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

(นายจริญ หนองบัว)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยช่างศิลป์

“มุ่งมั่นพัฒนา ก้าวหน้าวิชาการ สืบสานงานศิลป์”

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยช่างศิลป์ โทร. ๐๒๓๒๖-๔๕๙๙ โทรสาร ๐-๒๓๒๖-๔๐๑๓

ที่ วร ๐๘๑๓/ ๔๗๐

วันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินและรับรองคุณภาพงานวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์

ด้วยผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล คณะอาจารย์ประจำภาควิชาศึกษาทั่วไป วิทยาลัยช่างศิลป์ ได้รับทุนอุดหนุนการทำวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เรื่อง การส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหารที่สนับสนุนการอนุรักษ์ บูรณาการและต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม ซึ่งได้ดำเนินการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลวิจัยเบื้องต้นแล้ว ปัจจุบันอยู่ระหว่างการนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลการวิจัย

วิทยาลัยช่างศิลป์ พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์และคณะอาจารย์ในสังกัด จำนวน ๑ ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนะชัย กอผจญ เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษา รวมทั้งมีความรู้ ความสามารถในการในศาสตร์แขนงต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลการวิจัย ซึ่งวิทยาลัยช่างศิลป์ได้นำส่งรายงานวิจัย ฉบับย่อและแบบฟอร์มสำหรับการประเมินและรับรองผลการวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลงานวิจัยดังกล่าวด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

(นายจรรย์ หนองบัว)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยช่างศิลป์

“มุ่งมั่นพัฒนา ก้าวหน้าวิชาการ สืบสานงานศิลป์”

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยช่างศิลป์ โทร. ๐๒๓๒๖-๔๕๙๙ โทรสาร ๐-๒๓๒๖-๔๐๑๓

ที่ วร ๐๘๑๗/ ๘๗๑

วันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินและรับรองคุณภาพผลงานวิจัย

เรียน คณบดี คณะศิลปวิจิตร

ด้วยผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล คณะอาจารย์ประจำภาควิชาศึกษาทั่วไป วิทยาลัยช่างศิลป์ ได้รับทุนอุดหนุนการทำวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เรื่อง การส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหารที่สนับสนุนการอนุรักษ์ บูรณาการและต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม ซึ่งได้ดำเนินการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลวิจัยเบื้องต้นแล้ว ปัจจุบันอยู่ระหว่างการนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลการวิจัย

วิทยาลัยช่างศิลป์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษารวมทั้งมีความรู้ ความสามารถในศาสตร์แขนงต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลการวิจัย ซึ่งวิทยาลัยช่างศิลป์ได้นำส่งรายงานวิจัยฉบับย่อและแบบฟอร์มสำหรับการประเมินและรับรองผลการวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลงานวิจัยดังกล่าวด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

(นายจรัญ หนองบัว)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยช่างศิลป์

“มุ่งมั่นพัฒนา ก้าวหน้าวิชาการ สืบสานงานศิลป์”

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยช่างศิลป์ โทร. ๐๒๓๒๖-๔๕๙๙ โทรสาร ๐-๒๓๒๖-๔๐๑๓

ที่ วส ๐๘๑๓/ ๘๗๖

วันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินและรับรองคุณภาพผลงานวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง

ด้วยผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล คณะอาจารย์ประจำภาควิชาศึกษาทั่วไป วิทยาลัยช่างศิลป์ ได้รับทุนอุดหนุนการทำวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เรื่อง การส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหารที่สนับสนุนการอนุรักษ์ บูรณาการและต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม ซึ่งได้ดำเนินการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลวิจัยเบื้องต้นแล้ว ปัจจุบันอยู่ระหว่างการนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลการวิจัย

วิทยาลัยช่างศิลป์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษา รวมทั้งมีความรู้ ความสามารถในการในศาสตร์แขนงต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลการวิจัย ซึ่งวิทยาลัยช่างศิลป์ได้นำส่งรายงานวิจัยฉบับย่อและแบบฟอร์มสำหรับการประเมินและรับรองผลการวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลงานวิจัยดังกล่าวด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

(นายจรัญ หนองบัว)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยช่างศิลป์

“มุ่งมั่นพัฒนา ก้าวหน้าวิชาการ สืบสานงานศิลป์”

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยช่างศิลป์ โทร.๐๒๓๒๖-๔๕๙๙ โทรสาร ๐-๒๓๒๖-๔๐๑๓

ที่ วร ๐๘๑๗/ ๕๗๓

วันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินและรับรองคุณภาพผลงานวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยช่างศิลป์สุพรรณบุรี

ด้วยผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล คณะอาจารย์ประจำภาควิชาศึกษาทั่วไป วิทยาลัยช่างศิลป์ ได้รับทุนอุดหนุนการทำวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เรื่อง การส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหารที่สนับสนุนการอนุรักษ์ บูรณาการและต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม ซึ่งได้ดำเนินการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลวิจัยเบื้องต้นแล้ว ปัจจุบันอยู่ระหว่างการนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลการวิจัย

วิทยาลัยช่างศิลป์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษารวมทั้งมีความรู้ ความสามารถในศาสตร์แขนงต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลการวิจัย ซึ่งวิทยาลัยช่างศิลป์ได้นำส่งรายงานวิจัยฉบับย่อและแบบฟอร์มสำหรับการประเมินและรับรองผลการวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลงานวิจัยดังกล่าวด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

(นายจรัญ หนองบัว)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยช่างศิลป์

“มุ่งมั่นพัฒนา ก้าวหน้าวิชาการ สืบสานงานศิลป์”

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยช่างศิลป์ โทร.๐๒๓๒๖-๔๕๙๙ โทรสาร ๐-๒๓๒๖-๔๐๑๓

ที่ วธ ๐๘๑๗/ ๙๗๔

วันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินและรับรองคุณภาพผลงานวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์

ด้วยผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล คณะอาจารย์ประจำภาควิชาศึกษาทั่วไป วิทยาลัยช่างศิลป์ ได้รับทุนอุดหนุนการทำวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เรื่อง การส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหารที่สนับสนุนการอนุรักษ์ บูรณาการและต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม ซึ่งได้ดำเนินการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลวิจัยเบื้องต้นแล้ว ปัจจุบันอยู่ระหว่างการนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลการวิจัย

วิทยาลัยช่างศิลป์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษารวมทั้งมีความรู้ ความสามารถในการในศาสตร์แขนงต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลการวิจัย ซึ่งวิทยาลัยช่างศิลป์ได้นำส่งรายงานวิจัยฉบับย่อและแบบฟอร์มสำหรับการประเมินและรับรองผลการวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลงานวิจัยดังกล่าวด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

(นายจรัญ หนองบัว)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยช่างศิลป์

“มุ่งมั่นพัฒนา ก้าวหน้าวิชาการ สืบสานงานศิลป์”

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยช่างศิลป์ โทร.๐๒๓๒๖-๔๕๙๙ โทรสาร ๐-๒๓๒๖-๔๐๑๓

ที่ รธ ๐๘๑๗/ ๖๗๕

วันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินและรับรองคุณภาพงานวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ปทุมธานี

ด้วยผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล คณะอาจารย์ประจำภาควิชาศึกษาทั่วไป วิทยาลัยช่างศิลป์ ได้รับทุนอุดหนุนการทำวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เรื่อง การส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหารที่สนับสนุนการอนุรักษ์ บูรณาการและต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม ซึ่งได้ดำเนินการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลวิจัยเบื้องต้นแล้ว ปัจจุบันอยู่ระหว่างการนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลการวิจัย

วิทยาลัยช่างศิลป์ พิจารณาแล้วเห็นว่ามีความจำเป็นในสังกัดวิทยาลัยของท่าน จำนวน ๑ ราย คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ราชวงศ์ นวลอินทร์ เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษา รวมทั้งมีความรู้ความสามารถในศาสตร์แขนงต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลการวิจัย ซึ่งวิทยาลัยช่างศิลป์ได้นำส่งรายงานวิจัยฉบับย่อและแบบฟอร์มสำหรับการประเมินและรับรองผลการวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาให้ความอนุเคราะห์คณาจารย์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและรับรองผลงานวิจัยดังกล่าวด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

(นายจรัญ หนองบัว)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยช่างศิลป์

“มุ่งมั่นพัฒนา ก้าวหน้าวิชาการ สืบสานงานศิลป์”

วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม
โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง
572 ถนนราชดำเนิน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา 80000
โทร. 061-5262919 โทรสาร. 075-340-042

วสว. 2565/006

1 พฤศจิกายน 2565

เรื่อง ตอบรับการตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล

ตามที่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล ได้ส่งบทความวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (GUIDELINES FOR ARTS EDUCATION TO PROMOTE CREATIVE ECONOMY)” เพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสาร สังคมศาสตร์และวัฒนธรรม โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งได้รับการคัดเลือกเข้าสู่ฐานข้อมูล ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (ศูนย์ TCI) ได้ถูกจัดกลุ่ม คุณภาพวารสารประจำปี พ.ศ.2565 ให้เป็น วารสารที่มีคุณภาพกลุ่มที่ 1 (TCI ฐาน 1) และอยู่ใน ฐานข้อมูล TCI จนถึง 31 ธันวาคม 2567 โดยจะดำเนินการจัดพิมพ์ในฉบับต่อไปตามระยะเวลาที่ได้ กำหนดไว้ บัดนี้กองบรรณาธิการวารสารฯ ได้รับบทความของท่านเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ในการนี้ วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญ วัดสระเรียง จังหวัดนครราชสีมา ขอรับรองว่าบทความได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องทาง วิชาการ โดยกองบรรณาธิการวารสาร และผู้ทรงคุณวุฒิเรียบร้อยแล้ว พร้อมทั้งมีมติเห็นควรรับตีพิมพ์ บทความวิจัยเรื่องดังกล่าว ซึ่งจะนำบทความของท่านตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารสังคมศาสตร์และ วัฒนธรรม โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง จังหวัดนครราชสีมา ในปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2565) นี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

เรียนมาด้วยความเคารพ

นางสาวบุญญาดา จงละเอียด

(นางสาวบุญญาดา จงละเอียด)

บรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม

ภาคผนวก ข

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ผู้ทรงคุณวุฒิรับรองผลการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล	ตำแหน่ง	สังกัด	คุณวุฒิ
1	อาจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ สีนุโคตร	อาจารย์ประจำ	วิทยาลัยนาฏศิลป์ กาฬสินธุ์	ปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการ สอน)
2	อาจารย์ ดร.ชยพล เพียรชนะ	อาจารย์ประจำ	วิทยาลัยนาฏศิลป์ ร้อยเอ็ด	ปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
3	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษร เอ็มโอด	ผู้อำนวยการวิทยาลัย	วิทยาลัยนาฏศิลป์ สุโขทัย	ปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การวิจัยทาง ศิลปกรรม)

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิรับรองผลการวิจัย

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล	ตำแหน่ง	สังกัด	คุณวุฒิ
1	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์ ทองนิ่ม	ที่ปรึกษาหลักสูตร	โครงการ บัณฑิตศึกษา สำนักงาน อธิการบดี	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (นาฏศิลป์ไทย)
2	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร้อยตรี ดร.ธวัช เต็มบุญณ	ที่ปรึกษาหลักสูตร	โครงการ บัณฑิตศึกษา สำนักงาน อธิการบดี	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารอุดมศึกษา)
3	รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา สายทองคำ	คณบดี	คณะศิลปนาฏ ดุริยางค์	ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (นาฏศิลป์ไทย)
4	รองศาสตราจารย์ ดร.วาสนา บุญญาพิทักษ์	ผู้อำนวยการวิทยาลัย	วิทยาลัย นาฏศิลป์ สุพรรณบุรี	ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)
5	รองศาสตราจารย์ สมภพ เขียวมณี	ผู้อำนวยการวิทยาลัย	วิทยาลัย นาฏศิลป์ อ่างทอง	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดุริยางค์ไทย)
6	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิตติชัย รัตนพันธุ์	ผู้อำนวยการวิทยาลัย	วิทยาลัย นาฏศิลป์ พัทลุง	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา)

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล	ตำแหน่ง	สังกัด	คุณวุฒิ
7	อาจารย์ขวัญใจ พิมพิมล	ผู้อำนวยการวิทยาลัย	วิทยาลัย ช่างศิลป์ สุพรรณบุรี	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาชุมชน)
8	อาจารย์ ดร.จำเริญ แก้วเพ็งกรอ	ผู้อำนวยการวิทยาลัย	วิทยาลัย นาฏศิลป์ กาฬสินธุ์	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (บริหารการศึกษา)
9	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิตติ อัดถาผล	ผู้อำนวยการวิทยาลัย	วิทยาลัย นาฏศิลป์	การศึกษามหาบัณฑิต (การอุดมศึกษา)
10	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนะชัย กอผจญ	รองผู้อำนวยการ	วิทยาลัย นาฏศิลป์	ศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ดุริยางคศิลป์ไทย)
11	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุญพาด ชังคะมะโน	รองผู้อำนวยการ วิทยาลัย	คณะศิลป วิจิตร	ศิลปะมหาบัณฑิต (ประติมากรรม)
12	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ราชวงศ์ นวลอินทร์	คณาจารย์ประจำ ภาควิชาศึกษาทั่วไป	วิทยาลัย นาฏศิลป์ ลพบุรี	นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต (นิเทศศาสตร์)

ภาคผนวก ค

การเผยแพร่บทความวิจัยในวารสารทางวิชาการ

ชื่อบทความ “แนวทางจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ “

ตีพิมพ์ในวารสารสังคมและวัฒนธรรม

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2565)

แนวทางการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมที่ส่งเสริมเศรษฐกิจ เชิงสร้างสรรค์*

GUIDELINES FOR ARTS EDUCATION TO PROMOTE CREATIVE ECONOMY

ทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล

Taweewat Jittiwetkul

วิทยาลัยช่างศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

College of Fine Arts Buditpatanasilpa Institute Ministry of Culture, Thailand

E-mail taweewatgm@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสำคัญของการอนุรักษ์ สืบสานและจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม 2) ศึกษาการบูรณาการความร่วมมือการจัดการศึกษาศิลปกรรมกับเครือข่ายด้านศิลปวัฒนธรรมและ 3) นำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้บริหารและคณาจารย์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาศิลปกรรม โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย จำนวน 20 คน สรุปข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร วิเคราะห์ สังเคราะห์และตีความสร้างบทสรุปขึ้นต้นโดยผู้วิจัย จัดประชุมสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน เพื่อรับรองผลและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผลวิจัยพบว่า 1) การจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ยังไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุผลในเชิงธุรกิจได้ ต้องรับการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐและเน้นพันธกิจด้านการอนุรักษ์ สืบสานและต่อยอดศิลปวัฒนธรรมในเชิงวิชาการ 2) ด้านความร่วมมือในการจัดการ มีการประสานเครือข่ายด้านทุนมนุษย์ ทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมกับหน่วยงานและกลุ่มวิชาชีพด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์และทัศนศิลป์ เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาให้รองรับความต้องการของผู้เรียนถึงระดับวิชาชีพขั้นสูงและ 3) แนวทางการจัดการศิลปกรรมเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ คือ การบูรณาการอย่างสมดุลระหว่าง การส่งเสริมเชิงวิชาชีพ การสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการและการประยุกต์ภูมิปัญญาเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าทางวัฒนธรรม ข้อค้นพบในวิจัยนี้ คือ แนวทางการจัดการศึกษาแบบสามเอ หรือ Triple A Methods (Artist career - Academic -

* Received 28 November 2022; Revised 25 December 2022; Accepted 27 December 2022

Add value) เป็นแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย การจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพ เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการและเพิ่มคุณภาพ คุณค่าและมูลค่าสำหรับผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม

คำสำคัญ: เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์, มรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม, วัฒนธรรมการจัดการ, การศึกษาด้านศิลปกรรม

Abstract

The Objectives of this research article were to 1) study the importance of conservation. Continuing and managing education in arts and culture 2) Study the integration of art education management cooperation with arts and culture networks, and 3) Propose an art education management approach that promotes the creative economy. It is qualitative research. Collecting field data from administrators and faculty involved in the management of fine arts education. By selecting a specific sample group in accordance with the research objectives, 20 people summarized the preliminary information from the document, analyzed, synthesized and interpreted to create a preliminary conclusion by the researcher. Organized a group discussion meeting of 12 experts to certify the results and provide additional suggestions. The results of the research were as follows: 1) Management of art education Still unable to achieve business results must receive budget support from the government sector and focus on conservation missions 2) Cooperation in management There is a coordination of human capital networks. Social capital and cultural capital with professional dance organizations and groups Music and visual arts to support education management to meet the needs of learners up to the high vocational level and 3) Art management approaches to promote the creative economy is a balanced integration between professional promotion Building academic knowledge and applying wisdom to add value to cultural products. The findings of this research are that the Triple A Methods (Artist career - Academic - Add value) is an approach to promote the creative economy, consisting of education management to create a career to develop academic progress and increase quality value and value for cultural products.

Keywords: Creative Economy, Heritage of Artistic Wisdom, Management Culture, Fine Arts Education

บทนำ

โครงสร้างและนโยบายทางเศรษฐกิจของโลกมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมเป็นอุตสาหกรรมการผลิตจำนวนมาก (Mass production) มาเป็นระบบเศรษฐกิจใหม่ (New Economy) ที่มีพื้นฐานเชื่อมโยงกับการสร้างมูลค่าจากความคิดสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและระบบดิจิทัลเทคโนโลยี ทำให้ระบบเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์เป็นส่วนสำคัญของระบบเศรษฐกิจใหม่ เพราะเป็นการนำความคิดและแรงบันดาลใจ รวมถึงพื้นฐานทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจและสังคมที่เชื่อมโยงกับภาคการผลิตจริง (Real Sector) ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์มาอย่างต่อเนื่อง โดยบรรจุเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนและสร้างความเติบโตให้แก่ประเทศ (กระทรวงวัฒนธรรม, 2559) ประกอบกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่มีแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทั้งในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม ภาคธุรกิจ บริการและการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมผลิตภาพภายในประเทศให้สูงขึ้น โดยมีกรอบแนวทางที่สำคัญคือการส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผ่านกระบวนการสร้างและพัฒนาสินค้าและบริการด้วยความคิดสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาและทุนทางวัฒนธรรม พร้อมทั้งสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริหารจัดการสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตและวัฒนธรรม สร้างอัตลักษณ์ใหม่ ผลักดันให้ศิลปวัฒนธรรมได้รับการขึ้นทะเบียน เพื่อยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจ กระจายความเจริญและความเข้มแข็งของสังคม ปรับโครงสร้างและกลไกสถาบันทางเศรษฐกิจของประเทศตามหลัก PDCA เพิ่มผลิตภาพ (Productivity) โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนเพื่อสนับสนุนเป้าหมายการเพิ่มรายได้ เพิ่มศักยภาพฐานการผลิตจากเดิมเป็นฐานการผลิตและฐานรายได้ใหม่ที่มีนวัตกรรมและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (ประกาศเรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580, 2561) สอดรับกับทิศทางการพัฒนาด้านวัฒนธรรม ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์การส่งเสริมอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ สนับสนุนการนำทุนและทรัพยากรทางวัฒนธรรมมาต่อยอดเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยมอบหมายสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งเป็นหน่วยงานการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมให้กำหนดพันธกิจและจุดมุ่งหมายสู่ความสำเร็จไว้ในแผนแม่บทการพัฒนาทางการศึกษาที่มุ่งหมายเป็นสถาบันต้นแบบด้านนาฏศิลป์ ดุริยางค

ศิลป์ คีตศิลป์ ช่างศิลป์และทัศนศิลป์ ที่มีความเป็นเลิศด้านวิชาการ วิชาชีพ ในระดับชาติและนานาชาติ โดยเน้นจัดการศึกษาต่อยอดให้เกิดคุณค่าต่อสังคม ส่งเสริมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทยให้ได้รับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสานและเผยแพร่ด้วยการใช้เครื่องมือที่มีอยู่ คือ การจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม (สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, 2564)

ด้วยเหตุผลด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและความจำเป็นด้านการสร้างเครือข่ายวิชาชีพศิลปกรรมรวมถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการจัดการศิลปกรรมในแขนงทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางค์และด้านทัศนศิลป์ ในประเด็นเกี่ยวข้องกับการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจอย่างสร้างสรรค์และนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาทางศิลปกรรมที่ส่งผลต่อการเกิดนวัตกรรมการอนุรักษ์ การสืบทอดและส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสำคัญของการอนุรักษ์ สืบสานและการจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม
2. เพื่อศึกษาการบูรณาการความร่วมมือจัดการศึกษาศิลปกรรมกับเครือข่ายด้านศิลปวัฒนธรรม
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลจากเอกสารและสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจงเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย จำนวน 20 คน วิเคราะห์ สังเคราะห์และตีความสร้างบทสรุปผลการวิจัย จัดประชุมสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านบริหารการศึกษาและการจัดการองค์กร จำนวน 12 คน ประเมินและรับรองก่อนเผยแพร่ผลวิจัย สำหรับการเลือกวิธีวิทยาการวิจัยนั้น ผู้วิจัยเชื่อในกระบวนทัศน์ธรรมชาติหรือกระบวนทัศน์ทางเลือกที่มีทัศนะว่า ระเบียบวิธีวิจัยเป็นเครื่องมือรับใช้กระบวนทัศน์และความรู้ถูกสร้างขึ้นจากความหลากหลายตามบริบท ผู้รู้กับสิ่งที่ถูกรู้เป็นสองส่วนที่ไม่แยกจากกันและมีอิทธิพลต่อกัน (ชาย โพธิ์สิตา, 2559) สอดคล้องกับกระบวนทัศน์การวิจัยเชิงคุณภาพที่เป็นการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับความรู้ สถานการณ์ ค่านิยมและอุดมการณ์ที่เกี่ยวกับปรากฏการณ์ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัยมากกว่าตัวเลข (สุภางค์ จันทวานิช, 2559) สำหรับขอบเขตการศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนการวิจัย 2) เครื่องมือวิจัย 3) การ

หาคุณภาพเครื่องมือวิจัย 4) ข้อคำนึงด้านจริยธรรม 5) การเก็บรวบรวมข้อมูล 6) การวิเคราะห์ข้อมูล 7) การรับรองและนำเสนอผลวิจัย รายละเอียดแต่ละหัวข้อมีดังนี้

1. ขั้นตอนการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ขอบเขตการศึกษามีความสำคัญมาก เพราะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่เนื้อหาส่วนหนึ่งอยู่ในเอกสาร หนังสือ ตำราและงานวิจัยที่มีผู้ศึกษามาก่อนแล้ว แต่ข้อมูลสำคัญอยู่ที่ผู้ให้ข้อมูลและอยู่ที่ประสบการณ์ของผู้วิจัยซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือวิจัย เพราะทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูล สัมภาษณ์และประวัตินอย่างเป็นกลางเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ปราศจากอคติ ครอบคลุมและน่าเชื่อถือ ดังนั้น เพื่อให้งานวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ได้แนวทางการจัดการที่มีประสิทธิภาพ จึงใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับวัฒนธรรมการบริหารการศึกษา แนวคิดการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม การจัดการศึกษาเพื่อต่อยอดภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม มรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรมด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์และทัศนศิลป์ เพื่อใช้เป็นกรอบในการศึกษาและสร้างเครื่องมือวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพโดยเก็บข้อมูลวิจัยจากเอกสาร (Document Data) เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนและระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน โดยคนควาจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องนำมาอ้างอิงเป็นข้อค้นพบ (findings) ทำให้ผลงานวิจัยมีความน่าเชื่อถือ (reliability) และมีความแม่นยำตรง (Validity)

ขั้นตอนที่ 3 สรุปเค้าโครงผลการศึกษาจากเอกสารเป็นข้อค้นพบขั้นต้นโดยผู้วิจัยและสร้างเครื่องมือวิจัย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

ขั้นตอนที่ 4 สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจงจากผู้บริหารและคณาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม

ขั้นตอนที่ 5 วิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหา สร้างบทสรุป จัดข้อมูลในรูปแนวคิดให้เป็นหมวดหมู่ เสนอผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาและการบริหารรับรองผล ตามเนื้อหาและแนวทางที่นำเสนอ

ขั้นตอนที่ 6 สรุปผลการวิจัยตามประเด็นที่ศึกษาและรายงานผลวิจัยแบบพรรณนาความ

2. เครื่องมือวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่จากทฤษฎี แนวคิดที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และจำแนกว่าควรสร้างเครื่องมือด้านใดบ้างเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลที่ต้องการเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษา โดยมีขั้นตอนการทำเครื่องมือวิจัย ดังนี้

2.1 ดำเนินการจัดทำร่างแบบวิเคราะห์เนื้อหาจากแนวคิด ทฤษฎี แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้คำแนะนำเพิ่มเติม ก่อนดำเนินการปรับปรุงแก้ไข พร้อมทั้งตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้

2.2 แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งมีวิธีการพัฒนาโดยการศึกษาข้อสรุปจากการวิจัยเอกสาร และนำมาจัดทำโครงสร้างแบบสัมภาษณ์ การตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของของแบบสัมภาษณ์กับวัตถุประสงค์การวิจัย นำแบบสัมภาษณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) และดำเนินการปรับปรุง พัฒนาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

3. การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

3.1 ตรวจสอบด้วยตนเองในประเด็นความถูกต้อง ครบถ้วนและตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3.2 เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยคัดเลือกจากผู้ที่มีคุณวุฒิและประสบการณ์ที่สอดคล้องกับงานวิจัยด้านวิชาการ ด้านเนื้อหา ด้านวัดและประเมินผล เพื่อรับรองความเที่ยงตรงกับเนื้อหา เป็นรายข้อหรือ IOC ซึ่ง Rovinelli, R.J. and Hambleton, R.K. อธิบายว่า เป็นการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยแบบอิงเกณฑ์ โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ทุกข้อที่มุ่งวัดในแบบทดสอบ โดยคำนึงถึงแนวคิดตั้งต้น เช่น การกำหนดวัตถุประสงค์ของแบบทดสอบให้มีความสอดคล้องกับข้อคำถามทุกวัตถุประสงค์ที่มีในแบบทดสอบ (พิศิษฐ์ ตันทวนิช และพนาจินดาศรี, 2561)เมื่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์แล้ว คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ส่วนข้อที่มีค่าไม่ถึง 0.5 ถือว่าใช้ไม่ได้ ต้องปรับปรุงใหม่ ตามเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

+1 เมื่อมีความมั่นใจว่าข้อถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

โดยสรุปคุณภาพเครื่องมือวิจัย มีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยสามารถใช้เก็บข้อมูลประกอบงานวิจัยได้

4. ข้อพิจารณาด้านจริยธรรมวิจัย

มีการขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ต่อหน่วยจริยธรรมการวิจัยที่มีความน่าเชื่อถือให้รับรองก่อนเก็บข้อมูล สำหรับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้ขอความอนุเคราะห์และแจ้งวัตถุประสงค์วิจัยก่อนเก็บข้อมูลและเปิดเผยข้อมูลตามที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น ในการอ้างอิง ได้วางแผนตรวจสอบเป็นระยะสอดคล้องกับนิยามการคัดลอกผลงาน ใส่ข้อความอ้างอิงตามรูปแบบ นำเสนอแนวความคิดและสำนวนเป็นของผู้วิจัยเองให้เห็นปรากฏ

เป็นที่ประจักษ์และส่งโครงร่างงานวิจัยเพื่อตรวจสอบด้วยเครื่องมือตรวจสอบ plagiarism เพื่อให้มั่นใจในสัดส่วนความซ้ำซ้อนที่ไม่เกินกว่าที่กำหนดไว้

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 เก็บข้อมูลจากเอกสาร (documentary Data) ที่มีผู้ศึกษาไว้แล้วตามประเด็นและแง่มุมที่เกี่ยวข้อง สำหรับอ้างอิงในงานวิจัยน่าเชื่อถือและแม่นยำตรงสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

5.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เก็บจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ซึ่งเป็นผู้บริหารและคณาจารย์ของหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม จำนวน 20 คน บันทึกคำสัมภาษณ์ วิเคราะห์ แยกแยะ จับประเด็น ตีความสร้างบทสรุปเป็นข้อค้นพบเบื้องต้น

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและจากการศึกษาภาคสนาม

6.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์โดยการจำแนกประเภท ชนิดโดยไม่ใช้ทฤษฎี แต่ใช้ความรู้จำแนกและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน

6.3 ตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือแบบอุปนัย คือ ตีความสร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่เป็นรูปธรรม หากข้อสรุปโดยังไม่ได้รับการตรวจสอบถือว่าเป็นสมมุติฐาน หากยืนยันแล้วถือว่าเป็นข้อสรุป

6.4 สรุปข้อมูลวิจัยจากการวิเคราะห์เนื้อหา จำแนกข้อมูลจากเอกสาร วิเคราะห์ประมวลผลตามประเด็นที่กำหนดไว้ จัดข้อมูลจากการสัมภาษณ์เป็น Category ตามประเด็นหลัก ประเด็นย่อย หัวข้อย่อยตีความสร้างบทสรุปเป็นข้อค้นพบและนำเสนอเป็นผลงานวิจัย

7. การรับรองและนำเสนอผลการวิจัย

การรับรองและประเมินผลงานวิจัยโดยการจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีประสบการณ์ด้านการบริหารและการจัดการองค์กร จำนวน 12 ราย ก่อนการเผยแพร่และนำเสนอเป็นรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

1. ความสำคัญของการอนุรักษ์ สืบสานและการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ผลจากการวิจัย พบว่า ศิลปกรรมเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญอยู่จำกัดในวงหมู่ผู้สนใจเท่านั้น ส่วนราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบ คือ กระทรวงวัฒนธรรม ส่วนหน่วยจัดการศึกษาอื่นในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมได้กำหนดพันธกิจด้านการอนุรักษ์ สืบสานและจัดการศึกษาศิลปกรรมไว้เป็นส่วน

หนึ่งในการจัดการเรียนรู้เท่านั้น สำหรับความสำคัญของการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ปรากฏตามบทสรุปคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละรายที่มีความสอดคล้องกันว่า

“สถาบันฯ มีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยงบประมาณ ได้รับจัดสรรงบประมาณเพื่อบริหารจัดการการจัดการศึกษา มีพันธกิจหลัก คือการอนุรักษ์ สืบสานรักษาศิลปวัฒนธรรม” (ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 2, 2565)

“การเป็นหน่วยจัดการศึกษาที่สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม ทำให้มีความแตกต่างจากสถานศึกษาอื่น มีบทบาทหน้าที่ด้านการอนุรักษ์เพิ่มมากขึ้นและไม่อาจดำเนินการเชิงธุรกิจได้” (ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 3, 2565)

“การจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม คือ กลไกการรักษารากเหง้าที่สะท้อนความมั่นคงของชาติ รวมถึงเป็นดัชนีชี้วัดที่สะท้อนความหลากหลาย เป็นพลวัตวัฒนธรรมของชาติ ที่แสดงถึงการสืบทอดคุณค่าของความเป็นไทย ทำให้ศิลปวัฒนธรรมอันเป็นรากเหง้าและเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงความมีอารยธรรมของชาติไทยคงอยู่” (ผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 1, 2565)

และ “การอนุรักษ์และการจัดการศึกษาศิลปกรรม สามารถสะท้อนที่มาและบอกเล่าประวัติศาสตร์ความเป็นไทย ถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาประเทศควบคู่ไปกับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและยังแสดงอัตลักษณ์ของชาติ ซึ่งต้องปลูกฝังตั้งแต่ระดับเยาวชนในรูปแบบการขับเคลื่อนศิลปวัฒนธรรมด้านการศึกษาศาสตร์ด้านการอนุรักษ์และสืบสานต้องใช้ผู้มีใจรักในศาสตร์นี้โดยตรง จึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อเป็นแหล่งรวมผู้มีใจรักศิลปวัฒนธรรมมาสร้างความเข้มแข็งของศาสตร์สำหรับส่งต่อแก่เยาวชนสืบไป” (ผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 2, 2565)

“ศิลปกรรม คือ พลังอ่อน (Soft Power) ที่สำคัญสำหรับกระจายตัวสู่ประชากรในการขับเคลื่อนวัฒนธรรมประเพณีเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติ เพราะศิลปกรรมเป็นศาสตร์ที่รวมศิลปะหลากหลายแขนงสามารถบอกเรื่องราวความเป็นมาของชาติได้เป็นอย่างดี ทั้งเรื่องศาสนา ประวัติศาสตร์การเมือง การปกครอง สุนทรียะต่างๆ ล้วนนำมาเป็นแม่แบบพัฒนาประเทศ ซึ่งในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลให้เกิดการค้นคว้าวิจัยงานในศาสตร์ศิลปกรรมมากขึ้นและผลของข้อมูลมีความทันสมัย ทำให้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาต่อยอดนโยบายสำหรับการพัฒนาประเทศได้ ดังนั้น การศึกษา

ทางด้านศิลปกรรมนี้ จึงมีส่วนสำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาในระดับประเทศได้” (ผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 3, 2565)

โดยสรุปในการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมนั้น ยังคงความสำคัญอยู่ในฐานะเป็นเครื่องมือที่แสดงถึงคุณค่าและมีความหมายในลักษณะพลังแฝงของสังคม แม้จะไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุผลในเชิงธุรกิจได้ แต่ต้องได้รับการอุดหนุนเป็นงบประมาณจากภาครัฐเพื่อสนับสนุนพันธกิจด้านการอนุรักษ์ สืบสานและต่อยอดศิลปวัฒนธรรมในเชิงวิชาการให้คงไว้และส่งมอบต่อไปแก่เยาวชนของชาติ

2. การบูรณาการจัดการศึกษากับการสร้างเครือข่ายด้านศิลปวัฒนธรรม ผลจากการวิจัยพบว่า ปัจจุบันสถาบันการศึกษามีบทบาทสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ประกอบด้วยพันธกิจ 4 ด้าน คือ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการทำวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อบริการวิชาการและด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ดังนั้น ในการบูรณาการจัดการศึกษาให้ผสมกลมกลืนอย่างเป็นองค์รวมเพื่อให้ปฏิบัติพันธกิจได้อย่างครบถ้วนมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงระหว่างการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนให้เกิดการสืบสาน รักษาและธำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมของชาตินั้น ต้องได้รับการสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ ด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านการบูรณาการเครือข่ายการศึกษาเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางศิลปกรรม ซึ่งเป็นไปตามบทสรุปจากคำสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“ต้องเสริมกระบวนการบริหารเชิงขับเคลื่อน ภายใต้พลังอ่อนและเสริมการบูรณาการภายใต้หลักพฤติกรรมและนวัตกรรม รวมถึงต้องนำหลักการบริหารมาบูรณาการ ให้สามารถตอบโจทย์การตลาดที่เปลี่ยนแปลง โดยการลงพื้นที่จริงในการแสวงหาเอกลักษณ์ชุมชน อนุรักษ์ สืบสาน สู่การพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ นอกจากนั้นยัง ควรมีเครือข่ายหรือหน่วยงานประจำท้องถิ่น ที่ให้ความรู้เชิงอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วย” (ผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 3, 2565)

และ “มีการบูรณาการจัดการศึกษาด้านบริหารและเสริมสร้างด้าน Content Management เพราะปัจจุบันการตลาดในยุค G5 เป็นการขยายผ่านช่องทางออนไลน์เป็นสำคัญ เพื่อนำมาต่อยอดคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม โดยต้องมีการบูรณาการกับหน่วยงานที่เป็นหลักในการส่งเสริมทางเศรษฐกิจและต้องคำนึงถึงจารีต ประเพณี วัฒนธรรมของชาติที่สามารถอธิบายถึงต้นราก หรือที่มาของแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานได้ โดยไม่ทำลายวัฒนธรรมดั้งเดิม” (ผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 4, 2565)

นอกจากนั้นยังมีความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการบูรณาการการศึกษาด้านศิลปกรรมที่ว่า

“สถาบันฯ สามารถจัดการศึกษาศิลปกรรมซึ่งเป็นวิชาชีพชั้นสูงได้ถึงระดับปริญญาเอก ทั้งทางด้านนาฏศิลป์และดนตรี เพราะมีเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญและศิลปินแห่งชาติ ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญและใช้ทุนทางสังคม ความเป็นพี่น้องในวงการคอยเกื้อกูลกันและนอกจากนั้นยังมีครูอาจารย์รุ่นเก่าที่ได้มาช่วยสอนแบบกัลยาณมิตร เพราะลำพังงบประมาณจากภาครัฐคงไม่เพียงพอที่จะดำเนินการจัดการศึกษาได้ขนาดนี้” (ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 1, 2565)

สรุปผลการบูรณาการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม นอกเหนือจากการใช้ทุนหรืองบประมาณที่เป็นเงินตามปกติแล้ว สัมฤทธิ์ผลของหน่วยงานที่สำคัญคือ มีการใช้ทรัพยากรหรือทุนที่ไม่ใช่เงิน ประกอบด้วยทุนมนุษย์ ทุนสังคม ทุนทางวัฒนธรรม ทุนเครือข่ายวิชาชีพ เพื่อระดมความร่วมมือในการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมให้บรรลุเป้าหมาย

3. แนวทางการจัดการภูมิปัญญาทางศิลปกรรมที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า หลักคิดและมุมมองใหม่ของการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ต้องวางเป้าหมายให้ระบบการศึกษาเป็นไปเพื่อการส่งเสริมสนับสนุนการประกอบอาชีพ แทนการเน้นสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการตามแบบแผนและปรัชญาการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเพียงอย่างเดียว โดยกำหนดหมุดจุดหมายใหม่ ในกระบวนการจัดการศึกษาให้มีความสอดคล้องต้องตามพันธกิจ คือ การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้ได้รับความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณธรรมจริยธรรมเพื่อการประกอบสัมมาชีพและมีความสามารถนำองค์ความรู้ไปสร้างสรรค์มูลค่าเพิ่มได้ด้วย ซึ่งเป็นไปตามบทสรุปคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ว่า

“บรรยายวิชาการจัดการธุรกิจศิลปกรรมเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะที่หลากหลาย ด้านบริหาร การเงิน การตลาด การสร้าง Content ส่งเสริมความสำคัญของศิลปกรรมและควรจัดการศึกษาโดยคำนึงถึงบทบาทด้านการรักษาองค์ความรู้เดิมให้คงอยู่และเพิ่มแนวทางส่งเสริมอาชีพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการศึกษา” (ผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 3, 2565)

ส่วนอีกความคิดที่สนับสนุนคือ “การใช้เนื้อหาด้านนาฏศิลป์ ดนตรีและทัศนศิลป์เป็นแกนหลักและใช้มรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรมแขนงต่างๆ มาเป็นแกนรอง เพื่อดึงองค์ความรู้ที่มีมาเชื่อมโยงข้อมูลให้สัมพันธ์กัน เพื่ออธิบายความชัดเจนของพันธกิจการศึกษาควบคู่กันไปกับ

การส่งเสริมมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการศึกษาด้านศิลปกรรม” (ผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 4, 2565)

และ “ต้องขับเคลื่อนจัดการแสดงออนไลน์ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับระบบการศึกษาที่ส่งเสริมอาชีพอย่างแท้จริง นอกจากนั้น ยังเพิ่มช่องทางการเข้าถึงศิลปวัฒนธรรมของชาติได้ทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะในยุค Next COVID-19” (ผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 2, 2565)

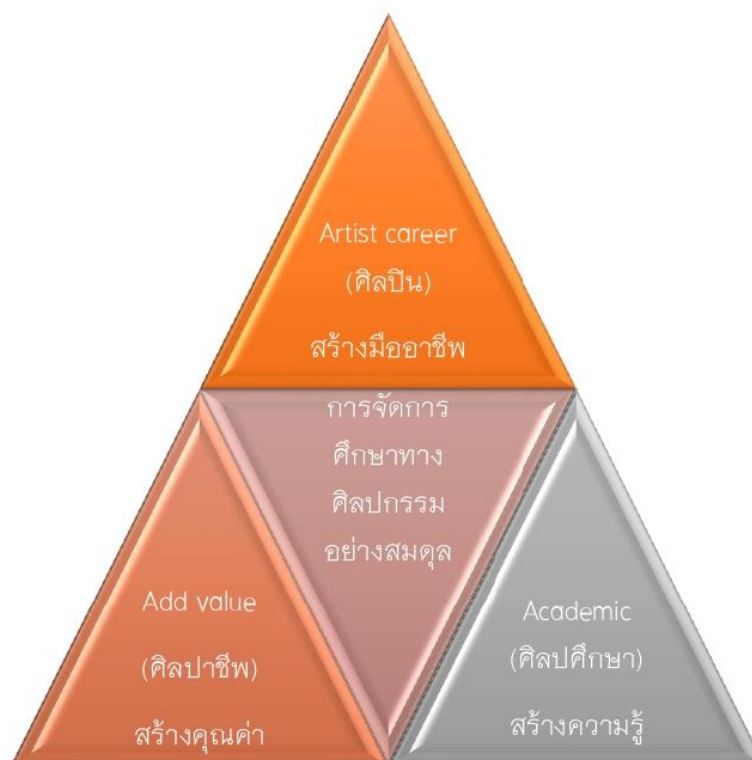
สอดคล้องกับคำอธิบายที่ว่า “ต้องส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าให้กับงานด้านศิลปกรรม โดยการสร้างสรรค์งานออกแบบให้ชุมชนมีส่วนร่วม เป็นการนำเอามรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรมมาใช้ในการสร้างสรรค์ให้เป็นอาชีพ เพื่อนำไปสู่การขยายผลต่อยอดในการนำออกแสดงเผยแพร่ ควบคู่ไปกับหน่วยงานในท้องถิ่นหรือในระดับประเทศ” (ผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 1, 2565)

นอกจากนั้นยังมีความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมที่ว่า

“จุดมุ่งหมายหลักของการศึกษาศิลปกรรมเพื่อต่อยอดอาชีพทางด้านนี้ ส่วนทางวิชาการเป็นเรื่องที่สำคัญเป็นอันดับรองลงมา” (ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 4, 2565)

ดังนั้น แนวทางการจัดการภูมิปัญญาด้านศิลปกรรมที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ คือ แนวทางที่บูรณาการกับเครือข่ายในภาควิชาชีพซึ่งเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตโดยตรงและเป็นเจ้าขององค์ความรู้หลักที่สำคัญ รวมทั้งเสริมสร้างความสมดุลระหว่างวิชาชีพ วิชาการและการยกระดับคุณภาพชีวิตผ่านการเพิ่มมูลค่าสำหรับผลิตภัณฑ์ทางศิลปกรรมด้วย

เพื่อให้เกิดความชัดเจนด้านแนวทางการจัดการศิลปกรรม ผู้วิจัยจึงประยุกต์และนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาทางศิลปกรรมแบบสามเอ (Triple A Methods) โดยจัดทำเป็นรูปทรงสามเหลี่ยมด้านเท่า เพื่ออธิบายให้เห็นว่า แนวปฏิบัติการจัดการต้องดำเนินการควบคู่ไปพร้อมกันทุกด้าน สอดคล้องกับตำรับหลักการสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขาที่เสนอว่า การจะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ยาก ต้องดำเนินการ 3 เรื่องไปพร้อมกัน คือ การสร้างความรู้ เพื่อนำความรู้ไปเคลื่อนไหวสังคมพร้อมกับการเชื่อมโยงในเชิงระบบเพื่อสร้างพลังให้เกิดขึ้นจากทั้งอำนาจรัฐ อำนาจสังคมและอำนาจของความรู้ (ประเวศ วะสี, 2554) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวทางการจัดการศึกษาทางศิลปกรรมแบบสามเอ (Triple A Methods)

สรุปแนวทางการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมแบบสามเอ คือ การสร้างนักปฏิบัติมืออาชีพทางด้านศิลปกรรมหรือศิลปินที่ทรงภูมิความรู้หรือศิลปศึกษา นอกจากนั้นยังมีสำนักตระหนักในการสรรหาแนวทางเพิ่มมูลค่าให้กับวิชาชีพแห่งตนหรือมีความเป็นศิลปินอาชีพ ในสัดส่วนที่ผสมผสานอย่างสมดุลไม่สุดโต่ง เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนและส่งเสริมระบบเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

1. ความสำคัญของการจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม พบว่า ปัจจุบันการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ยังไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายในเชิงธุรกิจและอยู่ภายใต้สังกัดหน่วยงานภาครัฐฯ แต่ได้กำหนดโครงสร้างการบริหารงานให้มีพันธกิจด้านการอนุรักษ์ สืบสานและต่อยอดองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมไว้ ซึ่งยังไม่สามารถดำเนินการในรูปแบบเชิงธุรกิจที่ต้องอาศัยความคุ้มค่าแห่งผลประโยชน์จากการลงทุนและยังคงต้องอาศัยพึ่งพิงงบประมาณตามแบบของระบบราชการทั่วไป แต่สามารถพบการสร้างความสำเร็จด้าน

ยุทธศาสตร์เชิงอนุรักษ์ตามบทบัญญัติของกฎหมายจัดตั้ง ที่ให้อำนาจหน้าที่ด้านการอนุรักษ์ สืบสานและต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม นาฏศิลป์ ดนตรีและทัศนศิลป์ในเชิงวิชาชีพ และเชิงวิชาการให้มีความเข้มแข็งและเกิดความยั่งยืนตามเป้าหมายซึ่งสอดคล้องตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่พระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 10 กรกฎาคม 2535 ดังนี้ “การศึกษาด้านศิลปะวัฒนธรรมเป็นการศึกษาที่สำคัญและควรที่จะดำเนินการควบคู่กันไปกับการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เพราะความเจริญของบุคคล ตลอดจนถึงความเจริญของประเทศ และของโลกโดยส่วนรวมด้วยนั้น มีทั้งทางวัตถุและจิตใจ ความเจริญทั้งสองทางนี้ จะต้องมิได้ประกอบกัน เกื้อกูลและส่งเสริมกันพร้อมมูล จึงจะเกิดความเจริญที่แท้จริงได้ ประเทศทั้งหลายจึงต่างพยายามส่งเสริมการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมนี้ พร้อมกันไปกับการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์” (ทรูปลูกปัญญา, 2559)

นอกจากนั้นการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมยังเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ที่คู่กับการสร้างสรรค์ด้วย สอดคล้องกับการอธิบายศิลปกรรมร่วมสมัยที่ว่า ศิลปกรรม (Art) เป็นคำรวมที่กินความกว้าง ครอบคลุมศิลปะทุกแขนงทั้งทัศนศิลป์ ดนตรี ศิลปะการแสดง วรรณกรรม ส่วนศิลปศึกษา หรือ Art Education ที่พัฒนามาสู่ Arts Education พหุศิลปศึกษาซึ่งผสมผสานศิลปะทุกด้านไว้ด้วยกันนั้น แสดงถึงคุณค่า (Values) ที่ประณีต งดงาม เป็นเลิศ เช่น ศิลปะการปรุงอาหาร ศิลปะแม่ไม้มวยไทย ใบประกอบโรคศิลป์ เป็นต้น ดังนั้น หากการกระทำใดถึงขั้นยอดเยี่ยม ลึกซึ้ง เหนือปกติ เหนือกาลเวลา ถือว่าเป็น “State of the Art” หมายถึง ชั้นเซียนเหนือเมฆ หนึ่งไม่เป็นสองรองใคร เราต้องเชื่อมั่นศิลปะในมุมกว้างก่อน มองป่าทั้งป่าก่อนที่จะมองต้นไม้เพียงต้นเดียว ส่วนการศึกษาศิลปะและการสร้างสรรค์ศิลปะ ย่อมเป็นสิ่งเดียวกัน คือศึกษากว้างเพื่อให้รู้กว้าง ศึกษาลึกเพื่อให้รู้ลึก ความกว้างและความลึกในแต่ละศาสตร์ย่อมเป็นคุณต่อพัฒนาการของศาสตร์และเมื่อศิลปะเกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ ตัวงานหรือชิ้นงานศิลปะเกี่ยวข้องกับศิลปวัตถุ (Art Object) ฐานข้อมูลที่เข้มแข็ง ความรู้ที่กว้างและลึกหรือองค์ความรู้ (Body of knowledge) ย่อมมีพลังขับเคลื่อนสร้างสรรค์ศิลปะให้ยอดเยี่ยมล้ำลึกยิ่งขึ้น นอกจากนั้นการสร้างสรรค์ศิลปะ มิใช่เพียงแรงงาน ทักษะหรืออารมณ์ความรู้สึกเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดเป็นกระบวนการที่ผสมกันระหว่างศิลป์และศาสตร์ (Art and Science) ระหว่างหยาบและหยาก สมองซีกขวาและซ้ายอย่างมีสัดส่วนดุลยภาพ มีพลังขับเคลื่อนและผลักดันซึ่งกันและกัน อารมณ์ ความรู้สึกและความเป็นเหตุเป็นผลไปด้วยกัน อย่างมีประสิทธิภาพ งานศิลปะจึงประกอบด้วยจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เป็นนวัตกรรมที่ไม่เหี้ยมโหดตนเองหรือเป็นนวัตกรรมที่มีลักษณะเฉพาะตัวอย่างแท้จริง (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2555)

2. การสร้างเครือข่ายด้านศิลปวัฒนธรรมกับการจัดการศึกษา พบว่า การจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมในปัจจุบันเป็นการประสานความร่วมมือเพื่อบูรณาการใช้ทุนมนุษย์ ทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมมาสนับสนุนการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมในแขนงนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์และทัศนศิลป์ ให้รองรับความต้องการของสังคมและผู้เรียนได้ถึงระดับวิชาชีพชั้นสูงโดยมีรูปแบบ ดังนี้ 1) เครือข่ายด้านทุนมนุษย์ เป็นการนำผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องมาช่วยในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในทุกระดับ 2) เครือข่ายด้านทุนทางสังคม เป็นความสัมพันธ์อันดีและเครือข่ายทางวัฒนธรรมมาสนับสนุนและเกื้อกูลให้เกิดการบริหารอย่างต่อเนื่องและเกิดประสิทธิผลต่อการจัดการศึกษาได้ทั้งในระดับพื้นฐานระดับวิชาชีพ และระดับอุดมศึกษา นอกจากนั้นยังมีรูปแบบวัฒนธรรมการจัดการเกี่ยวกับการตัดสินใจด้วยระบบอาวุโส การขอรับคำปรึกษาหารือและให้ความสำคัญกับคำแนะนำที่ตักเตือนของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิภายในของหน่วยงานและ 3) เครือข่ายทุนทางวัฒนธรรม เป็นการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาระหว่างสถาบันฯ กับหน่วยงานและกลุ่มวิชาชีพด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์และทัศนศิลป์ ทำให้สามารถจัดการศึกษาเพื่อรองรับความต้องการของผู้เรียนได้ถึงวิชาชีพชั้นสูงตามพันธกิจของสถาบันฯ ซึ่งวัฒนธรรมการบริหารจัดการโดยประสานสร้างเครือข่ายเหล่านี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาวรรณกรรมองค์กรของระบบราชการไทย พบว่า ภาครัฐต้องปรับเปลี่ยนและพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อไปสู่องค์กรสมัยใหม่ ยึดหลักธรรมาภิบาล มุ่งเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง ปรับวิธีการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ เน้นผลงาน การบริหารงานให้เป็นธรรม โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ (อณิษฐา หาญภักดี นิยม และจิตสุภา แกมทับทิม, 2561) นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องทุนมนุษย์ ชุมพลังและศักยภาพการแข่งขันของประเทศไทยที่สรุปว่า ทุนมนุษย์เป็นปัจจัยในการบริหารจัดการและการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขององค์กร (มนีวรรณ ฉัตรอุทัยและคณะ, 2561) และยังสอดคล้องกับวิจัยเรื่องการบริหารเชิงกลยุทธ์ ความท้าทายและข้อเสนอแนะในการจัดการทรัพยากรมนุษย์องค์กรภาครัฐ ที่พบว่า ภาครัฐจำเป็นต้องปฏิรูปเพื่อให้ได้แนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศ แนวคิดปฏิบัตินิยม วิธีการเชิงกลยุทธ์ เป็นทางเลือกที่ดี บูรณาการ ผสมผสาน หรือดัดแปลงสิ่งที่มีอยู่ให้เกิดผลประโยชน์ที่เป็นเลิศเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยโดยมีภาคีต่าง ๆ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียช่วยตรวจสอบ ขับเคลื่อนบุคลากรภาครัฐด้วยกลยุทธ์ที่สร้างขึ้นใหม่เข้ามาใช้อย่างเป็นระบบ (ชินวัตร เชื้อสระคู, 2561)

3. แนวทางจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ พบว่า เป็นแนวทางการจัดการที่ผสมผสานระหว่างการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพ เพื่อสร้างความก้าวหน้าทางวิชาการและเพื่อการเพิ่มมูลค่าแก่สินค้าทางวัฒนธรรม โดยแนวทางการจัดการที่สมดุลและเหมาะสม คือ แนวทาง Triple A Methods เป็นการสร้างจิตวิวัฒน์ หรือจิตสำนึกใหม่ (New Conciseness) ให้เห็นจุดหมายใหม่ของการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม

โดยองค์ประกอบในการจัดการแบบ Triple A Methods ประกอบด้วยหลักการ 3 ข้อ คือ 1) Artist career การจัดการเพื่อส่งเสริมศิลปกรรมให้เป็นอาชีพ สร้างนักปฏิบัติหรือศิลปินให้เป็นอาชีพ ซึ่งมีความสำคัญเป็นอันดับแรก 2) Academic การจัดการเพื่อสร้างองค์ความรู้และความยั่งยืนทางวิชาการ และ 3) Add value หลักการจัดการในเชิงประยุกต์หรือใช้ภูมิปัญญาทางศิลปกรรมเพื่อการเพิ่มคุณภาพ สร้างมูลค่าและเสริมคุณค่าให้กับทรัพยากรมนุษย์ สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งผลการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องหน้าที่ของการศึกษาที่ว่า การศึกษามีหน้าที่ 2 ด้าน ดังนี้ 1) หน้าที่เชิงอนุรักษ์ (Conservative Function) บำรุงรักษาข้อมูลตลอดจนองค์ความรู้ต่างๆ ไว้ ตั้งแต่เรื่องค่านิยม ความเชื่อ ศิลปวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ไปจนถึงวิทยาการต่างๆ อาจมีการเผยแพร่ ถ่ายทอด สืบทอด องค์ความรู้ให้แก่อนุชนรุ่นต่อไปได้และเก็บรักษาไว้ได้ด้วยเช่นกันและ 2) หน้าที่เชิงสร้างสรรค์และสร้างสรรค์นวัตกรรม (Creative & Innovative Function) ซึ่งเปรียบเสมือนเครื่องมือสำคัญในการเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรมให้เจริญก้าวหน้า เป็นการค้นคว้าหาสิ่งใหม่ สร้างสรรค์สิ่งที่ยังไม่เคยเกิดขึ้นให้เป็นนวัตกรรมแห่งอนาคตและกลายเป็นวัฒนธรรมใหม่ขึ้นได้ด้วย ซึ่งการศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาและยังเป็นเครื่องมือที่ใช้เผยแพร่องค์ความรู้ใหม่ด้วย ซึ่งหน้าที่ของการศึกษามีความสำคัญและต้องทำหน้าที่ควบคู่กันไปเสมอ องค์ความรู้เก่าเชิงอนุรักษ์จะเป็นฐานข้อมูลที่ดีในการสร้างสรรค์ความรู้ ในขณะที่นวัตกรรมใหม่ทำให้องค์ความรู้ยุคเก่ากระจัดจ้าน รู้ถึงข้อดีข้อเสียที่ควรปรับเปลี่ยนและมีการเกี่ยวโยงกันอีกหลายมิติ การศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการก้าวไปข้างหน้าของโลกเป็นอย่างมาก (ธาดา ราชกิจ, 2563) นอกจากนั้นการศึกษาด้านศิลปกรรมยังเป็นการสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรมด้านต่างๆ อาทิ ด้านศิลปกรรม ด้านจิตรกรรม ด้านประติมากรรม ด้านสถาปัตยกรรม ด้านวรรณกรรมและด้านวัฒนธรรม ส่วนการสร้างมูลค่าทางวัฒนธรรมก่อให้เกิดเป็นมูลค่าหรือราคาในการสร้างสรรค์ โดยมีแนวทางในการสร้างมูลค่าเพิ่มประกอบด้วย ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้านการสร้างรายได้และด้านการฝึกอบรม (พระครูสังฆรักษ์ศุภณัฐ ภูริวัฑฒโน และพระพิชญพล รูปทอง, 2560)

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัยนี้ คือ แนวทางการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมที่สมดุลและเหมาะสมสำหรับส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ เรียกว่า แนวทางการจัดการแบบสามเอ (ศิลปิน-ศิลปศึกษา-ศิลปอาชีพ) หรือ Triple A Methods (Artist career - Academic – Add value) หมายถึง แนวทางจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมอย่างสมดุลโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างนักปฏิบัติที่มีความเป็นศิลปินมืออาชีพประกอบกับการสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการเพื่อประยุกต์ใช้ในการเพิ่มคุณภาพ คุณค่าและมูลค่า

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้ศึกษาและสรุปข้อมูลทั้งจากเอกสารและจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วยคณาจารย์และผู้บริหารหน่วยงานจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม จนนำไปสู่การสรุปเป็นองค์ความรู้และข้อค้นพบงานวิจัย คือ แนวทางจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ในรูปแบบและบริบทของหน่วยงานจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมในประเทศไทย ซึ่งเป็นไปตามกรอบแนวความคิดและวัตถุประสงค์งานวิจัยที่ได้กำหนดไว้ตั้งแต่ต้นทุกประการ สำหรับข้อเสนอแนะจากการวิจัยนี้ คือ การหาความเชื่อมโยงระหว่างการจัดการศึกษากับการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจด้วยความคิดสร้างสรรค์ เนื่องจากฐานเศรษฐกิจของโลกปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับสติปัญญา แรงบันดาลใจ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์โดยการปรับประยุกต์วัฒนธรรมให้เป็นสินค้า เปลี่ยนคุณค่าศิลปกรรมให้เป็นมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการหาแนวทางสร้างความภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วมกับการอนุรักษ์ สืบสานและต่อยอดศิลปวัฒนธรรมอันเป็นมรดกของชาติและส่งต่อให้คนรุ่นหลัง จึงเป็นแนวทางที่ควรได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานวิจัยเรื่อง การส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ด้วยวัฒนธรรมการบริหารที่สนับสนุนการอนุรักษ์ บูรณาการและต่อยอดมรดกภูมิปัญญาทางศิลปกรรม ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ขอขอบคุณผู้บริหารสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ที่สนับสนุนการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณสถานการณ์ COVID-19 ที่ทำให้เกิดการทำงานแบบปกติใหม่ (New normal) ขอขอบคุณความอนุเคราะห์และข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงพัฒนางานวิจัยจากผู้ทรงคุณวุฒิและขอขอบคุณความร่วมมือจากกัลยาณมิตร รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ช่วยให้งานวิจัยครั้งนี้ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2559). ร่างกรอบทิศทางยุทธศาสตร์ 20 ปี ด้านวัฒนธรรมตามกรอบทิศทางยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี. เรียกใช้เมื่อ 5 ตุลาคม 2564 จาก https://www.m-culture.go.th/th/ewt_dl_link.php?nid=7162
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). สรุปประเด็นสำคัญยุทธศาสตร์ชาติ. เรียกใช้เมื่อ 14 มีนาคม 2565 จาก https://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=53165&Key=news_act

- ชาย โพธิ์สิตา. (2559). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- ชินวัตร เชื้อสระคู. (2561). การบริหารเชิงกลยุทธ์: ความท้าทายและข้อเสนอแนะในการจัดการทรัพยากรมนุษย์องค์กรภาครัฐ. วารสารการเมืองการปกครอง, 9(2), 200-215.
- ทรูปลูกปัญญา. (2559). คำพ่อสอน -ว่าด้วยเรื่องความสำคัญของการศึกษา ด้านศิลปวัฒนธรรม. เรียกใช้เมื่อ 13 กันยายน 2565 จาก <https://www.truelookpanya.com/knowledge/content/55033/-cul-201611-theme>
- ธาดา ราชกิจ. (2563). การศึกษา (Education) สำคัญอย่างไรกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. เรียกใช้เมื่อ 1 กันยายน 2565 จาก <https://th.hrnote.asia/orgdevelopment/190625-education-for-hrd>
- ประเวศ วะสี. (2554). มองมุมใหม่ จัดการใหม่ ในระบบสุขภาพชุมชน. เอกสารประกอบการประชุมมหกรรมสุขภาพชุมชน ครั้งที่ 2 จากความรู้สู่ระบบจัดการใหม่ จินตนาการเป็นจริงไม่รู้จบ “New Management New Possibility”. กรุงเทพมหานคร: สหมิตรพริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ประกาศเรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580. (2561). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก หน้า 1 13 ตุลาคม 2561.
- ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 1. (2 สิงหาคม 2565). แนวทางจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์. (ทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 2. (2 สิงหาคม 2565). แนวทางจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์. (ทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 3. (2 สิงหาคม 2565). แนวทางจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์. (ทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านที่ 4. (2 สิงหาคม 2565). แนวทางจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์. (ทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 1. (20 พฤษภาคม 2565). แนวทางจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์. (ทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 2. (23 พฤษภาคม 2565). แนวทางจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์. (ทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล, ผู้สัมภาษณ์)

- ผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 3. (27 พฤษภาคม 2565).
แนวทางจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์. (ทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล, ผู้
สัมภาษณ์)
- ผู้บริหารและคณาจารย์ในหน่วยจัดการศึกษาด้านศิลปกรรม ท่านที่ 4. (5 กรกฎาคม 2565).
แนวทางจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์. (ทวีวัฒน์ จิตติเวทย์กุล, ผู้
สัมภาษณ์)
- พระครูสังฆรักษ์ศุภณัฐ ภูริวัฒนโน และพระพิชญพล รูปทอง. (2560). การศึกษาคุณค่าของ
ศิลปะปูนปั้นภายในวัดตามการรับรู้ของคนในจังหวัดลำปาง. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นคร
ลำปาง, 6(1), 8-16.
- พิศิษฐ์ ตัณทวนิช และพนา จินดาศรี. (2561). ความหมายที่แท้จริงของค่า IOC. วารสารการ
วัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 24(2), 3-12.
- มนีวรรณ ฉัตรอุทัยและคณะ. (2561). ทุนมนุษย์: ชุมพลังและศักยภาพการแข่งขันของประเทศ
ไทย. วารสารบริหารธุรกิจ นิด้า, 22(พ.ค. 2561), 5-22.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2555). ศิลปกรรมร่วมสมัย: การเรียนรู้และสร้างสรรค์. วารสารสถาบัน
วัฒนธรรมและศิลปะ, 14(1), 14-20.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (2564). แผนพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. 2565-2569.
เรียกใช้เมื่อ 3 พฤศจิกายน 2564 จาก [http://bpi.ac.th/index.php/en/about-
us/management/management5](http://bpi.ac.th/index.php/en/about-us/management/management5)
- สุภาวค์ จันทวานิช. (2559). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- อณิษฐา หาญภักตินิยม และจิตสุภา แกมทับทิม. (2561). “วัฒนธรรมองค์กรของระบบราชการ
ไทย”. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง, 7(1), 343-351.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	ทวิวัฒน์ จิตติเวทย์กุล
วัน-เดือน-ปีเกิด	วันที่ 5 ธันวาคม 2519
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	110/460 หมู่บ้านกฤษฏานคร กอล์ฟซิตี 26 นครชัยศรี นครปฐม
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	รับราชการ ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (อนุสาขาสังคมวิทยา)
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ภาควิชาศึกษาทั่วไป วิทยาลัยช่างศิลป์ ลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2562	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การจัดการเพื่อการพัฒนา) มรภ.ราชนครินทร์
พ.ศ. 2557	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการภาครัฐฯ) วิทยาลัยทองสุข
พ.ศ. 2547	ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์บัณฑิต (การสหกรณ์) มสธ.
พ.ศ. 2541	รัฐศาสตรบัณฑิต (ทฤษฎีและเทคนิคทางรัฐศาสตร์) มสธ.
เกียรติประวัติ	รางวัลวัฒนคุณาธร พ.ศ. 2563 (ประเภทผู้ทำคุณประโยชน์ต่อกระทรวงวัฒนธรรม) รางวัลข้าราชการพลเรือนดีเด่น พ.ศ. 2562 (รางวัลครูทองคำ สำนักงาน ก.พ.) รางวัลคนดีศรีพัฒนศิลป์ พ.ศ. 2561 (ประเภทบุคลากรอื่น) สถาบันพัฒนาศิลปิน

ผลงานวิชาการ งานวิจัย/งานสร้างสรรค์

- 2565 งานวิจัย “เจตคติผู้เรียนหลักสูตรศิลปกรรมที่มีต่อรายวิชาภูมิเศรษฐศาสตร์”
- 2564 งานวิจัย “การสร้างเสริมสำนึกประชาชาติ ชุด กว่าจะมาเป็นไทย นั้น”
- 2564 งานวิจัย “แนวทางจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง”
- 2564 บทความ “แนวปฏิบัติที่ดีในการสอนวิชาสามัญสำหรับผู้เรียนศิลปกรรม”
- 2563 งานวิจัย “สังเขปนิยสถาน: วิสัยทัศน์เพื่อการจัดการองค์กรอย่างยั่งยืน”
- 2563 งานวิจัย “หวัตะเข้: ภาพทรงจำ วิถีชีวิตและอนาคตภาพความเป็นชุมชนตลาดเก่า”
- 2563 หนังสือ “พลเมือง รับXชอบ สังคม”
- 2562 งานวิจัย “วัฒนธรรมการบริหารทุนมนุษย์เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์”
- 2562 งานวิจัย “การจัดการและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลสาวชะโงก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา”
- 2562 บทความวิชาการ “แนวปฏิบัติที่ดีในการขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ”
- 2561 บทความการจัดการความรู้ “แนวปฏิบัติที่ดีในการประเมินผลทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการบรรจุใหม่”
- 2561 บทความวิชาการ “การพัฒนาคณาจารย์ใหม่โดยใช้แนวคิดระบบพีเลี้ยง”
- 2557 บทความ “องค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับส่งเสริมระบบบริหารงานบุคคล สบศ.”